

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Інститут Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра економіки і права

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

Анатолій
ЗАЇНЧОВСЬКИЙ (підпис)
(прізвище та ініціали)

« 202 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 051 «Економіка»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Економіка та правове
забезпечення бізнесу»

на тему: «Економіко-правові основи підвищення ефективності використання основних засобів підприємства»

Виконав (ла) здобувач 4 курсу групи ПЕ-4-2а

Грицаєнко Наталія Андріївна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

Керівник Левченко Юлія Григорівна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) _____
(підпис)

Консультант Задніпряна-Корінна Мар'яна Юріївна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) _____ (підпис)

Рецензент _____ (прізвище та ініціали) _____ (підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній роботі немає запозичень із праць інших авторів без відповідних посилань.

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2023 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут _____ Навчально-науковий інститут Економіки і управління _____

Кафедра _____ Економіки і права _____

Освітній ступінь _____ Бакалавр _____

Спеціальність _____ 051 «Економіка» _____

(шифр і назва)

Освітньо-професійна програма «Економіка та правове забезпечення бізнесу»
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки і права

Анатолій ЗАЙЧКОВСЬКИЙ

«5» грудня 2022 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

_____ Грицаєнко Наталії Андріївни _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Економіко-правові основи підвищення ефективності
використання основних засобів підприємства»

керівник роботи Левченко Юлія Григорівна доцент, кандидат економічних наук
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «5» грудня 2022 року № 865-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 07 червня 2023 р. _____,

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, монографії, посібники, підручники, наукові статті відповідно до обраної теми, фінансова та статистична звітність за 2019-2021 роки ПрАТ «Лантманнен Акса», мережа Інтернет.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Розділ 1. Теоретико-методичні засади економіко-правової ефективності використання основних засобів підприємства. Розділ 2. Аналіз господарської діяльності та ефективності використання основних засобів ПрАТ «Лантманнен Акса». Розділ 3. Шляхи та напрями підвищення ефективності використання основних засобів на ПрАТ «Лантманнен Акса».

5. Перелік графічного матеріалу
містить 35 табл., 17 рис., та 19 формул, презентаційний матеріал: 18 слайдів.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Підрозділ 1.4	Задніпряна-Корінна М. Ю. доцент	12.02.2022	15.02.2023
Підрозділ 2.5	Задніпряна-Корінна М. Ю. доцент	23.04.2023	26.04.2023

7. Дата видачі завдання 5 грудня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	10.03.2023р.	виконано
2	Написання розділу 1	31.03.2023р.	виконано
3	Робота над розділом 2	07.05.2023р.	виконано
4	Підготовка розділу 3	14.05.2023р.	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	14.05.2023р.	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	31.05.2023р.	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат		виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	05.06.2023 р.	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	07.06.2023р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	15.02.2022 р.	виконано

Здобувач

(підпис)

Керівник роботи

(підпис)

Грицаєнко Н. А.

(прізвище та ініціали)

Левченко Ю. Г.

(прізвище та ініціал)

АНОТАЦІЯ

Грицаєнко Н. А. Економіко-правові основи підвищення ефективності використання основних засобів підприємства. Київ. НУХТ 2023.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретико-методичні засади ефективного використання основних засобів підприємства, а саме: сутність та класифікацію основних засобів, амортизація та відтворення основних засобів, методичні підходи до оцінки ефективності використання основних засобів підприємства, а також правове регулювання формування та використання основних засобів підприємства.

Проаналізовано виробничо-господарську діяльність, проведено оцінка та аналіз основних засобів ПрАТ «Лантманнен Акса». Розглянуто його історію та асортимент, розглянуто основні техніко-економічні показників ПрАТ «Лантманнен Акса», проаналізовано активи підприємства та ефективність їх використання, трудові ресурси підприємства, фінансові результати та витрати підприємства, оцінено фінансовий стан досліджуваного підприємства та визначено його правова діяльність.

Запропоновано напрями підвищення ефективності використання основних засобів; розроблено заходи щодо підвищення ефективності основних засобів на досліджуваному підприємстві та обґрунтовано вплив запропонованого заходу на основні показники діяльності підприємства ПрАТ «Лантманнен Акса».

Кваліфікаційна робота викладена на 119 сторінках комп'ютерного тексту. Складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

Ключові слова: основні засоби, амортизація, господарська діяльність, напрями підвищення ефективності, модернізація, прибуток

ANNOTATION

Hrytsaenko N. A. Economic and legal foundations of increasing the efficiency of the use of fixed assets of the enterprise. Kyiv. NUHT 2023.

In the qualification work, the theoretical and methodological principles of the effective use of the fixed assets of the enterprise were investigated, namely: the essence and classification of fixed assets, depreciation and reproduction of fixed assets, methodical approaches to evaluating the efficiency of the use of fixed assets of the enterprise, as well as legal regulation of the formation and use of fixed assets of the enterprise.

The production and economic activity was analyzed, the assessment and analysis of the fixed assets of PjSC «Lantmannen Aksa» was carried out. Its history and assortment were considered, the main technical and economic indicators of PjSC «Lantmannen Aksa» were considered, the company's assets and their efficiency of use, labor resources of the company, financial results and expenses of the company were analyzed, the financial condition of the investigated company was assessed and its legal activities were determined.

Directions for improving the efficiency of the use of fixed assets are proposed; measures were developed to increase the efficiency of fixed assets at the investigated enterprise and the impact of the proposed measure on the main performance indicators of PjSC «Lantmannen Aksa» was substantiated.

The qualification work is presented on 119 pages of computer text. It consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references and appendices.

Key words: fixed assets, depreciation, economic activity, areas of efficiency improvement, modernization, profit.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА..	5
1.1. Сутність та зміст основних засобів підприємства.....	5
1.2. Методи амортизації основних засобів підприємства	14
1.3. Методичні підходи до оцінки ефективності використання основних засобів підприємства.....	19
1.4. Правове регулювання формування та використання основних засобів підприємства ..	25
Висновки до розділу 1	29
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПрАТ «ЛАНТМАННЕН АКСА» ..	31
2.1. Історія створення та розвитку підприємства.....	31
2.2. Аналіз господарської діяльності підприємства	37
2.3. Аналіз фінансових результатів та оцінка фінансового стану підприємства	56
2.4. Оцінка ефективності використання основних засобів підприємства.....	73
2.5. Правове регулювання діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса»	78
Висновки до розділу 2	87
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПрАТ «ЛАНТМАННЕН АКСА» ..	93
3.1. Напрямки підвищення ефективності використання основних засобів підприємства....	93
3.2. Економічне обґрунтування заміни лінії по виробництву зернових фітнес батончиків .	98
3.3. Вплив запропонованого заходу на основні показники діяльності підприємства	103
Висновки до розділу 3	106
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	108
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	116
ДОДАТКИ	122

ВСТУП

Актуальність теми. Діяльність підприємства нерозривно пов'язана з наявністю та використанням основних засобів, які повинні характеризуватися відповідним складом та структурою для здійснення процесу виробництва. Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства та отримання необхідної величини прибутку необхідно здійснювати постійний аналіз ефективності використання основних засобів та досліджувати фактори, які впливають на цю зміну.

Питання ефективності використання є досить актуальним, адже від нього залежить життєдіяльність підприємства, тому в даний курсовий проект покаже дослідження даної проблеми та узагальнить отримані результати.

Проблему ефективності використання основних засобів досліджували ряд вчених, серед яких можна виділити: Бондар Н.М., Кругляк Б. С., Бондар Т. П., Зайцева О. Б., Ковальов А. І., Скиба Г. В., Подольська В.О., Яріш О.В. та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є економіко-правове дослідження основних засобів ПрАТ «Лантманнен Акса» та підвищення їх ефективності.

Відповідно до сформованої мети у кваліфікаційній роботі поставлено наступні **завдання**:

- розкрити теоретичні засади визначення економічної сутності основних засобів підприємства;
- дослідити класифікацію основних засобів як науково обґрунтованого підґрунтя для організації діяльності підприємства;
- проаналізувати господарську діяльність та ефективність використання основних засобів ПрАТ «Лантманнен Акса»;
- запропонувати шляхи та напрями підвищення ефективності використання основних засобів підприємства.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є підприємство ПрАТ «Лантманнен Акса» та його фінансова звітність.

Предметом кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань щодо ефективності використання основних

засобів підприємства.

Методи дослідження: ґрунтуються на фундаментальних положеннях сучасної економічної теорії, загальнонаукових і спеціальних методах. У процесі дослідження використано: діалектичний метод пізнання – для розкриття сутності основних засобів. Метод індукції та дедукції – для оцінки сучасного стану та виявлення тенденцій подальшого розвитку основних засобів підприємства. Методи теоретичного узагальнення, порівняння та групування – для удосконалення класифікації основних засобів. Методи аналізу, синтезу, статистичні та економетричні методи – для комплексної оцінки ефективності використання основних засобів на підприємстві. Для обробки економічної інформації, побудови таблиць, графіків, алгоритмів застосовувалися сучасні комп'ютерні технології та пакет прикладних програм Microsoft Excel.

Теоретична та методологічна база дослідження: є наукові видання, статті та посібники, законодавчо-нормативна база України, а також, статистична звітність, яка розміщена на офіційному сайті ПрАТ «Лантманнен Акса».

Практичне значення отриманих результатів: запропонована нова лінія по виробництву зернових батончиків може бути рекомендована до впровадження на ПрАТ «Лантманнен Акса».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаної літератури та додатків. Роботу викладено на 119 стор., містить 35 табл., 17 рис., та 19 формул. Список використаної літератури нараховує 52 найменування, які викладені на 6 стор. Додатки розміщено на 18 стрінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та зміст основних засобів підприємства

На сьогоднішній день здійснення господарської діяльності підприємства має сформувати матеріально-технічну базу підприємства, основою якої і однією з її першочергових частин є основні засоби. Ефективне використання в майбутньому вплине на результати корпоративної діяльності.

У сучасних наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених існує багато точок зору до трактування поняття «основні засоби», найтипівіші з яких наведено у таблиці 1.

Таблиця 1.1

Трактування сутності поняття «основні засоби» в економічній літературі

Автор, джерело	Визначення
Й.С. Завадський [1]	«Основні засоби – це засоби праці, що беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово, в міру зношення, переносять свою вартість на продукцію, що виробляється»
С.М. Гречко [2]	«Основний засіб – необоротний актив, що призначений для господарської діяльності, тобто планується використовувати в господарській діяльності»
Л.К. Сук, П.Л. Сук [3]	«Основні засоби підприємства, установи – це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері»
Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна, В.І. Кисла [4]	«Основні засоби – це засоби праці, які використовуються (експлуатуються) впродовж тривалого часу, при цьому зберігаючи свою первісну фізичну форму, і переносять свою вартість на вироблений продукт частинами, протягом декількох виробничих циклів унаслідок фізичного та морального зносу»
А.М. Коваленко [5]	«Основні засоби – це матеріальні активи з очікуваним терміном корисного використання більш ніж один рік (або на протязі операційного циклу, якщо він більше ніж рік), які підприємство утримує в цілях: використання під час виробництва або поставки товарів.»

Продовження табл. 1.1

О.Г. Агрес [6]	«Основні засоби – це засоби праці у формі матеріальних активів, які утримує підприємство з метою використання у виробничому процесі або здійсненні адміністративних чи соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання яких становить більше ніж один рік, не змінюючи при цьому своїх форм і розмірів, вартість яких є не меншою від законодавчо встановленого розміру та поступово переноситься в міру фізичного спрацювання та (або) морального старіння на вартість готової продукції проведенням амортизаційних відрахувань»
О.В. Коваленко, І.В. Громова [7]	«Основні засоби – це частина засобів виробництва, які діють у процесі виробництва протягом тривалого періоду, зберігають при цьому впродовж усього періоду натурально-речовинну форму і переносять свою вартість на продукцію частинами у міру зносу у вигляді амортизаційних відрахувань»
Ю.В. Неміш [8]	«Основні засоби – це вартісно виражені ресурси, які утримуються суб'єктом господарювання з метою використання в процесі виробництва, постачання товарів і послуг, надання в аренду іншим особам або для здійснення чи соціально-культурних функцій, очікуваний строк експлуатації яких становить не менше одного року, чи визначається межами операційного циклу понад один рік, вартість яких зменшується в процесі використання»
Н.Д. Бабяк [9]	«Основні засоби – це активи з терміном корисного використання більше одного року, які використовуються на підприємствах у декількох операційних циклах з метою отримання економічної вигоди, не втрачаючи при цьому матеріально-речової форми, та переносять свою вартість на знов створену продукцію частинами у вигляді нарахованих амортизаційних відрахувань»

Джерело: Складено автором на основі літературних джерел [1-9]

Ця група науковців Л.І. Малявкина, Т.В. Федорова, Л.К. Сук, П.Л. Сук, А.М. Коваленко, О.Г. Агрес, Ю.В. Неміш, наголошує на необхідності конкретизації сфери використання основних засобів – у виробничій або невиробничій діяльності підприємства (під час виконання адміністративних та соціальних функцій). В той же час цими авторами (окрім О.Г. Агрес, Ю.В. Неміш) поняття «основні засоби» не пов'язується з амортизацією. Своє підтвердження такому трактуванню поняття «основні засоби» можна знайти і у діючих нормативно-правових актах України.

Слід зазначити, що більшість науковців при розкритті змісту поняття «основні засоби» обов'язковим критерієм визнання об'єкту основних засобів вважають строк їх корисного використання, який може бути понад одного року або операційного циклу, якщо він більше року. Погоджуємося з цією

позицією, оскільки підприємство набуває основний засіб з метою його тривалої експлуатації під час господарської діяльності.

У той же час жоден із авторів до критеріїв визнання об'єкту основним засобом не включає вартісний показник такого об'єкту, що є цілком доречним з огляду на високий рівень інфляції.

Розглянемо далі, як поняття «основні засоби» розкривається у нормативно-правових актах України та Міжнародних стандартах бухгалтерського обліку (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Трактування сутності поняття «основні засоби» у нормативно-правових актах України

Автор, джерело	Визначення
Податковий кодекс України [10]	«Основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин, наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 2500 грн., невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2500 грн. і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)»
Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 р. № 92 [11]	«Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)»
Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі» від 12.10.2010 р. № 1202 [12]	«Основні засоби – матеріальні активи, які утримуються для використання їх у виробництві/діяльності або при постачанні товарів, виконанні робіт і наданні послуг для досягнення поставленої мети та/або задоволення потреб суб'єкта бухгалтерського обліку в державному секторі або здавання в оренду іншим особам і використовуються, за очікуванням, більше одного року»

Продовження табл. 1.2

Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банку України» від 20.12.2005 р. № 480 [13]	«Основні засоби – матеріальні активи, які банк утримує з метою використання їх у процесі своєї діяльності, надання послуг, здавання в лізинг (оренду) іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)»
Господарський кодекс України [14]	«Основними засобами виробничого і невиробничого призначення є будинки, споруди, машини та устаткування, обладнання, інструмент, виробничий інвентар і приладдя, господарський інвентар та інше майно тривалого використання, що віднесено законодавством до основних засобів»

Джерело: Складено автором на основі нормативно-правових актів [10-14]

Наведені визначення поняття «основні засоби» у нормативно-правових актах дають змогу дійти висновку про відсутність єдиного підходу до його розуміння.

Так, у Податковому кодексі України та Державному класифікаторі України «Класифікація основних фондів» до вищенаведених критеріїв визнання основних засобів додається ще додатковий критерій – критерій вартості. У податковому обліку, згідно з Податковим кодексом України, основні засоби мають вартісну межу, яка становить 2500 грн., але цей критерій використовується при виділенні тільки однієї групи основних засобів – малоцінних необоротних матеріальних активів, які обліковуються на рахунку. А в бухгалтерському обліку, відповідно до П(С)БО 7, вартісну межу основних засобів підприємства можуть встановлювати самостійно, про що зазначають у своїй обліковій політиці.

Визначення поняття «основні засоби» у нормативно-правових актах України, які регулюють їх бухгалтерський облік, призводять до ще більшої плутанини до розуміння їх сутності, оскільки при встановленні критеріїв віднесення об'єкту до основних засобів перевага надається їх призначенню. В той же час норми податкового законодавства акцентують увагу на особливостях визнання об'єкту основних засобів активом, тобто лише у тому

випадку, коли його застосування відбувається виключно «для використання у господарській діяльності платника податку».

На відміну від інших нормативно-правових актів ч. 3 ст. 139 Господарського кодексу України містить визначення лише «основних засобів», до яких віднесено «будинки, споруди, машини та устаткування, обладнання, інструмент, виробничий інвентар і приладдя, господарський інвентар та інше майно тривалого використання, що віднесено законодавством до основних засобів».

Слід зазначити, що останнім часом відбувається поступова адаптація національних стандартів бухгалтерського обліку до міжнародних. Саме тому наведені у національному та міжнародному стандартах поняття основних засобів співпадають за усіма ключовими критеріями їх визнання. На жаль, така ідентичність існує тільки у площині бухгалтерського обліку основних засобів. В той час як органи фіскальної служби при ідентифікації об'єкта основних засобів дотримуються норм Податкового кодексу України. Така суперечність визначень призводить до виникнення конфліктних ситуацій між підприємством та фіскальним органом.

Деякі автори продовжують використовувати термін «основні фонди», ототожнюючи його з категорією «основні засоби». Але, на сьогодні, в бухгалтерському обліку застосування такого поняття є взагалі недоцільним, адже Податковий кодекс його не трактує [15].

Ф. Ф. Бутинець трактував поняття «основні засоби», як вкладений капітал і, відповідно, повинні обліковуватися за собівартістю, їх можна прирівняти до витрат майбутніх періодів (динамічний баланс); основні засоби розуміються як ресурс, що знаходиться на підприємстві (статичний баланс).

Ще один відомий вчений В. В. Сопко «основні засоби» визначав, як засоби праці, що експлуатуються довше ніж один рік і мають вартість понад встановлений ліміт; виняток становить лабораторне обладнання, повністю і багаторазово беруть участь у процесі.

Вчені, такі, як: І. П. Фамінський, А. Б. Борисов, В. М. Бойко та інші описували «основні засоби», як засоби праці на виробництві товарів та послуг з терміном

експлуатації яких перевищує один рік (чи операційний цикл, якщо він більший за рік) [16].

Проаналізувавши вище наведені тлумачення «основних засобів» пропонуємо власне визначення **«основних засобів» підприємства** – це матеріальні активи, які підприємство зберігає з метою використання у процесі виробництва товарів та надання послуг, строк корисного використання яких перевищує один рік (або операційний цикл, якщо він довший року), вартість яких зменшується у процесі використання та переноситься частинами на вироблений продукт.

Важливе методологічне значення для дослідження основних засобів має їх класифікація. Класифікація основних засобів – угруповання основних засобів по тих або інших ознаках. Згідно з діючою типовою класифікацією, основні засоби групуються за їх галузями, функціональним призначенням, за використанням і належністю, натурально-речовим складом (таб. 1.3.) [17].

Таблиця 1.3

Класифікація основних засобів

№ з/п	Класифікаційні ознаки	Групи основних засобів
1.	За функціональним призначенням	Виробничі Невиробничі
2.	За галузевою ознакою	Промисловості Сільського господарства Транспорту Торгівлі Будівельні Зв'язку
3.	За використанням	Діючі Недіючі Запасні
4.	За належністю	Власні Орендовані
5.	За речовим характером	Інвентарні Неінвентарні
6.	За джерелами фінансування	Внесені до статутного фонду підприємства Придбані за власні кошти підприємства Придбані за рахунок позикових коштів Безоплатно отримані основні засоби Отримані внаслідок обміну на подібний або неподібний актив (бартерні операції)
7.	За характером відображення зносу	Основні засоби, які амортизуються Основні засоби, які не амортизуються

Продовження табл. 1.3

8	За натурально-речовим складом	Земельні ділянки, будівлі та споруди, передавальні пристрої Машини і обладнання Транспортні засоби Прилади, інвентар Багаторічні насадження Інші необоротні матеріальні активи
9.	За характером участі	Активні Пасивні

Джерело: Складено автором на основі наукових статей [17]

За характером участі в процесі виробництва основні засоби поділяються на виробничі і невиробничі. Вони поділяються на такі класи: виробничі – основні засоби, що безпосередньо беруть участь у виробничому процесі або сприяють його здійсненню, що діють у сфері матеріального виробництва; невиробничі основні засоби, що не беруть безпосередньої або побічної участі у процесі виробництва й призначені переважно для обслуговування комунальних і культурно-побутових потреб трудящих, які використовуються у невиробничій сфері.

Згідно зі спеціальною класифікацією основні засоби поділяються за галузями народного господарства. Більша частина основних засобів належить до галузі «промисловість». Вона безпосередньо пов'язана з процесом виробництва продукції. Але наявність інших видів господарської діяльності зумовлює необхідність обліку основних засобів, що належать до інших галузей господарства, які перебувають на балансі промислового підприємства, належать до галузі «будівництво», підсобного сільського господарства – до галузі «сільське господарство» тощо.

У зв'язку із цим у бухгалтерському обліку основні засоби промислових підприємств поділяються на промислово-виробничі, виробничі основні засоби інших галузей народного господарства та невиробничі (непромислові).

За натурально-речовими ознаками основні засоби поділяють на окремі види: земля, будови, споруди, передавальне обладнання, машини й устаткування, які, своєю чергою, поділяються на силові машини, робочі

машини й устаткування, прилади та лабораторне устаткування, тварини і т. ін.

До кожної із цих груп належать основні засоби різних найменувань. За використанням основні засоби поділяють на діючі, недіючі, запасні.

Власні основні засоби є безпосередньо власністю підприємства. Основні засоби, які використовуються на підприємстві, але не є його власністю, називаються орендованими.

Відповідно до П(С)БО 7, для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікуються за такими групами (табл. 1.4.).

Таблиця 1.4

Класифікація бухгалтерського обліку основних засобів

Групи	Найменування показника
Група 1	земельні ділянки
Група 2	капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом
Група 3	будівлі, споруди, передавальні пристрої
Група 4	машини та обладнання, з них: електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 грн.
Група 5	транспортні засоби
Група 6	інструменти, прилади, інвентар (меблі)
Група 7	тварини
Група 8	багаторічні насадження
Група 9	інші основні засоби

Джерело: Складено автором на основі нормативно-правових актів

Окремо за кожним об'єктом основних засобів ведеться бухгалтерський облік. На практиці такий перелік основних засобів не дає вичерпної інформації для безпомилкового віднесення основного засобу до певної групи, і більш докладних інструкцій із цього приводу законодавство не надає.

Відповідно до ст. 138.3.3. Податкового Кодексу України основні засоби класифікуються наступним чином табл. 1.5

Класифікація основних засобів підприємства

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
група 1 – земельні ділянки	-
група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 – будівлі,	20
споруди,	15
передавальні пристрої – земельні поліпшення, створені для виконання спеціальних функцій з передачі енергії, речовини, сигналу, інформації тощо будь-якого походження та виду на відстань (лінії електропередачі, трубопроводи, водопроводи, теплові та газові мережі, лінії зв'язку тощо);	10
група 4 – машини та обладнання	5
з них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 20000 гривень	2
група 5 – транспортні засоби	5
група 6 – інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
група 7 – тварини	6
група 8 – багаторічні насадження	10
група 9 – інші основні засоби	12
група 10 – бібліотечні фонди	-
група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи	-
група 12 – тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 – природні ресурси	-
група 14 – інвентарна тара	6
група 15 – предмети прокату	5
група 16 – довгострокові біологічні активи	7

Джерело: Складено автором на основі нормативно-правових актів

У Податковому кодексі виділено дев'ять груп основних засобів та сім груп інших необоротних активів.

Із наведеного дослідження випливає, що основними критеріями визнання основних засобів є: матеріальність; призначення; строк корисного використання тощо. Класифікація основних засобів призначена для використовування в автоматизованих системах

управління під час вирішення таких завдань: організації звітності в частині основних засобів; визначення норм амортизації основних засобів і віднесення амортизаційних відрахувань на витрати виробництва; проведення робіт із перепису, оцінки і переоцінки об'ємів складу і стану основних засобів; реалізації комплексу облікових функцій по основних засобах у рамках робіт за державною статистикою; здійснення міжнародних зіставлень по структурі і стану основних засобів; визначення розрахунків похідних економічних показників, включаючи місткість, віддачу і т. д., а також рекомендованих нормативів проведення капітальних ремонтів основних засобів [18].

1.2. Методи амортизації основних засобів підприємства

Важливе місце забезпечення процесу відтворення займає амортизація. Однак чинна законодавча та нормативно-методологічна база більше пристосована до потреб оподаткування, ніж до відтворювального процесу, і не дозволяє чітко визначити концептуальну природу амортизації. У цьому контексті актуальним є питання визначення справжньої природи амортизації та її ролі в господарській діяльності підприємства.

Амортизація є надзвичайно складним економічним явищем. Він поєднує в собі характеристики витрат виробництва і джерел коштів, процесу руху вартості і важелів управління відтворенням, відшкодуванням старих і накопичених нових засобів праці. Еволюція перспективи амортизації призвела до створення концепцій, які втілюють сучасний погляд на амортизацію як економічну категорію (табл. 1.6).

Різні підходи до тлумачення терміну «амортизація»

Підходи	Визначення терміну
Класична економічна теорія	«Термін «амортизація» походить від лат. amortization – погашення, сплата боргів»
У перекладі з іноземної	«Трактування терміна «амортизація» як а – заперечення, mor – смерть, тобто цей термін характеризує постійне існування через відновлення засобів праці»
Н. Савельєв	«Буквально «амортизація» походить від mort – мертвий та означає дію, подібну до омертвілення»
У США	«Взагалі замість терміна amortisation використовують термін depreciation, що в перекладі з латинської (pretium) означає ціну або вартість, de – pretium – зниження ціни або вартості»

Джерело: Складено автором на основі наукових видань

Отже, наявність протилежних способів тлумачення терміну зумовлює наукову дискусію щодо тлумачення природи амортизації. У зарубіжній економічній літературі амортизація розглядається з точки зору чотирьох концепцій: економіки, бухгалтерського обліку, оподаткування та фінансів [19]. Вітчизняний вчений С. Голов дав свою класифікацію поняття амортизації, а саме: оціночне поняття, тимчасове поняття, витратні матеріали, зберігання капіталу, відтворення.

Проаналізувавши існуючі концепції щодо амортизації, вважаємо за доцільне запропонувати наступне визначення. "Амортизація – це складна економічна категорія, що характеризується систематичним і поступовим перенесенням вартості активу внаслідок зносу на готовий продукт з метою накопичення коштів для відшкодування витрат на відтворення активу".

Відповідно до п. п. 14.1.3 п. 14.1 ст. 14 Розділу I Податкового кодексу під амортизацією розуміють систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації)[10].

Згідно з ст. 145.1.5 ПКУ амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів, як прямолінійного, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, виробничого та кумулятивного [10]. Слід навести таблицю переваг та недоліків даних методів.

Таблиця 1.7

Переваги та недоліки методів амортизації

Метод амортизації	Формула	Переваги	Недоліки
Прямолінійний	$AP = \frac{PB - LB}{T}$ $Am = \frac{AP}{12}$	Простота та точність у застосуванні. Невеликі початкові амортизаційні відрахування	Не враховується експлуатація обладнання та рівень його морального зносу
Зменшення залишкової вартості	$Ap = 3B(PB) \times N$ $N = 1 - \sqrt[T]{\frac{LB}{PB}}$	Зарахування більшої суми зносу в перший рік та рівномірне зменшення цієї суми впродовж наступних періодів	Не враховується експлуатація обладнання. Велика трудомісткість в розрахунках
Прискореного зменшення залишкової вартості	$Ap = 3B(PB) \times N$ $N = \frac{1}{T} \times 2$	Може не враховуватися ліквідаційна вартість. Прискорене відновлення обладнання, за рахунок значних амортизаційних відрахувань	Не враховує експлуатацію обладнання
Виробничий	$Ap = (PB - LB) \times Ki$	Простота, раціональність та систематичність. Орієнтація на експлуатацію обладнання	Трудомісткість та складність в прогнозуванні об'єму випуску продукції
Кумулятивний	$Am = Q_{\text{факт}} \times C$ $Ap = \sum_{12}^{12} \times Am$ $C = \frac{PB - LB}{Q_{\text{очік}}}$	Накопичення значного капіталу для відновлення в перший рік експлуатації	Трудомісткість в розрахунках норми амортизації. Не враховує експлуатацію обладнання

Джерело: Складено автором на основі наукових видань

Згідно з П(с)БУ 7 ст. 28 метод амортизації обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних від його використання [20]. Даний метод визначається наказом про облікову політику і може переглядатися в разі зміни очікуваного способу отримання економічних вигод. Таким чином перед підприємством стоїть не легке питання: "Котрий метод амортизації обрати, щоб отримати найбільшу вигоду від нього?".

1. Визначення мети придбання певного виду основних фондів, його економічних вигод та основних поставлених перед ним завдань. Дане обладнання придбане з метою виготовлення деталей.

2. Визначення строку корисного використання обладнання. На основі ст. 145.1.3. ПКУ при визначенні строку корисного використання (експлуатації) слід ураховувати [21]: очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності; фізичний та моральний знос, що передбачається; правові або інші обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори.

3. Вибір методу амортизації. В більшості випадків підприємства на власний розсуд обирають той, чи інший метод амортизації в обліковій політиці, проте в деяких випадках даний вибір обмежується законом.

4. Проведення аналізу обраного методу амортизації. Проведення розрахунків амортизаційних відрахувань та визначення обсягу чистого прибутку. Правильно обраний метод амортизації – це спосіб маневрування підприємства між величиною податків, конкурентним положенням та модернізацією основних засобів. Тому необхідно розробити такий економічно правовий механізм, який був би направлений на ефективне використання даних методів.

Найбільш зрозумілим і простим вважається прямолінійний метод нарахування амортизації. Але цей метод не враховує залежності суми нарахованого зносу і виробничої потужності основних засобів у різні роки експлуатації, а також моральне старіння цих активів [22]. Його доцільно використовувати до пасивної (нерухомої) частини основних засобів (будівлі, споруди, інші нерухомі об'єкти).

Метод зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості та кумулятивний доцільно використовувати для тих об'єктів основних засобів, які швидко морально зношуються. Це пояснюється тим, що в перші роки можна одержати порівняно більшу віддачу, а значить і дохід, ніж у наступні роки експлуатації об'єкта, тому і суми нарахованої амортизації повинні бути більші у перші роки. Одночасно підприємство застрахує себе від швидкого

морального зносу відповідного об'єкта, що дуже важливо в ринкових умовах. За цими методами нарахування амортизації об'єкт не встигне морально застаріти, а якщо це і трапиться, то не до амортизована сума буде порівняно незначною.

Ці методи при застосуванні в окремих випадках порушують принцип відповідності, оскільки сума амортизації, яка визнається витратами поточного періоду не завжди узгоджується з фактичним використанням активу у виробничому процесі, а значить і з отриманими доходами від його експлуатації.

Виробничий метод нарахування амортизації враховує випуск продукції, що забезпечує більш менш реальний ступінь зносу обладнання – чим більше одержано продукції (виконано робіт, надано послуг), тим більше основні засоби, зокрема обладнання, зносилися. Цей метод дозволяє накопичити у роки більш інтенсивного використання основних засобів і більшу суму амортизації, необхідну для їх відновлення чи заміни. Тому він вважається більш раціональним і об'єктивним. Проте виробничий метод не враховує фактора морального старіння основних засобів, його слід використовувати лише в тому випадку, коли виробничі показники кожного виду основних засобів можуть бути визначені з достатньою точністю [23].

Таким чином, врахувавши всі позитивні і негативні сторони кожного з методів нарахування амортизації по необоротних активах, підприємство вибирає оптимальний варіант з індивідуальним підходом до кожної групи (підгрупи) об'єктів необоротних активів.

Амортизація являє собою надзвичайне складне економічне явище. Вона поєднує ознаки витрат виробництва і джерела коштів, процесу руху вартості і важелі управління відтворенням, відшкодування зношених і нагромаджених нових засобів праці. Амортизація необоротних активів є однією із основних елементів витрат на виробництво сільськогосподарської продукції, вона являє собою систематичний розподіл вартості, що амортизується протягом строку їх корисного використання (експлуатації) і включення у собівартість продукції. Метод нарахування амортизації обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

1.3. Методичні підходи до оцінки ефективності використання основних засобів підприємства

Забезпечення необхідних темпів розвитку і підвищення ефективності виробництва можливе за умови інтенсифікації відтворення і поліпшення використання діючих основних засобів підприємств. В сучасних умовах господарювання політика відтворення основних засобів відіграє важливу роль, оскільки від її ефективності залежить кількісний і якісний стан основних засобів. Відтворення основних засобів може здійснюватися за рахунок власних коштів: статутного капіталу, амортизаційних відрахувань, чистого прибутку, інших власних коштів та запозичених коштів: банківських позик та коштів від реалізації цінних паперів. Відтворення основних виробничих засобів означає процес безперервного їх поновлення, у зв'язку з чим розрізняють просте та розширене відтворення. Просте відтворення основних засобів здійснюється в тому самому обсязі, коли відбувається заміна окремих зношених частин основних засобів або заміна старого устаткування на аналогічне, тобто тоді, коли постійно відновлюється попередня виробнича потужність. В той час як розширене відтворення передбачає кількісне та якісне збільшення діючих основних засобів або придбання нових основних засобів, що забезпечують вищий рівень продуктивності устаткування [24].

Процес відтворення основних виробничих засобів має певні характерні ознаки:

- основні виробничі засоби поступово переносять свою вартість на вироблену продукцію;
- у процесі відтворення основних виробничих засобів одночасно відбувається рух їхньої споживної вартості;
- нарахуванням амортизаційних відрахувань здійснюється нагромадження в грошовій формі частково перенесеної вартості основних виробничих засобів на готову продукцію;

– основні виробничі засоби поновлюються в натуральній формі протягом тривалого часу, що дає можливість маневрувати коштами амортизаційного фонду [25 с. 114].

У процесі господарської діяльності кругообіг основних виробничих засобів проходить три основні стадії. На першій стадії відбувається продуктивне використання основних виробничих засобів та нарахування амортизаційних відрахувань. На цій стадії основні виробничі засоби в процесі експлуатації зношуються й нараховується сума зносу, яка є підставою для списання суми амортизаційних відрахувань на витрати після завершення процесу виробництва. На першій стадії кругообігу основних виробничих засобів втрачається споживна вартість засобів праці, їх вартість переноситься на вартість готової продукції. На другій стадії відбувається перетворення частини основних виробничих засобів, які перебували в продуктивній формі, на грошові кошти через нарахування амортизаційних відрахувань. На третій стадії в процесі виробництва відбувається поновлення споживчої вартості частини основних виробничих засобів, що здійснюється заміною зношених основних виробничих засобів на нові за рахунок нарахованого зносу основних засобів [26].

Важливо зазначити, що необхідність оновлення основних виробничих засобів за ринкових відносин визначається конкуренцією товаровиробників, оскільки саме конкурентне середовище спонукає підприємства здійснювати прискорене списання основних виробничих засобів з метою нагромадження фінансових ресурсів для наступного вкладання коштів у придбання більш прогресивного устаткування, впровадження нових технологій та іншого поліпшення основних виробничих засобів. Протягом останніх років на більшості підприємств різних галузей народного господарства нашої країни спостерігається низький рівень ефективності відтворювальних процесів. Коефіцієнти оновлення й вибуття машин і устаткування, тобто найбільш активної частини основних засобів на промислових підприємствах, коливаються в межах відповідно 5-6% та 2-3% загального їхнього обсягу, а коефіцієнт економічного спрацювання досягає 50-55% загальної вартості.

Обсяг діючого виробничого устаткування містить майже третину фізично спрацьованих і технічно застарілих одиниць, висуває невідкладне завдання прискорення й підвищення ефективності відтворення основних засобів, зростання технічного рівня застосовуваних засобів праці. За сучасних умов доцільно запровадити і реалізувати такі головні напрямки інтенсифікації відтворення основних засобів:

- прискорення розвитку машинобудівного комплексу, комплексна перебудова його структури з метою максимально можливого задоволення народногосподарського попиту на достатньо широку номенклатуру різних видів машин та устаткування, забезпечення виготовлення нових поколінь техніки і закінчених (технологічно зв'язаних) систем машин, розробка та організація виробництва тих знарядь праці, які раніше не виготовлялись або імпортувались з інших країн;

- зосередження зусиль різних галузей науки на пріоритетних напрямках науково-технічного прогресу, розвитку передовсім наукомістких виробництв, підвищенні техніко-організаційного рівня та соціально-економічної ефективності виробництва на підприємствах різних галузей народного господарства;

- покращення всієї організації робіт та економічного обґрунтування на всіх стадіях відтворювального процесу;

- дотримання кожним підприємством власної стратегії технічного, організаційного та економічного розвитку; переорієнтація інвестиційної політики на реконструкцію діючих виробничих об'єктів; збільшення масштабів вилучення з виробництва технічно застарілих і економічно малоефективних машин та устаткування, перехід від практики одиничної заміни спрацьованих знарядь праці до систематичного комплексного оновлення техніко-технологічної бази взаємозв'язаних виробничих ланок підприємств;

- створення ринкового економічного механізму, здатного забезпечити постійну заінтересованість усіх ланок управління виробництвом у здійсненні найбільш ефективних відтворювальних процесів і сприйнятті науково-технічних та організаційних інновацій. Практична реалізація перелічених

головних напрямків інтенсифікації відтворювальних процесів потребує не лише активної інженерно-виробничої діяльності самих підприємств, а й мобілізації власних фінансових коштів, постійної державної підтримки, безпосередньої участі багатьох інститутів ринкової інфраструктури та іноземного капіталу [27].

Ефективність процесів відтворення основних засобів підприємства визначається за допомогою наступних показників: коефіцієнт відновлення, який характеризує інтенсивність введення в дію нових виробничих потужностей; коефіцієнт вибуття – показує інтенсивність вибуття основних засобів упродовж розрахованого періоду; коефіцієнт приросту, що відображає рівень приросту основних засобів; коефіцієнт інтенсивності відновлення, що характеризує наявність або відсутність розширеного відтворення основних засобів; коефіцієнт оптимальності вибуття – характеризує виконання плану підприємства з вибуття основних засобів [28].

Важливим елементом процесу виробництва основних засобів є заміна основних засобів, що є зношеними фізично і морально-застарілими, тобто це процес відтворення основних засобів шляхом придбання подібного об'єкту за техніко-економічними параметрами. Визначення необхідного й економічно раціонального щорічного обсягу заміни засобів праці передбачає встановлення оптимальних термінів експлуатації відповідних їхніх видів та розрахунки такого щорічного обсягу заміни, що може забезпечити дотримання оптимальних термінів функціонування устаткування й інших видів основних засобів [29].

Для підтримки основних засобів у працездатному стані необхідно періодично проводити ремонт основних засобів – усунення тимчасового фізичного спрацювання конструктивних елементів у натуральній формі та забезпечення в такий спосіб постійної дієздатності протягом усього періоду їхньої експлуатації. За періодичністю і складністю необхідних профілактично-технічних операцій виділяють поточний ремонт, капітальний ремонт та відновний ремонт. У сучасних умовах господарювання суттєвого значення набуває економічна оцінка доцільності витрат на капітальний ремонт

виробничого устаткування. Це пояснюється тим, що на підприємствах діюче устаткування протягом фактичного терміну експлуатації капітально ремонтують кілька разів, а наступні капітальні ремонти часто коштують дорожче, ніж нове обладнання аналогічного призначення. Для економічної оцінки ефективності витрат на капітальний ремонт порівнюють два альтернативних варіанти: перший – капітальний ремонт фізично-зношеної машини і збільшення терміну її експлуатації на один ремонтний цикл; другий – заміна машини, що вимагає капітального ремонту, на нову. Коефіцієнт ефективності витрат на капітальний ремонт, може мати позитивне, негативне чи нульове значення. При позитивному значенні коефіцієнта капітальний ремонт устаткування є економічно виправданим, при негативному – недоцільним, а при нульовому – порівнювані варіанти можна вважати рівноцінними [27].

Важливого значення для підвищення ефективності процесу виробництва основних засобів набуває модернізація діючого виробничого устаткування, тобто удосконалення основних засобів підприємства з метою попередження техніко-економічного старіння і підвищення техніко-експлуатаційних параметрів до рівня сучасних вимог. Метод визначення ефективності витрат на модернізацію є подібним до методу визначення витрат на капітальний ремонт. Нагромадження і відновлення основних засобів, нарощування виробничих потужностей підприємств різних галузей народного господарства здійснюються в процесі технічного переоснащення, реконструкції і розширення діючих чи спорудження нових виробничих об'єктів. Основними формами модернізації є технічне переоснащення, реконструкція і розширення підприємств. Технічне переоснащення підприємства означає здійснення його технічного розвитку відповідно до плану, тобто проведення комплексу заходів, що передбачають підвищення до сучасних вимог технічного рівня окремих ділянок виробництва за рахунок упровадження нової техніки і технології, механізації й автоматизації виробничих процесів, модернізації і заміни фізично і технічно застарілого устаткування. Реконструкцією підприємства називають здійснюване за єдиним проектом повне чи часткове переоснащення виробництва, у разі необхідності

можуть бути споруджені нові чи розширені допоміжні об'єкти. До реконструктивних робіт належать також будівництво нових виробничих об'єктів замість тих, подальша експлуатація яких визнана недоцільною [30].

Стан і ефективність використання основних засобів підприємства оцінюється за допомогою наступних показників:

– віддача – це оборотність основних засобів, характеризує інтенсивність і ефективність їх використання:

$$Воз = \frac{Вп}{\overline{ОЗ}}$$

– місткість основних засобів є показником зворотній віддачі, характеризує забезпеченість підприємства основними засобами:

$$\Phi_m = \frac{\overline{ОЗ}}{ВП}$$

– озброєність є показником, що зображує скільки основних засобів у грошових одиницях припадає на одного робітника:

$$\Phi_{озбр} = \frac{\overline{ОЗ}}{\overline{Ч}_{пвп}}$$

– коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства – це співвідношення основних засобів і загальної суми активів:

$$ОЗ_{к.р.} = ОЗ_{п.р.} + ОЗ_{введ} - ОЗ_{виб.}$$

– коефіцієнт зносу – вимірює ступінь зносу основних засобів через співвідношення накопиченого зносу до їх первісної вартості:

$$К_{зносу} = \frac{\sum З_{оз}}{ОЗ_{к.р.}}$$

– коефіцієнти вибуття – характеризує інтенсивність вибуття основних засобів:

$$К_{виб} = \frac{ОЗ_{виб}}{ОЗ_{п.р.}}$$

– коефіцієнти введення – показує частку введених основних засобів у їх загальній вартості:

$$К_{вв} = \frac{ОЗ_{введ}}{ОЗ_{к.р.}}$$

– коефіцієнт приросту основних виробничих засобів – показує ступінь збільшення основних засобів у звітному періоді у порівнянні з минулим:

$$K_{\text{прир}} = \frac{O_{\text{зввед}} - O_{\text{звиб}}}{O_{\text{зп.р.}}}$$

– рентабельність основних виробничих засобів – визначає ступінь ефективності використання основних засобів через співвідношення балансового прибутку і середньої вартості основних засобів [39, с. 135]:

$$R_{\text{оз}} = \frac{\Pi}{O_{\text{з}}} \times 100$$

Підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві можна досягти шляхом звільнення підприємства від зайвого обладнання, машин і інших основних засобів або здачі їх в оренду; своєчасного і якісного проведення планово-запобіжних і капітальних ремонтів; придбання високоякісних основних засобів; підвищення рівня кваліфікації обслуговуючого персоналу; своєчасного оновлення, особливо активної частини, основних засобів з метою недопущення надмірного морального і фізичного зносу; підвищення коефіцієнта змінності роботи підприємства, якщо в цьому є економічна доцільність; поліпшення якості підготовки сировини і матеріалів до процесу виробництва; підвищення рівня механізації і автоматизації виробництва; підвищення рівня концентрації, спеціалізації і комбінування виробництва; упровадження нової техніки і прогресивної технології; удосконалення організації виробництва і праці з метою скорочення втрат робочого часу і простою в роботі машин і обладнання.

Шляхи поліпшення використання основних засобів залежать від конкретних умов, що склалися на підприємстві за певний період часу [31].

1.4. Правове регулювання формування та використання основних засобів підприємства

Проаналізувавши нормативно-правову базу, що регулює питання ознак та поняття «основного засобу», ми виділили ряд основних положень, що підтверджує актуальність на сьогоднішній день даної тематики.

Відповідно до Податкового Кодексу підпункт 14.1.138. **основні засоби** – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних

інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Законом України «Про внесення змін до ПК України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» від 23.05.2020 року [32] змінено вартісний критерій визначення основних засобів з 6000 до 20000 гривень. Цей критерій застосовується до основних засобів, що були введені в експлуатацію після 22 травня 2020 року. Основні засоби, введені в експлуатацію до 23 травня 2020 року продовжили амортизуватись у податковому обліку, навіть якщо їх залишкова балансова вартість не перевищувала 20000 гривень.

Закон України № 466 доповнено новим пунктом 43¹, яким передбачено, що при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток на період з 01 січня 2020 року до 31 грудня 2030 року платники податку на прибуток мають право під час розрахунку амортизації щодо основних засобів:

- четвертої групи (машини та обладнання) та п'ятої групи використовувати мінімально допустимий строк амортизації, який дорівнює два роки;
- третьої групи (передавальні пристрої) та дев'ятої групи використовувати мінімально допустимий строк амортизації, який дорівнює п'ять років.

Таким чином, платники податку на прибуток мають право застосувати прискорену амортизацію, визначену пунктом 43¹ підрозділу 4 розділу Податкового Кодексу, починаючи зі звітного періоду – півріччя 2020 року, та відобразити відповідні суми прискореної амортизації у додатку АМ до Декларації за цей період.

У наказі Міністерства фінансів України від 10 грудня 2010 року № 1202 «Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі» зазначається про затвердження положень (стандартів)) національного обліку в державному секторі. Національні положення (стандарти) визначають методичні принципи навчання бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності основних засобів, інших матеріальних довгострокових активів, незавершених капітальних інвестицій в довгострокові матеріальні активи. Крім того, слід зазначити, що національне положення (стандарт) не поширюється на основні засоби, призначені для продажу, інвестиційну нерухомість, постійні біологічні активи, невідновлювані ресурси та корисні копалини, включаючи облікові характеристики, визначені іншими країнами. положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі [12].

Відповідно до наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження Рекомендацій щодо методики обліку основних засобів» від 18 жовтня 2022 року основними засобами вважаються матеріальні активи, які підприємства утримують з метою використання у виробництві або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для виконання соціально-культурних та адміністративних функцій, очікуваний термін корисного використання (діяльності) перевищує один рік (або робочий цикл, якщо він перевищує один рік) [33].

З 1 січня 2020 року, згідно з доопрацьованим проектом Мінфіну, бюджетні установи мають можливість самостійно визначати вартісні критерії для відокремлення основних засобів та матеріальних цінностей малої вартості (МНМА). Це вже давно відбувається на підприємствах комерційного сектору. Більшість компаній використовують у своїй обліковій політиці чеки.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 16 (МСБО 16) від 1 січня 2012 року визначають, що основні засоби – це матеріальні речі, які утримуються для використання у виробництві або постачанні товарів або

надання послуг для цілей оренди чи управління, використання яких передбачається більше, ніж певний період часу.

Наведені визначення поняття «основний засіб» у нормативних актах дозволяють зробити висновок про відсутність єдиного підходу. У Податковому кодексі України та Державному класифікаторі України «Класифікація основних засобів» до основного критерію обліку основних засобів додано додатковий критерій — вартісний критерій. У податковому обліку, згідно з ПК України, основні засоби мають лімітну вартість 2500 грн., але цей критерій використовується при віднесенні лише однієї групи основних засобів — на рахунок зараховуються нерухомі матеріальні активи малої вартості. А в бухобліку, згідно з П(С)БО 7, підприємство може встановлювати власний ліміт вартості своїх основних засобів, який визначається його обліковою політикою. Водночас податкове законодавство наголошує на особливостях обліку об'єкта основних засобів як активу, тобто лише у випадках, коли вони використовуються виключно в господарській діяльності платника податку [10, 34].

На відміну багатьох нормативних актів, ч. 3 ст. 139 Господарського кодексу України зазначається лише визначення поняття «основні фонди», до якого належать «житлові будинки, споруди, машини та обладнання, обладнання, інструмент, виробниче обладнання та запасні частини до нього, побутові прилади та інвентар» та інші товари довгострокового користування, які законодавчо класифікуються як основні фонди». Тобто в даному випадку законодавець визначає поняття «основні засоби» та «основні фонди». Проте термін «основний фонд» слід використовувати щодо нерухомості та фізичної вартості, а термін «основний засіб» — щодо джерела формування активу [14].

Слід зазначити, що останнім часом національні стандарти бухгалтерського обліку поступово адаптуються до міжнародних стандартів. Ось чому поняття основних засобів вводяться у відповідні національні та міжнародні стандарти за всіма основними критеріями їх визнання. На жаль, така ідентичність є лише в таблиці обліку основних засобів. Тоді як органи податкової служби при

визначенні об'єкта основних засобів дотримуються норм Податкового кодексу України. Таке протиріччя у визначеннях призводить до конфліктних ситуацій між компанією та податковими органами.

Для уникнення зазначених протиріч та з метою узгодження нормативно-правових актів з бухгалтерського та податкового обліку основних засобів автором запропоновано визначення поняття «основні засоби», під якими розуміються матеріальні активи, що зберігають свою природну форму під час використання. операційний життєвий цикл, що триває більше одного року (або операційний цикл, якщо більше одного року), вони використовуються як у процесі здійснення господарської діяльності, так і при виконанні адміністративних чи культурних функцій суспільства, і частково вони перетворюють свою вартість на результат власної діяльності – вироблений продукт, надана послуга або товар.

Висновки до розділу 1

Проведене дослідження теоретико-методичних засад основних засобів підприємства показало, що на сьогодні не існують розбіжності щодо єдиного визначення поняття основні засоби підприємства.

Пропонуємо власне визначення «основних засобів» підприємства – це матеріальні активи, які підприємство зберігає з метою використання у процесі виробництва товарів та надання послуг, строк корисного використання яких перевищує один рік (або операційний цикл, якщо він довший року), вартість яких зменшується у процесі використання та переноситься частинами на вироблений продукт.

Наведено класифікацію основних засобів підприємства, поділяються за ознаками та за групами. Нормативно-правові акти використовують класифікацію за групами. Але частіше використовується класифікація за ознаками.

Основні засоби є основною частиною матеріально-технічної бази підприємства, та від їх утворення, формування та функціонування залежить

фінансовий стан підприємства, а ефективності використання формується під впливом численних факторів, зовнішніх та внутрішніх чинників. Частіше всього використовують внутрішні, адже вони безпосередньо пов'язані з фінансовою звітністю підприємства.

Одним з важливих показників основних засобів вважається їх амортизація.

За допомогою амортизації підприємство повертає вкладені кошти на основні засоби. Розрізняють п'ять методів амортизації основних засобів: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискорене зменшення залишкової вартості, виробничий та кумулятивний. Найпростішим з них вважають прямолінійний метод, але більш точним є метод зменшення залишкової вартості.

Оцінювання ефективності використання основних засобів підприємства можна розглядати з використанням таких показників, як: місткість, рентабельність, віддача, озброєність та коефіцієнти зносу та придатності. Для кращого розуміння стану основних засобів використовують також коефіцієнти оновлення, вибуття та приросту.

При оцінці ефективності використання основних засобів необхідно враховувати особливості господарської діяльності, форму власності та стратегічну ціль підприємства. Ефективне відтворення основних засобів на підприємствах у сучасних умовах вважається одним із суперечливих та трудомістких процесів. Тому важливим завданням для підприємств є пошук шляхів прискорення відтворювальних процесів та можливості більш економічного та ефективного залучення інвестиційних ресурсів.

Основні засоби підприємства також, мають нормативно-правове закріплення у законодавстві. Існує певний перелік нормативних актів які регулюють їх питання. До таких актів належать: Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО7), Державний класифікатор України, Наказ «Про затвердження Рекомендацій щодо методики обліку основних засобів», а також, Податковий та Господарський Кодекси України.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПрАТ «ЛАНТМАННЕН АКСА»

2.1. Історія створення та розвитку підприємства

Підприємство ПрАТ «Лантманнен Акса», яке входить до скандинавського промислово-харчового концерну Lantmannen. Їх символом не випадково є паросток, один із найдавніших символів життя, оскільки вони беруть найкорисніше від землі та створюємо умови для повноцінного життєдіяльності людей, виготовляючи безпечні та високоякісні продукти харчування. Їх продукти мають величезний попит і реалізуються у сорока п'яти країнах, тобто, приблизно у кожній четвертій країні в світі.

Річний оборот грошових ресурсів Lantmannen становить понад три мільярди доларів. Над задоволенням потреб і запитів споживачів працюють приблизно десять тисяч людей у 18 країнах в світі, де відкрито компанії концерну, або їх дочірні підприємства.

ПрАТ «Лантманнен Акса» створено на базі Бориспільського підприємства продовольчих товарів. У 1992 році завод набув нового статусу акціонерного підприємства. У 2006 році назва підприємство була змінена на нову назву ВАТ «Лантманнен Акса». 19.04.2011 року була проведена перереєстрація підприємства у зв'язку з його типом діяльності у відповідності до вимог Закону України «Про акціонерні товариства» та змінена на нову назву на Публічне акціонерне підприємство «Лантманнен Акса».

У 2016 році підприємство змінило тип та назву на Приватне акціонерне товариство «Лантманнен Акса». Продукція компаній продається у сорока п'яти країн світу, тобто у кожній четвертій країні світу.

Протягом 2021 року змін в організаційно-правовій структурі підприємства не було. Дочірні підприємства, філії, представництва та інші відокремлені

структурні підрозділи відсутні, що говорить про високий рівень рейтингу підприємства. Рішень про створення дочірніх підприємств, представництв та інших відокремлених структурних підрозділів не приймалось.

Головна подія 2021 року – це впровадження міжнародної схеми сертифікації FSSC 22000_v.4.1, що дає наступні переваги для компанії: підвищення конкурентоспроможності; вихід на нові ринки збуту; підвищення довіри і впевненості в безпечності та якості готової продукції.

Основними видами продукції, що виробляє підприємство є сухі сніданки ТМ «START», ТМ «AXA» та каші миттєвого приготування ТМ «AXA». З точки зору екологічності, виробнича діяльність підприємства є достатньо екологічною. Викиди джерелами забруднення є незначними. Підприємство являється платником екологічного податку. За 2021 рік було нараховано екологічного податку в сумі 5,3 тис. грн., сплачено до бюджету – 4,9 тис. грн.

Адреса: 08300, Київська область, м. Бориспіль, вулиця Привокзальна, будинок 3.

Керівник: Червак Ігор Іванович

Діяльність: виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості.

Дата реєстрації: 06.02.1996

Статутний капітал: 63 262 257,45 грн [40,41,42].

При виробництві харчових продуктів головними принципами роботи Lantmannen є висока якість та натуральність сировини, виробництво без штучних добавок та консервантів.

Підприємство поставляє продукцію на експорт - до Данії, Естонії, Латвії, Чехії, Молдови, Казахстану, Узбекистану, Киргизії, Грузії, Азербайджану, Білорусії, Armenії, Турції, Китаю, ОАЕ, Гамбії, Йорданії, Тайваню (Гонконгу).

Основним ринком збуту продукції підприємства є Україна. Збут продукції здійснюється через великі торгові мережі та мережу дистриб'юторів. Основними покупцями продукції підприємства в Україні є

ТОВ «АТБ-Маркет», ТОВ «АШАН Україна Гіпермаркет », «Білла-Україна ПП», ТОВ «НОВУС Україна» та інші [35].

Виробничі, технологічні та фінансові можливості підприємства:

Виробничі та складські приміщення: для аналізу виробничо-складської потужності необхідно враховувати такі показники, як гнучкість виробничої лінії, якість виробничого плану та логістична потужність.

Міцність основного виробничого обладнання: - зерновий потік - не менше 421747,2 кг/міс.; - цукор крихкий - не менше 126524,2 кг/міс.; - подушка поясна - не менше 263592,0 кг/міс.; - лінія каш - не менше 37656,0 кг/міс.

Постійно проводиться модернізація виробництва, періодичний ремонт і закупівля нової техніки та обладнання.

Компанія інвестувала приблизно 1 мільйон євро в додавання та зміну виробничих процесів, зберігання сировини та матеріалів, логістики, зберігання транспортних контейнерів і процесів обробки. Крім того, все це тісно пов'язане з гігієнічними та мікробіологічними питаннями самого процесу виробництва, умовами зберігання готової продукції та доставки нашим клієнтам. Це складний процес отримання сировини та перевірки якості перед виведенням готового продукту на ринок.

Логістичні можливості: підприємство впроваджує систему LEAD.

LEAD WMS [36] — це адаптивна система управління складом промислового класу, яка забезпечує максимальне охоплення складних логістичних процесів із можливостями майбутнього функціонального масштабування.

Система дозволяє автоматизувати ключові бізнес-процеси складської логістики та комплексні рішення. Він спрямований на підвищення продуктивності бізнесу шляхом максимально ефективного управління робочою силою, машинами та виробничим обладнанням для мінімізації витрат. Його метою є збільшення прибутку компанії та підвищення ефективності роботи співробітників.

Тому для підприємств це родзинка, яка відповідає потребам розширення функцій і підвищення продуктивності бізнесу.

Технологія: продукт виготовлений британською компанією APV-Baker за унікальною технологією екструзії, яка поєднує в собі вплив різких перепадів температури і тиску під час обробки зерна. Термічна обробка проводиться дуже швидко, завдяки чому всі важливі вітаміни та інші корисні речовини залишаються в готовому продукті. Завдяки екструзії з виробничого процесу виходить натуральний продукт, який не містить холестерину та має ідеальний баланс між поживними речовинами та клітинами.

Підприємство приділяє особливу увагу відповідальному контролю якості, починаючи від відбору сировини до готового продукту. Завдяки цьому виробничий процес є замкнутим та автоматизованим, а вимірювання основних органолептичних та фізико-хімічних показників продукту проводиться кожні 1,5 години в процесі виробництва. Система менеджменту ПрАТ «Лантманнен Акса» пройшла оцінку та сертифікацію типу відповідно до вимог міжнародного стандарту FSSC 22000.

На місці регулярно проводяться дослідження з метою поліпшення органолептичних показників і смакових якостей продукції, підвищення корисності продукту, постійно розробляються нові види готової продукції. Стимули слідувати тенденціям у сфері здорового харчування (результати, нові наукові досягнення) та Lantmannen Akxa Pvt. Ltd намагається застосувати їх на українському ринку.

Це тенденції, пов'язані зі скороченням споживання цукру, переходом на натуральні продукти з меншим рівнем переробки та рафінування, а також на продукти з цільного зерна, збагачені клітковиною. Основна місія компанії – позиціонувати продукти, які одночасно є смачними та корисними.

Що стосується інвестицій, то в 2000 році ПрАТ «Лантманнен Акса Україна» інвестувало 15 мільйонів доларів в модернізацію фабрики готових сніданків у Борисполі. «Лантманнен Акса Україна» придбала у заводу лінію фасування зерна в мішки, а в 2014 році нову фасувальну машину для фасування в мішки. Крім того, встановлено лінію по виробництву хрустких мюслі «Аха» та лінію по виробництву сніданку «СТАРТ».

Фінансові ресурси компанії включають власний капітал, зовнішні інвестиційні можливості та позиковий капітал. Основним джерелом фінансування компанії є інвестиційний капітал та позики акціонерів. Станом на 31.12.2019 кредиторська заборгованість становила 843 тис. грн. Статутний капітал - 63262 тис. грн. За даними балансу, підприємство не отримувало нових інвестицій у попередньому звітному періоді. Відповідно до балансу підприємства інноваційна діяльність відсутня.

Джерелами інформації є офіційний сайт компанії, на якому розміщено основну інформацію про діяльність компанії, контактні дані та звітну інформацію.

Сайт підприємства не потребує модернізації контенту. Інформація про участь у благодійних акціях вже є на сайті, а лише нещодавно було опубліковано 50 інформаційних листівок. Сайт містить рекламу та інформацію для дистриб'юторів.

З 2020 року дизайн сайту модернізували, додавши опис кожного продукту з прибутком за 100 грам продукту. Також у 2020 році є можливість придбати товари на офіційному сайті, що, безумовно, є найкращим рішенням у часи пандемії. Зворотній зв'язок має прогалини в спілкуванні з кінцевим користувачем.

Компанія має сторінки в глобальних соціальних мережах, таких як YouTube, Facebook та Instagram, управління цими платформами дає можливість залишатися на зв'язку зі споживачами та розміщувати новини компанії.

Система управління підприємством: Середньооблікова чисельність бухгалтерів у 2019 році становила 260 осіб. Порівняно з 2018 та 2017 роками приріст становить 17,6% та 27,5% відповідно. Маркетинговий аудит на підприємстві:

Маркетингова діяльність, спрямована на збільшення кількості покупців, засоби масової реклами та стимулювання збуту. Тоді мета полягає в тому, щоб надати товару споживчі характеристики, які роблять його найбільш привабливим для всіх споживачів. Аналізуючи діяльність підприємства, можна зробити висновки щодо цінової політики ПрАТ «Лантманнен Акса». Цінова стратегія Компанії базується на принципі єдиного ціноутворення та використовує

нейтральне ціноутворення. Це означає, що ціни для всіх охоплених сегментів ринку будуть однакові, компанія не виробляє продукцію преміум-класу.

Комерційна діяльність: Стратегія продажів базується на типі непрямих продажів. Компанія не має фірмового магазину, тому продукція реалізується через посередників:

супермаркет, магазин. З середини 2020 року товар можна придбати лише за ціною виробника на сайті компанії, тому стратегію продажів можна вважати змішаною з переважанням залучення посередників [37]

Асортимент продукції: включає широкий вибір пластівців, подушечок, мюслі, каш, продуктів для формування. Загальна кількість пташиних гніздових виробів ПрАТ «Лантманнен Акса» складає 83 одиниці. Категорія ПрАТ «Лантманнен Акса» включає 54 найменування сортованих за ваговим форматом (круп, гранола, мюслі, подушечки, пластівці) та 21 смак розфасованої вівсянки та 6 злакових батончиків.

Використаний тип маркетингу виявити не вдалося. Зараз компанія не використовує маркетингові комунікації, що, безумовно, є слабким місцем у її діяльності. Попит на товар буде поступово знижуватися, якщо компанія не змінить свою маркетингову стратегію через втрату новизни на ринку.

Система збору маркетингової інформації на підприємстві не була чітко структурована. Діяльність компаній, що конкурують на контрольованому ринку: огляди новинок в асортименті, оновлення в соціальних мережах і на сайтах, періодичний аналіз вторинної інформації: статті на певну тему та дослідження ринку вівсяних пластівців оприлюднюються, але без систематичного зовнішнього екологічного контролю: - прогнозувати розвиток навколишнього середовища, - отримувати уявлення про його майбутній стан.

Немає маркетингових досліджень, щоб зрозуміти переваги цільової аудиторії, розробити категорію та проаналізувати конкурентне середовище ринку, на якому компанія вже працює і буде виходити.

Цінова стратегія підприємства не оформлена. У Lantmannen Akxa застосовується принцип зв'язку цін із загальною політикою компанії та

ринковими умовами, що означає, що рішення щодо ціноутворення приймаються переважно на основі ринкових умов (поведінка конкурентів), конкуренції, постачальників, побажань споживачів) і досягнутої стратегічної компанії. і тактичні цілі.

Ціни варіюються в залежності від начинки вівсяного сніданку (чим дорожча та/або складніша у приготуванні начинка, тим дорожчий продукт). Підприємство використовує метод оцінки за поточним рівнем цін, що передбачає орієнтацію на ринкову ситуацію та цінову політику підприємств-конкурентів [38].

2.2. Аналіз господарської діяльності підприємства

Аналіз господарської діяльності підприємства є комплексним дослідженням процесів основної діяльності підприємства та його структурних підрозділів, визначення причинно-наслідкових зв'язків та тенденції розвитку з метою обґрунтування управлінських рішень, покращення діяльності та зміни показників, та оцінка їх ефективності. Для дослідження господарської діяльності нашого підприємства ми будемо використовувати фінансову звітність підприємства [39–41].

Ефективність використання оборотних активів на підприємстві має важливе значення, оскільки справляє значний вплив на загальну ефективність всієї сукупності засобів, залучених підприємством.

Вивчення структури оборотних коштів має важливе значення для розробки напрямків поліпшення їх використання. Аналіз структури оборотних коштів дає змогу виявити резерви удосконалення виробництва, економії сировини і матеріальних ресурсів, прискорення обертання оборотного капіталу підприємства.

Динаміка і структура оборотних коштів на ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки представлена в таблиці 2.1.

У 2019-2021 роках більшу питому вагу у загальній структурі оборотних коштів займають запаси, їх частка у 2019 році складала 28,30%, у 2021 році зросла

до 28,51%. Їх зростання свідчить про збільшення виробничих запасів. У 2021 році спостерігається найбільша часта запасів за всі попередні роки на 0,21% більше у порівнянні з 2019 роком, але при цьому зменшилася частка дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

Друге місце у структурі оборотних коштів підприємства у 2019-2021 роках займає дебіторська заборгованість за розрахунками. Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (у тому числі з податку на прибуток) у 2020-2021 роках збільшилась до 7,08% порівняно з 2019 роком 2,48%, тобто збільшилась дебіторська заборгованість фінансових і податкових органів, а також плата за податками, зборами та іншим платежем до бюджету.

Дебіторська заборгованість за виданими авансами у 2021 роках збільшилась більше ніж у два рази 4,96% порівняно з 2019 роком 1,67%, тобто збільшилась сума авансів, наданих іншим підприємствам у рахунок наступних платежів.

Дебіторська заборгованість за нарахованими доходами відсутня, тобто підприємство не одержує проценти і роялті. Інша поточна заборгованість у 2021 році збільшилась, тобто збільшилась заборгованість підзвітних осіб, заборгованість за претензіями, заборгованість з відшкодування нанесених збитків.

Грошові кошти та їх еквіваленти не мали стабільної динаміки протягом аналізованого періоду. Вони займають третє місце у структурі оборотних коштів, їх частка у 2019 році складала 0,19%, у 2020 році зросла до 6,66%, 2021 року знизилася до 3,82%. Зменшення грошових коштів та їх еквівалентів відбулось за рахунок зменшення поточних рахунків в банках в національній та іноземній валюті і готівки.

Витрати майбутніх періодів відсутні та спостерігаються інші оборотні активи, що у 2020 році становили 1 тис. грн, а у 2021 році вони зменшилися до 0, що може бути пов'язано із збільшенням витрат на підготовку і освоєння нових видів продукції, витрат на оплату телефонних послуг, передплати періодичних видань.

Оборотні кошти протягом 2019-2021 років збільшились, але збільшення відбулося за рахунок зростання запасів та дебіторської заборгованості, що призводить до нестабільності фінансового стану підприємства.

Динаміка структури оборотних коштів на ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки

Показники	Значення показника						Абсолютне відхилення,		Відносне відхилення, %	
	2019		2020		2021		тис. грн.			
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Запаси:	50462	28,30	41881	25,08	60789	28,51	-8581	18908	-11,39	13,67
- виробничі запаси	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0,00	0,00
- незавершене виробництво	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0,00	0,00
- готова продукція	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0,00	0,00
- товари	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	123069	69,03	107370	64,29	129214	60,59	-15699	21844	-6,86	-5,76
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	4428	2,48	6628	3,97	15101	7,08	2200	8473	59,81	78,42
- з бюджетом	1428	0,80	3226	1,93	5243	2,46	1798	2017	141,19	27,27
- у тому числі з податку на прибуток	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0,00	0,00
- за виданими авансами	2972	1,67	3266	1,96	9719	4,56	294	6453	17,32	133,04
- із внутрішніх розрахунків	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0,00	0,00
Інша поточна дебіторська заборгованість	28	0,02	136	0,08	139	0,07	108	3	418,56	-19,96
Грошові кошти та їх еквіваленти:	331	0,19	11118	6,66	8146	3,82	10787	-2972	3486,06	-42,62
- готівка	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0,00	0,00
- рахунки в банках	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0,00	0,00
Витрати майбутніх періодів	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	0,00	0,00
Інші оборотні активи	0	0,00	1	0,00	0	0,00	1	-1	-100,00	0,00
Усього	178290	100	166997	100	213250	100	-11293	46253	0,00	0,00

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Структура оборотних коштів підприємства за 2019-2021 роки представлена на рис. 2.1.

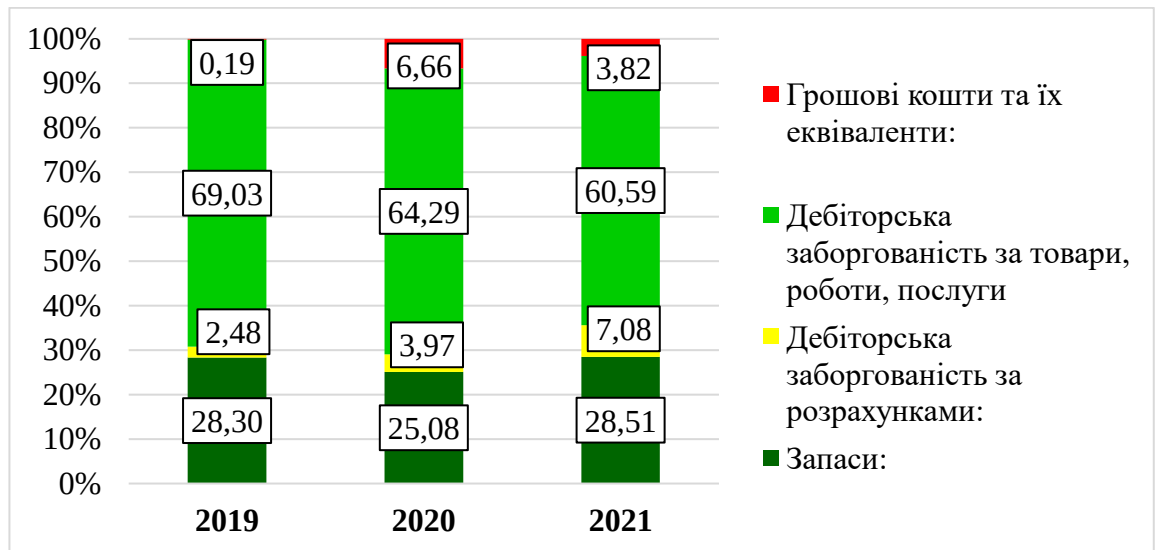

Рис. 2.1. Структура оборотних коштів ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Одним з важливих критеріїв оцінки ефективності використання оборотних коштів на підприємстві є визначення їх оборотності. Здійснення виробничої діяльності вимагає відволікання грошових коштів на запаси, незавершене виробництво, готову продукцію. Відповідно, чим коротшим є цикл трансформації коштів, тим ефективніше діяльність підприємства.

Аналіз ефективності використання оборотних коштів підприємства представлено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Показники ефективності використання оборотних коштів на ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки

Показники	Од. вимір у	Значення показника			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
		2019	2020	2021	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Чистий дохід від реалізації продукції	тис. грн.	552655	574979	582360	22324	7381	4,04	1,28
Чистий прибуток	тис. грн.	30383	35103	14234	4720	-20869	15,54	-59,45

Продовження табл. 2.2

Середньорічна вартість оборотних коштів	тис. грн.	178290	166997	213250	-11293	46253	-6,33	27,70
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	обр.	3,10	3,44	2,73	0,3	-0,7	11,07	-20,68
Тривалість обороту оборотних коштів	днів	116,1	104,6	131,8	-11,6	27,3	-9,97	26,08
Рентабельність оборотних коштів	%	0,17	0,21	0,07	0,0	-0,1	23,35	-68,25
Коефіцієнт закріплення оборотних коштів	грн.	0,32	0,29	0,37	0,0	0,1	-9,97	26,08
Коефіцієнт оборотності запасів	грн.	3,9	4,5	3,5	0,7	-1,1	17,37	-23,73
Період одного обороту запасів	днів	93	79	104	-14	25	-14,80	31,12
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	грн.	4,59	4,76	4,51	0,2	-0,3	3,80	-5,30
Період погашення дебіторської заборгованості	днів	78,5	75,6	79,8	-2,9	4,2	-3,66	5,60
Коефіцієнт оборотності готової продукції	грн.	5,48	6,86	4,79	1,4	-2,1	25,36	-30,22
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	грн.	3,7	2,9	2	-0,8	-0,5	-20,93	-16,39

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів у 2020 році оборотні кошти зробили 3,44 оборотів за рік і краще використовувались, ніж у 2019 році. Зниження оборотності веде до зростання потреби у фінансових ресурсах. В умовах відсутності доступу до дешевих фінансових ресурсів це призведе до збільшення фінансових витрат підприємства.

Тривалість одного обороту оборотних коштів за аналізований період тривалість одного обороту не мала стабільної динаміки. У 2020 році вона зменшилась з 116,1 днів (2019 рік) до 104,3 днів (2020 рік), тобто оборотні кошти стали гірше використовуватись. Причиною такої тенденції є зниження обсягу збуту при відносно нестабільному рівні оборотних активів. У 2021 році тривалість обороту оборотних коштів зросла на 27,3 днів або 26,8% і становила 131,8 днів, що свідчить про триваліший термін повернення коштів на рахунок підприємства. Це говорить про погіршення використання оборотних коштів

підприємства. Підвищення даного показника говорить про те, що підприємству необхідно залучити більше фінансових ресурсів для фінансування оборотних активів.

Рентабельність оборотних коштів протягом досліджуваного періоду знизилася. Якщо в 2019 р. ПрАТ «Лантманнен Акса» отримував 0,17 копійок чистого прибутку на кожную вкладену гривню активів, у в 2020 р. – 0,21 копійок, а у 2021 році вже – 0,07 копійок. Факторами такого зниження є незбалансована структура оборотних активів, і зменшення суми чистого прибутку.

Коефіцієнт закріплення оборотних коштів протягом досліджуваних років показник мав не стабільну динаміку у 2020 році він зменшився з 0,32 грн 2019 року до 0,29 грн, 2021 року показник становив 0,37 грн, для виготовлення продукції вартістю в 1 грн.

Коефіцієнт оборотності запасів у порівнянні з 2019 роком коефіцієнт оборотності запасів у 2021 році зменшився з 3,9 до 3,5 тис. грн. Це не дуже висока оборотність, що свідчить про непередуманість тактики формування виробничих запасів, запасів готової продукції і т. д.

Період одного обороту запасів у 2019 році цей показник становив 93, а у 2021 році показник склав 104 днів, що вказує на повільний період одного обороту запасів.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості на нашому підприємстві спостерігається зменшення цього показника, відтак у 2021 році у порівнянні з 2019 цей показник зменшився з 4,76 до 4,51 тис. грн. Зниження значення показника свідчить про не ефективну політику управління відносинами з постачальниками. Так низька сума заборгованості може свідчити, що підприємство надає комерційні кредити лише надійним клієнтам, вибудувало ефективні відносини з державними органами, оптимізувало інші сфери, в яких виникає дебіторська заборгованість.

Період погашення дебіторської заборгованості на підприємстві відбувається збільшення показника у 2021 році в порівнянні з 2019 він зріс на

1,3 тис. грн., що свідчить про те, що один оборот дебіторської заборгованості триває довше в порівнянні з 2019 роком.

Коефіцієнт оборотності готової продукції на нашому підприємстві цей показник становив у 2019 році 5,48, 2021 року цей показник склав 4,79 що свідчить про не ефективну збутову політику, щодо оборотності готової продукції. Також це означає малий попит, або відсутність попиту на дану продукцію.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу за аналізований період відбувається зменшення даного показника від 3,7 до 2 тис. грн. з 2019 по 2021 роки, це свідчить про не високу продуктивність та не високу ефективність використання капіталу власників.

Проаналізувавши показники оборотних коштів «Лантманнен Акса», можемо сказати, що підприємство повинно переглянути свою політику, щодо оборотних коштів, адже інакше матиме велику кількість заборгованості та низькі коефіцієнти прибутковості.

Наступний показник, що є не менш важливим для діяльності підприємства є його персонал. Від якості й ефективності використання цього ресурсу багато в чому залежать результати діяльності підприємства і його конкурентоздатність.

Під час аналізу персоналу підприємства фактичну середньооблікову кількість працівників порівнюють з плановими даними та даними за попередній період, знаходять абсолютні відхилення і причини змін кількості. Вивчають також можливі зрушення у структурі працюючих і дають оцінку стану загальної забезпеченості підприємства робочою силою. Після цього слід докладно проаналізувати якісні показники наявного персоналу. Особливу увагу треба приділяти показникам кваліфікаційного рівня робітників, стажу роботи, професійному складу.

Проведемо оцінку забезпечення підприємства персоналом на підприємстві (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Структура персоналу за виконанням діяльності на підприємстві

Показники	2019		2020		2021		Відхилення абсолютне (+/-)		Відхилення відносне %	
	ос.	%	ос.	%	ос.	%	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
Промислово-виробничий персонал	186	72	191	74	180	73	5	-11	2,7	-5,8
Не промислово-виробничий	74	28	67	26	65	27	-7	-2	-9,5	-3,0
Всього	260	100	258	100	245	100	-2	-13	-0,8	-5,0

Джерело: Складено автором на основі звіту з управління підприємства

Рис. 2.2. Структура персоналу за виконанням діяльності 2019-2021 рр.

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

З даних таблиці 2.3 бачимо, що чисельність персоналу у 2021 році порівняно з 2019 роком зменшилася на 15 осіб. Це зменшення відбулося переважно за рахунок зменшення промислово-виробничого персоналу. Частка (питома вага) промислово виробничого персоналу (рис. 1) на підприємстві становить 73%, відповідно не промислово-виробничого персоналу – 27%.

Таблиця 2.4

Структура персоналу за характером виконуваних функцій

Показники	Значення показника, осіб			Відхилення 2020 до 2019	Відхилення 2021 до 2020
	2019	2020	2021		

	осіб	%	осіб	%	осіб	%	абсол., осіб	відн., %	абсол., осіб	відн., %
Чисельність всього:	260	99	258	99	245	102	-2	-0,77	-13	-5,04
робітники	183	70	188	73	182	74	5	2,73	-6	-3,19
службовці	17	7	13	5	15	6	-4	-23,53	2	15,38
керівники	19	7	19	7	19	8	0	0,00	0	0,00
спеціалісти	38	15	35	14	33	13	-3	-7,89	-2	-5,71
Непромислов ий персонал	74	28	67	26	65	27	-7	-9,46	-2	-2,99

Джерело: Складено автором на основі звіту з управління підприємства

У структурі персоналу за характером виконуваних робіт (рис. 2.3) найбільшу частку займають робітники 70-74%, найменшу частку займають службовці та керівники. Частка спеціалістів у загальній структурі персоналу становить 15-13%%. Не промислово-виробничий персонал у загальній структурі займає 28-27%.

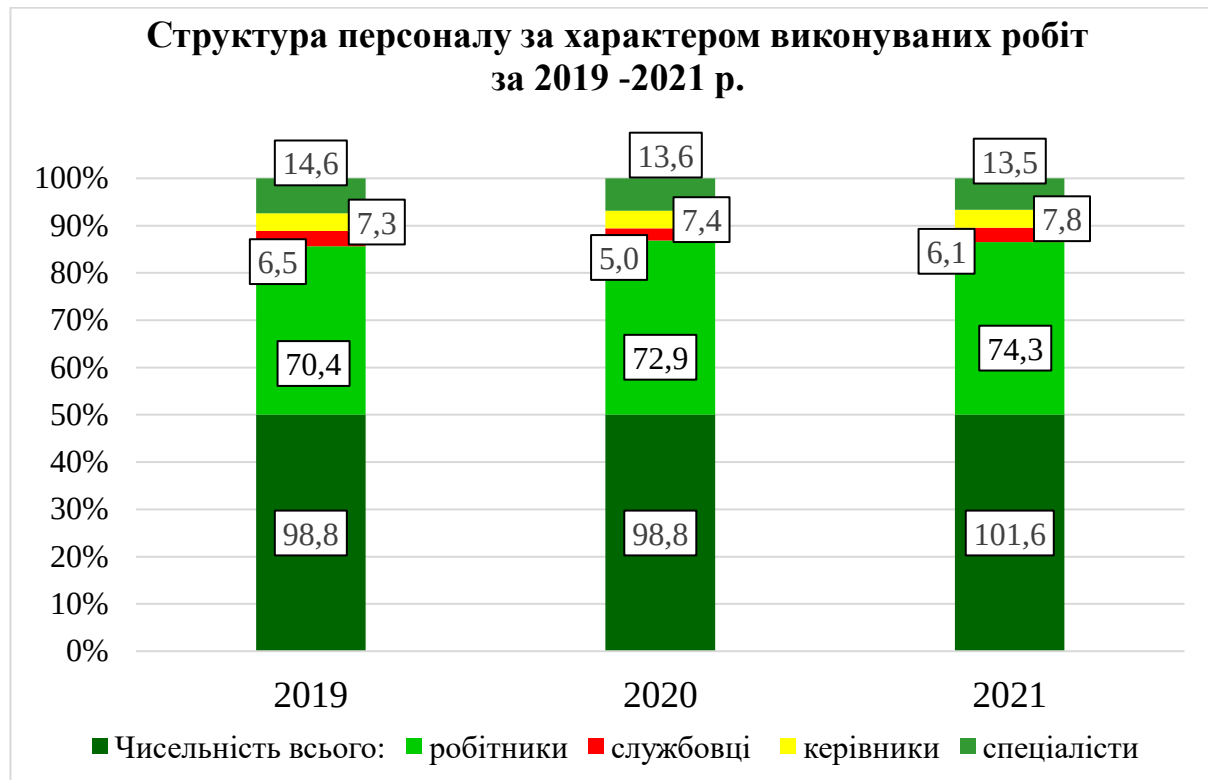

Рис. 2.3. Структура персоналу підприємства за характером виконуваних робіт.

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Проведемо аналіз якісного складу працівників підприємства (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Якісний склад працівників підприємства за 2019-2021 роки

Показники	Значення показника, осіб	Відхилення	
		Абсол., осіб	%

				2020	2021	2020	2021
	2019	2020	2021	до 2019	до 2020	до 2019	до 2020
Загальна чисельність працівників	260	258	245	-2	-13	-0,77	-5,04
Якісний склад працівників за віком							
Кількість працівників у віці (років):	15	15	15	0	0	0	0
18-34 років							
35-49 років	188	187	180	-1	-7	-0,53	-3,74
50-55 років	48	50	44	2	-6	4,17	-12
>60 років	9	6	6	-3	0	-33,33	0
Якісний склад працівників за статтю							
жінки	117	118	109	1	-9	0,85	-7,63
чоловіки	143	140	136	-3	-4	-2,10	-2,86
Якісний склад працівників за рівнем освіти							
Кількість працівників, які закінчили заклади освіти: I-II рівнів акредитації	117	118	100	1	-18	0,85	-15,25
III-IV рівнів акредитації	143	140	145	-3	5	-2,10	3,57

Джерело: Складено автором на основі звіту з управління підприємства

Побудуємо діаграму структуру персоналу за віком (рис. 2.4).

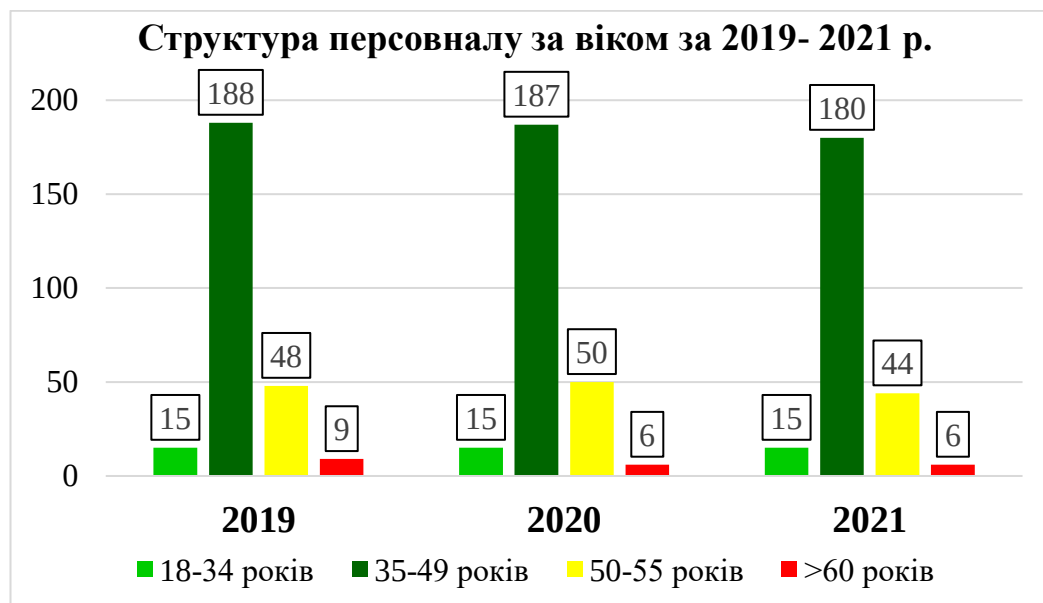

Рис. 2.4. Структура персоналу підприємства за віком.

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

За досліджувані роки на підприємстві найбільше працівників у віці 35-49 років. Аналіз якісного складу працівників за статтю показав, що на підприємстві більше чоловіків, ніж жінок у 2021 році їх питома вага становила 56%. Аналіз якісного складу працівників за рівнем освіти показав, що

працівників, які закінчили заклади освіти III-IV рівнів акредитації більше, ніж з I-II рівнів акредитації. У 2021 році їх співвідношення становило 59% і 41% відповідно.

Побудуємо діаграму структура працівників за статтю (рис. 2.5).

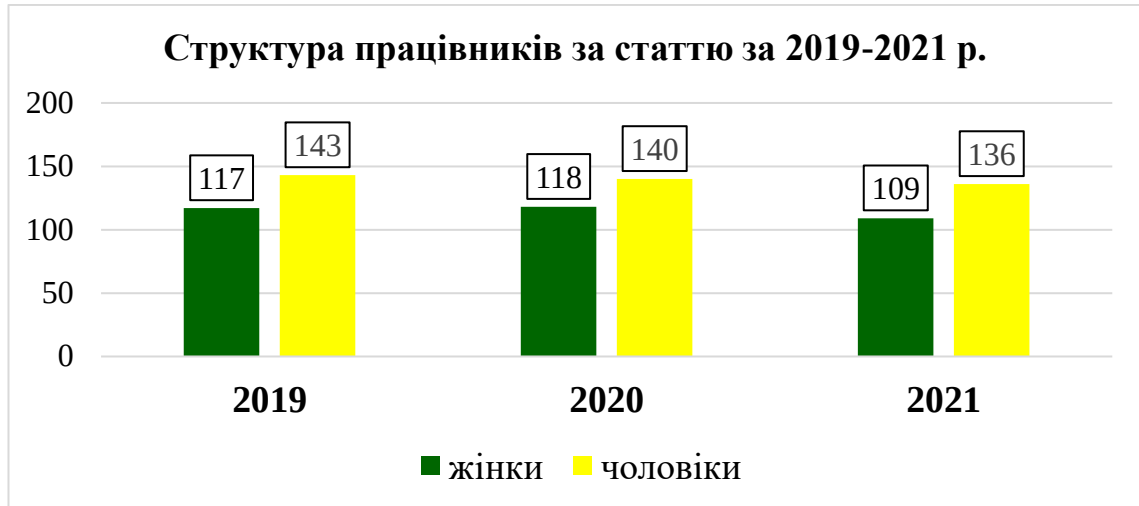

Рис. 2.5. Структура персоналу підприємства за статтю.

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Побудуємо діаграму структура працівників за рівнем освіти (рис. 2.6).

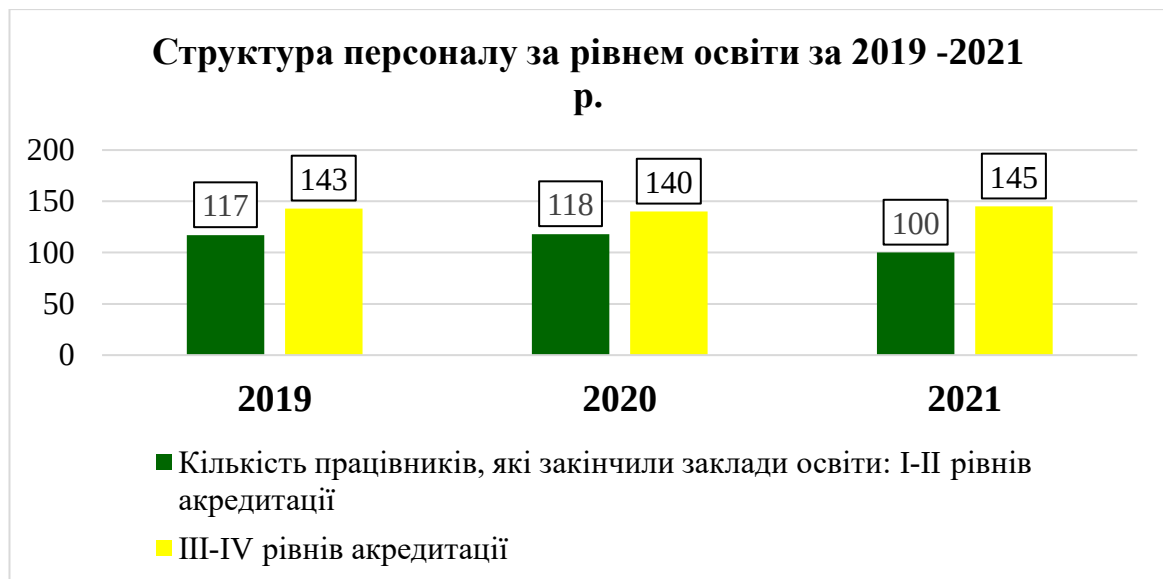

Рис. 2.6. Структура персоналу підприємства за рівнем освіти.

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Особливого значення набуває оцінювання рівня персоналу підприємства, що дає можливість визначити, чи повністю використовується трудовий потенціал підприємства, чи забезпечене підприємство працівниками у необхідній кількості, достатньої кваліфікації та визначеними

особистими якостями, чи наявна система мотивування дає можливість одержати максимальний результат від діяльності працівників. Показники оцінювання рівня персоналу підприємства представлені в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Показники оцінювання рівня персоналу підприємства за 2019-2021 роки

Показник	Значення показника			Абсолютне відхилення	
	2019	2020	2021	2020 до 2019	2021 до 2020
Коефіцієнт фізичного старіння персоналу	0,03	0,02	0,02	-0,0114	0,0012
Частка працівників у віці до 35 років, %	0,1	0,1	0,1	0,00	0,0031
Частка працівників з вищою освітою, %	0,55	0,54	0,59	-0,01	0,0492
Частка працівників із середньою спеціальною освітою, %	0,45	0,46	0,41	0,01	-0,0492

Джерело: Складено автором на основі звіту з управління підприємства

Коефіцієнт фізичного старіння персоналу у 2019-2021 роках незначно зменшився, оскільки зменшилась кількість працівників пенсійного віку.

Частка працівників у віці до 35 років мала стабільний характер досліджуваного періоду, тобто частка працівників в найбільш продуктивному віці була рівномірною.

Частка працівників з вищою збільшилася, оскільки збільшилась кількість працівників, які закінчили заклади освіти III-IV рівнів акредитації. Це є позитивною тенденцією.

Частка працівників із середньою спеціальною освітою зменшилася, оскільки зменшилась кількість працівників, з середньою освітою.

Показники руху персоналу підприємства представлені в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Показники руху персоналу підприємства за 2019-2021 роки

Показники	Значення показника			Відхилення			
	2019	2020	2021	Абсол., осіб	%	Абсол., осіб	%

				2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
1	3	4	4	6	6	8	8
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	260	258	245	-2	-13,0	-0,8	-5,0
Зараховано (прийнято), осіб	50	55	54	5	-1,0	10,0	-1,8
Вибуло (звільнено), осіб	61	57	52	-4	-5,0	-6,6	-8,8
у тому числі за власним бажанням, за порушення трудової дисципліни, осіб	61	57	52	-4	-5,0	-6,6	-8,8
Коефіцієнт обороту з прийому	0,19	0,21	0,22	0,021	0,007	10,9	3,4
Коефіцієнт обороту зі звільнення	0,23	0,22	0,21	-0,014	-0,009	-5,8	-3,9
Коефіцієнт загального обороту кадрів	0,43	0,43	0,43	0,007	-0,001	1,7	-0,3
Коефіцієнт співвідношення прийнятих і звільнених працівників	0,82	0,96	1,04	0,145	0,074	17,7	7,6
Коефіцієнт плинності кадрів	0,23	0,22	0,21	-0,014	-0,009	-5,8	-3,9

Джерело: Складено автором на основі звіту з управління підприємства

Коефіцієнт обороту з прийому має найбільше значення показника у 2021 році, оскільки було більше прийнятих на роботу працівників.

Коефіцієнт обороту зі звільнення у 2019-2021 роках становив 0,23-0,21, що свідчить про те, що працівники звільнялися, але у невеликій кількості.

Коефіцієнт загального обороту кадрів на нашому підприємстві становив 0,43%, що свідчить про те, що працівники звільнялися, але на їх місце одразу приймали нових робітників.

Коефіцієнт співвідношення прийнятих і звільнених працівників на нашому підприємстві мав динаміку до збільшення, у 2020 році даний показник був на рівні 0,82, а у 2021 році 1,04.

Коефіцієнт плинності кадрів за аналізований період мав динаміку до зменшення. У 2020 році даний показник становив 0,22, а у 2021 році зменшився на 3,9% і становив 0,21. Це є позитивною динамікою.

Коефіцієнт обороту з прийому, коефіцієнт обороту зі звільнення та коефіцієнт плинності кадрів представлені на рис.2.7

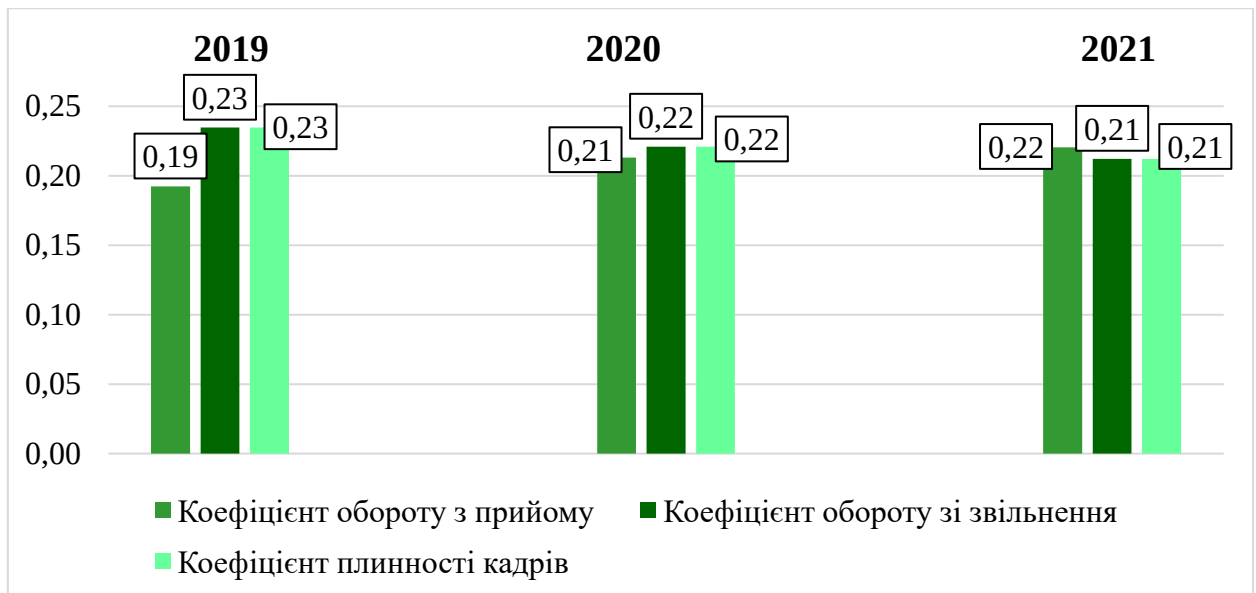

Рис. 2.7. Показники руху персоналу підприємства за 2019-2021 роки

Джерело: Складено автором на основі звіту з управління підприємства

Показники ефективності використання промислово-виробничого персоналу підприємства представлені в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Показники ефективності використання промислово-виробничого персоналу підприємства за 2019-2021 роки

Показники	Од. вим.	Значення показника			Відхилення			
		2019	2020	2021	Абсол.		%	
					2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
Обсяг виробленої продукції	тис. грн.	355338	347235	401065	-8103	53830	-2,28	15,50
Середньо-облікова чисельність ПВП	осіб	260	258	245	-2,00	-13,00	-0,77	-5,04
Продуктивність праці (виробіток)	тис. грн./осіб	1366,7	1345,9	1637,0	-20,81	291,13	-1,52	21,63
Трудомісткість	осіб/тис. грн.	0,0007	0,0007	0,0006	0,00001	-0,0001	1,55	-17,78

Джерело: Складено автором на основі звіту з управління підприємства

Продуктивність праці (виробіток) за аналізований період має не стабільну динаміку, адже у 202 році показник зменшився на 1,52%, а у 2021 році зріс на 21,63%. Така динаміка свідчить про збільшення кількості

продукції, виробленої одним працівником за одиницю робочого часу, за рахунок збільшення обсягу виробництва продукції.

Трудомісткість мала тенденцію до зменшення, тобто зменшились витрати праці на виготовлення одиниці продукції та зменшилася кількість працівників. У 2019-2020 роках даний показник становив 0,0007, а 2021 року склав 0,0006.

Третій показник господарської діяльності досліджуваного підприємства є його витрати.

В умовах розвитку соціально-орієнтованого ринкового господарства поступово зникає протистояння праці й капіталу (через демократизацію останнього, акціонерну та партнерську власність). У процесі виробництва робітник і підприємець все більше співробітничать. Таким чином, відбуваються зміни в соціально-економічній сутності витрат виробництва.

Витрати підприємств — це сукупність усіх спожитих ресурсів на виробництво того чи іншого продукту. Вони характеризують вартість виробництва продукції для підприємства. Витрати підприємства складаються зі спожитих засобів виробництва та заробітної плати і набувають форми собівартості продукції. Різниця між вартістю продукції і собівартістю дорівнює розміру прибутку підприємства. Витрати підприємств виражають реальні виробничі відносини ринкової системи господарювання.

У звітному періоді підприємство мало наступні витрати представлені у табл. 2.9.

Динаміка структури витрат ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки

Показники	Код рядка Ф2	2019		2020		2021		Відхилення 2020 до 2019			Відхилення 2021 до 2020		
		сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %	абсол., тис. грн.	віднос., %	пунк-в струк- ри	абсол., тис. грн.	віднос., %	пунк-в струк- ри
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Собівартість реалізованої продукції	2050	389726	72,4	379633	70,3	420241	74,0	-10093	-2,6	-2,2	40608	10,7	3,8
Адміністративні витрати	2130	27996	5,2	30726	5,7	36700	6,5	2730	9,8	0,5	5974	19,4	0,8
Витрати на збут	2150	97227	18,1	94635	17,5	94030	16,6	-2592	-2,7	-0,6	-605	-0,6	-0,9
Інші операційні витрати	2180	6600	1,2	4197	0,8	4882	0,9	-2403	-36,4	-0,4	685	16,3	0,1
Фінансові витрати	2250	9777	1,8	26367	4,9	6682	1,2	16590	169,7	3,1	-19685	-74,7	-3,7
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
Інші витрати	2270	6912	1,3	4788	0,9	5124	0,9	-2124	-30,7	-0,4	336	7,0	0,0
Разом		538238	100	540346	100	567659	100	2108	0,4	0,0	27313	5,1	0,0

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

З таблиці 2.9 можна побачити, що найбільшу питому вагу за аналізований період займає собівартість реалізованої продукції – більше 70%. Абсолютне значення якої з кожним роком зменшується – у 2020 році порівняно з 2019 роком на 10093 тис. грн або 2,6%, а у 2021 році проти 2020 року навпаки показник збільшився на 40608 тис. грн або 10,7%. Це пояснюється збільшенням цін на сировину, а також, підвищенням електроенергії.

Витрати на збут протягом досліджуваних років мали тенденцію до зменшення. У 2020 році зменшилися на 2,7% порівняно з 2019 роком, у 2021 році зменшилися до 94030 проти 2020 року. Причиною цього може бути зниження ціни на пакувальні матеріали, витрати на рекламу та дослідження ринку.

Адміністративні витрати у загальній структурі витрат підприємства за аналізований період займали близько 5-6%. У 2021 році збільшилися на 19,4% порівняно з 2020 роком, причиною цього може бути збільшення організаційних витрат, витрат на утримання апарату управління підприємством.

Інші операційні витрати у структурі загальних витрат за 2019-2021 роки становили близько 1%. У 2020 році вони зменшилися на 36,4% порівняно з 2019 роком, а у 2021 навпаки збільшилися на 16,3% причиною цього може бути збільшення витрат на дослідження та розробки, собівартості реалізованих виробничих запасів та втрат від знецінення запасів, що зберігаються на складах.

Фінансові витрати протягом 2019-2021 років мали не стабільну динаміку. У 2020 році збільшились на 16590 тис. грн порівняно з 2019 роком, а у 2021 році зменшилися на 19685 тис. грн, причиною цього може бути зменшення відсотків за користування короткостроковими і довгостроковими позиками банків.

Витрати від участі в капіталі відсутні, тобто відсутній збиток, понесений у зв'язку з інвестиціями в асоційовані, дочірні або спільні підприємства. Інші витрати у загальній структурі витрат займали незначну частку, а саме близько 1 % і мали динаміку до зменшення. У 2020 році зменшились до 4788 тис. грн порівняно з 2019 роком, причиною цього може бути зменшення собівартості реалізації фінансових інвестицій та необоротних активів, в 2021 році збільшилися до 5124 тис. грн порівняно з 2020 роком.

За 2019-2021 роки загальна сума всіх витрат підприємства мала тенденцію до збільшення. У 2020 році вони збільшились на 2108 тис. грн або на 0,4% порівняно з 2019 роком, у 2021 році на 27313 тис. грн або на 5,1%.

Структура витрат підприємства за 2019-2021 роки представлена на рис. 2.8

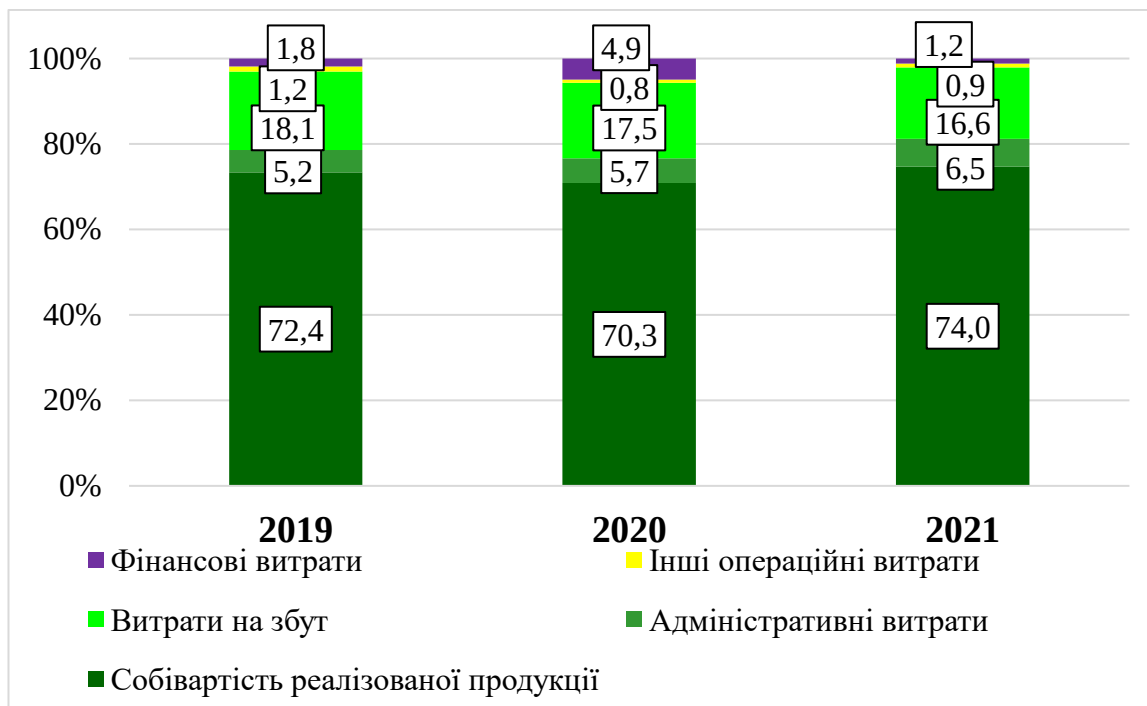

Рис. 2.8. Структура витрат ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Динаміка і структура операційних витрат ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки представлена в таблиці 2.10.

З таблиці 2.10 та рис. 2.9 можна побачити, що найбільшу питому вагу у структурі операційних витрат займають витрати на збут, тобто витрати на рекламу, доставку продукції, тощо. Другу позицію займають інші адміністративні витрати, характеризується збільшенням витрати на утримання управлінського персоналу, витрати на їх відрядження, на утримання основних засобів що перебувають в загальному користуванні та інших матеріальних не обігових активів загального призначення (амортизація, ремонт, комунальні послуги).

Третю позицію займають фінансові витрати, збільшення яких пов'язано зі збільшенням процентів пов'язаних з отриманням позик за векселями, облігаціями, а також іншими короткостроковими та довгостроковими зобов'язаннями, на які нараховуються проценти.

Динаміка структури операційних витрат ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки

Показники	Клді рядка Ф2 Розділ III	2019		2020		2021		Відхилення 2020 до 2019			Відхилення 2021 до 2020		
		сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %	сума, тис. грн.	пит. вага, %	абсол., тис. грн.	віднос., %	пункт-в струк- ри	абсол., тис. грн.	віднос., %	пункт- в струк- ри
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Матеріальні затрати	2500	306018	62,7	293298	61,2	329649	62,8	-12720	-4,2	-1,4	36351	12,4	1,6
Витрати на оплату праці	2505	74182	15,2	84734	17,7	80322	15,3	10552	14,2	2,5	-4412	-5,2	-2,4
Відрахування на соціальні заходи	2510	13122	2,7	17895	3,7	17153	3,3	4773	36,4	1,0	-742	-4,1	-0,5
Амортизація	2215	14927	3,1	17932	3,7	21702	4,1	3005	20,1	0,7	3770	21,0	0,4
Інші операційні витрати	2520	80061	16,4	65152	13,6	75806	14,4	-14909	-18,6	-2,8	10654	16,4	0,8
Разом	2550	488310	100	479011	100	524632	100	-9299	-1,9	0,0	45621	9,5	0,0

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Структура операційних витрат підприємства за 2019-2021 роки представлена на рис. 2.9.

Рис. 2.9. Структура операційних витрат ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки.

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Загальний обсяг операційних витрат на ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки зростав. У 2021 році порівняно з 2020 роком зріс на 45621 тис. грн або на 9,5% за рахунок: збільшення матеріальних затрат у 2021 році на 36351 або на 12,4%; зменшення витрат на оплату праці у 2021 році на -4412 тис. грн або на 5,2%, та інших операційних витрат у 2021 році збільшення на 10654 тис. грн або на 16,4%.

2.3. Аналіз фінансових результатів та оцінка фінансового стану підприємства

Фінансові результати є головними вимірниками, що дозволяють характеризувати ефективність діяльності підприємства: рівень прибутковості, платоспроможність, можливості для економічного зростання,

конкурентоспроможність, у кінцевому підсумку – ринкову вартість суб'єкта господарювання.

Фінансовий результат (прибуток або збиток) характеризує всі сторони фінансово-господарської діяльності підприємства. Він є частиною доходу суспільства і повинен використовуватись для подальшого розвитку виробництва і поліпшення матеріального становища всіх працівників, зайнятих у виробництві.

Процес формування фінансових результатів спрямований на те, щоб досягти потрібного їх розміру, реалізувати всі резерви, за рахунок фінансової, операційної та інвестиційної діяльності. Згідно міжнародних стандартів фінансової звітності, за методом «витрати-випуск» фінансовий результат визначається співвідношенням витрат та доходів від реалізації. Витрати обліковуються лише за елементами, що дає змогу визначити в бухгалтерському обліку новостворену вартість і фінансовий результат. Зазначимо, що чистий результат за рік повинен бути тотожним для розрахунку за кожним з варіантів. Представлені варіанти вважають взаємо-доповнюваними.

Фінансовий результат — це приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період. Основним фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток, збільшення якого означає примноження фінансових ресурсів та зростання фінансових результатів.

Фінансові результати підприємства ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 р.

№	Показники	Роки			Відхилення			
					абсолютне (+/-)		відносне, %	
		2019	2020	2021	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
1	Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	552655	574979	582360	22324	7381	4,04	1,28
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	389726	379633	420241	-10093	40608	-2,59	10,70
3	Валовий прибуток (збиток)	162929	195346	162119	32417	-33227	19,90	-17,01
4	Інші операційні доходи	8635	9366	1602	731	-7764	8,47	-82,90
5	Адміністративні витрати	27996	30726	36700	2730	5974	9,75	19,44
6	Витрати на збут	97227	94635	94030	-2592	-605	-2,67	-0,64
7	Інші операційні витрати	6600	4197	4882	-2403	685	-36,41	16,32
8	Фінансовий результат від операційної діяльності прибуток/збиток	39741	75154	28109	35413	-47045	89,11	-62,60
9	Дохід від участі в капіталі	0	0	0	0	0	0,00	0,00
10	Інші фінансові доходи	14779	0	2001	-14779	2001	-100,00	0,00
11	Інші доходи	7	0	130	-7	130	-100,00	0,00
12	Фінансові витрати	9777	26367	6682	16590	-19685	169,68	-74,66
13	Втрати від участі в капіталі	0	0	0	0	0	0,00	0,00
14	Інші витрати	6912	4788	5124	-2124	336	-30,73	7,02
15	Фінансовий результат до оподаткування: Прибуток/збиток	37838	43999	18434	6161	-25565	16,28	-58,10
16	Витрати з податку на прибуток	7455	8896	4200	1441	-4696	19,33	-52,79
17	Чистий фінансовий результат: Прибуток/збиток	30383	35103	14234	4720	-20869	15,54	-59,45

Джерело: Складено та розроблено автором на основі фінансової звітності підприємства

Основні показники фінансових результатів діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса»:

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг за аналізований період мала тенденцію до збільшення 2020 року зросла на 4,04%, а 2021 на 1,28%, така динаміка свідчить про, те, що підприємство збільшило обсяги реалізованої продукції, що в свою чергу вплинуло на чистий дохід від реалізації продукції.

Валовий прибуток не мав стабільної динаміки за аналізований період. У 2020 році він зріс на 32417 тис. грн або 19,9%, це відбулося за рахунок збільшення чистого доходу на 4% і при цьому зменшення собівартості реалізованої продукції на 2,6%, а у 2021 році зменшився на 33227 тис. грн або на 17,01% за рахунок зростання собівартості вищими темпами (10,7%) порівняно зі зростанням чистого доходу від реалізації продукції (1,28%).

Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток від операційної діяльності за 2019-2021 роки мав динаміку до збільшення 2020 року на 89,11%, а потім зменшився 2021 року на 62,60%.

Фінансовий результат до оподаткування мав не стабільну динаміку та спочатку зріс на 16,28%, але 2021 року зменшився на 58,10% у порівнянні до 2020 року.

Чистий прибуток на нашому підприємстві за аналізований період мав також не стабільну динаміку та спочатку зріс 2019 року на 15,54%, та 2021 року зменшився на 59,45%. Так зміна показника зумовлена збільшенням певних видів витрат.

Рентабельність – це відносний показник, що відображає ефективність роботи підприємства, що націлене на отримання прибутку у короткостроковій перспективі і який вказує на якість управлінських рішень, що стосуються фінансової, операційної та інвестиційної діяльності підприємства.

Системне дослідження показників рентабельності дає змогу комплексно оцінити ефективність господарської діяльності підприємства. У табл. 2.12 наведено три групи показників рентабельності та окупності, розрахунок яких проводиться за інформацією форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» і форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Система показників рентабельності та окупності

Показник	Дані			Відхилення	
				2020 до 2019	2021 до 2020
Витратні показники					
Рентабельність (збитковість) виробничих витрат, %	41,81	51,46	38,58	9,65	-12,88
Рентабельність (збитковість) операційних витрат, %	6,49	14,76	5,06	8,27	-9,70
Загальна рентабельність (збитковість) витрат господарської діяльності, %	7,03	8,14	3,25	1,11	-4,90
Чиста рентабельність (збитковість) витрат господарської діяльності, %	5,57	6,50	2,51	0,93	-3,99
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	1,42	1,51	1,39	0,10	-0,13
Коефіцієнт окупності операційних витрат	1,08	1,15	1,05	0,07	-0,10
Коефіцієнт окупності адміністративних витрат	19,74	18,71	15,87	-1,03	-2,84
Коефіцієнт окупності витрат на збут	5,68	6,08	6,19	0,39	0,12
Дохідні показники					
Рентабельність (збитковість) продажу, %	29,48	33,97	27,84	4,49	-6,14
Рентабельність (збитковість) доходу від операційної діяльності, %	7,08	12,86	4,81	5,78	-8,05
Ресурсні показники					
Загальна рентабельність (збитковість) сукупного капіталу, %	3,44	3,71	1,45	0,27	-2,26
Чиста рентабельність (збитковість) сукупного капіталу, %	2,77	2,96	1,12	0,19	-1,84
Загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	8,98	7,98	2,84	-1,00	-5,14
Чиста рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	7,21	6,37	2,19	-0,84	-4,17
Загальна рентабельність (збитковість) основних засобів, %	12,03	10,36	4,26	-1,67	-6,10
Чиста рентабельність (збитковість) основних засобів, %	9,66	8,26	3,29	-1,39	-4,97
Коефіцієнт окупності сукупного капіталу	0,50	0,48	0,46	-0,02	-0,03
Коефіцієнт окупності власного капіталу	1,31	1,04	0,90	-0,27	-0,15
Період окупності сукупного капіталу, років	9,04	8,45	22,38	-0,59	13,93
Період окупності власного капіталу, років	3,47	3,93	11,40	0,46	7,47
Рентабельність діяльності (робіт, послуг), %	5,50	6,11	2,44	0,61	-3,66
Рентабельність продукції, %	3,44	3,71	1,45	0,27	-2,26

Джерело: Складено та розроблено автором на основі фінансової звітності підприємства

Рентабельність (збитковість) виробничих витрат. За аналізований період мав не стабільну динаміку. У 2020 році в порівнянні до 2019 він зріс на 9,65, а у 2021 році знизився на 12,88. та становив 38,58.

Показник рентабельності (збитковості) операційних витрат, у аналізовані роки мав теж не стабільну динаміку та становив у 2020 році порівняно з 2019 роком збільшився на 8,27, а у 2021 році зменшився на 9,70 порівняно з 2020 роком.

Ефективність господарської діяльності підприємства характеризують показники загальної і чистої рентабельності (збитковості) витрат господарської діяльності. Ці показники за період 2019-2021 років мали динаміку до збільшення 2020 року на 1,11 та 0,93 відповідно. У 2021 році обидва показники мали тенденцію до зменшення та склали 3,25 та 2,51.

Важливими показниками, що співвідносять доходи і витрати підприємства, є коефіцієнти окупності.

Коефіцієнт окупності виробничих витрат за 2019-2021 роки, також не мав стабільної динаміки та 2020 року зріс на 0,10, а 2021 року зменшився на 0,13. Коефіцієнт окупності операційних витрат також зростав на 0,07 2020 року, зменшився на 0,10 2021 року. Коефіцієнт окупності адміністративних витрат складає за аналізований період мав тенденцію до зменшення 2019 року він становив 19,74, а 2021 року склав 15,87, що свідчить про те, що сума чистого доходу значно знизилася, а ціни на цей вид витрат навпаки зросли. Коефіцієнт окупності витрат на збут навпаки мав тенденцію до збільшення за аналізовані роки, 2019 року він мав показник 5,68, а 2021 року становив 6,19 це означає, що ціни витрат на збут теж зросли.

Рентабельність (збитковість) продажу за 2019-2021 роки мав тенденцію спочатку до збільшення на 4,49 2020 року, а потім до зменшення на 6,14 2021 року.

Показник рентабельності капіталу (активів) відображають ефективність використання капіталу підприємства. На нашому підприємстві за аналізовані роки 2019-2021 мав динаміку до зменшення з 8,98 – 2019 року до 2,84 – 2021 року.

Показники чистої рентабельності (збитковості) сукупного капіталу і власного капіталу також зменшилися за аналізований період з 2,77 та 7,21 – 2019 року до 1,12 та 2,19 – 2021 року, такі показники свідчать про те, що на підприємстві низький рівень його збитковості.

Загальна рентабельність (збитковість) основних засобів за період 2019 - 2021 років значно знизилася з 12,03 до 4,26 – 2021 року порівняно з 2019 роком, це означає, що результат (прибуток, збиток) до оподаткування має низьку суму на 1 грн середньорічної вартості основних засобів. Аналогічний зміст має показник чистої рентабельності (збитковості) основних засобів і запасів, і становив 9,66 – 2019 року, а зменшився до 3,29 – 2021 року.

Коефіцієнти окупності сукупного капіталу і власного капіталу за аналізований період зменшилися, у 2019 році вони становили 0,50 та 1,31, а 2021 року вони мали значення 0,46 та 0,90 відповідно, це означають, що підприємство отримало мало чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у відношенні до 1 грн середньорічної вартості капіталу.

Рентабельність активів на нашому підприємстві за 2019-2021 роки має тенденцію зменшення показників з 5,50 та 3,44 – 2019 року до 2,44 та 1,45 – 2021 року, що свідчить про повільну та навіть збиткову роботу підприємства.

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, що є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансово-економічних відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, які відображають наявність, розміщення та ефективність використання фінансових ресурсів.

Важливим напрямом загального оцінювання фінансового стану суб'єкта господарювання є аналіз його майнового стану за інформацією балансу (звіту про фінансовий стан). Майновий стан – це одна з характеристик фінансового стану підприємства, за допомогою якої оцінюється склад, розміщення, структура та динаміка активів (майна) і пасивів (власного капіталу та зобов'язань).

Скорочений (інші назви: порівняльний, спрощений) аналітичний баланс утворюється з вихідного балансу шляхом об'єднання в окремі групи

однорідних за складом та економічним змістом статей і доповнення його відповідними показниками структури, динаміки та структурної динаміки, що характеризують статику і динаміку майнового стану підприємства.

Враховуючи структурну побудову активу балансу (звіту про фінансовий стан) згідно НП(С)БО 1, у табл. 2.13 наведено варіант активу скороченого аналітичного балансу.

Таблиця 2.13

Актив скороченого аналітичного балансу

№ з/п	Вид активів майна	Роки		
		2019	2020	2021
	Майно – всього	296969	295975	341035
1.	Необоротні активи	118679	128977	127785
1.1.	Основні засоби	104035	108332	107991
2.	Оборотні активи	178290	166998	213250
2.1.	Запаси	50462	41881	60789
2.1.1.	Виробничі запаси ²	0	0	0
2.2.	Поточні біологічні активи	0	0	0
2.3.	Поточна дебіторська заборгованість	123069	107370	129214
2.4.	Гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції	331	11118	8146
2.5.	Витрати майбутніх періодів	0	0	0
2.6.	Інші оборотні активи	0	1	0
3.	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0	0	0

Джерело: Складено та розроблено автором на основі фінансової звітності підприємства

Інформація скороченого аналітичного балансу досліджується використанням прийомів горизонтального і вертикального аналізу. У процесі горизонтального (часового) аналізу визначаються абсолютні та відносні зміни у динаміці величин окремих видів активів і пасивів.

Вертикальний (структурний) аналіз передбачає дослідження структури активу і пасиву балансу, тобто частки окремих видів майна і джерел формування капіталу у валюті балансу та підсумку його розділів.

За методикою, наведеною в активі скороченого аналітичного балансу (табл. 2.13), проведемо горизонтальний і вертикальний аналіз майна підприємства (табл. 2.14). Розрахунки виконаємо за інформацією форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за базовий і звітний роки.

Горизонтальний і вертикальний аналіз майна підприємства (станом з 2019 по 2021 р.)

Вид пасивів (джерел формування капіталу)	2019		2020		2021		Зміни (+,-) 2020 до 2019			Зміни (+,-) 2021 до 2020		
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у %	част- ки, в. п.	сума, тис. грн	у %	част- ки, в. п.
<i>A</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>
Майно – всього	296969	100	295975	100	341035	100	-994	-0,33	0,00	45060	15,22	0,00
1. Необоротні активи	118679	39,96	128977	43,58	127785	37,47	10298	8,68	3,61	-1192	-0,92	-6,11
1.1. Основні засоби	104035	35,03	108332	36,60	107991	31,67	4297	4,13	1,57	-341	-0,31	-4,94
1.2. Довгострокові біологічні активи	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
1.3. Довгострокові фінансові інвестиції	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
2. Оборотні активи	178290	60,04	166998	56,42	213250	62,53	-11292	-6,33	-3,61	46252	27,70	6,11
2.1. Запаси	50462	16,99	41881	14,15	60789	17,82	-8581	-17,00	-2,84	18908	45,15	3,67
2.1.1. Виробничі запаси	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
2.1.2. Незавершене виробництво	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
2.1.3. Готова продукція і товари	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
2.2. Поточні біологічні активи	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
2.3. Поточна дебіторська заборгованість	123069	41,44	107370	36,28	129214	37,89	-15699	-12,76	-5,16	21844	20,34	1,61
2.4. Гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції	331	0,11	11118	3,76	8146	2,39	10787	3258,91	3,64	-2972	-26,73	-1,37
2.5. Витрати майбутніх періодів	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00

Джерело: Складено та розроблено автором на основі фінансової звітності підприємства

Результати горизонтального і вертикального аналізу майна (табл. 2.14) свідчать про наявність як позитивних, так і негативних ознак і тенденцій у майновому стані підприємства за інформацією активу балансу.

У 2020 році порівняно з 2019 роком вартість майна зменшилася на 994 тис. грн, або 0,33%, що свідчить про зменшення майнового потенціалу підприємства. У 2021 році показник збільшився до 341035 тис. грн. Необоротні активи зросли на 10298 тис. грн (8,68 %) у 2020 році, у 2021 році зменшилися на 0,92% та становлять 127785 тис. грн. Оборотні активи зменшилися у 2020 році на 6,33%; а у 2021 році збільшилися до 213250 тис. грн.

Необоротні активи представлені насамперед основними засобами, вартість яких збільшилася на 4297 тис. грн у 2020 році або 4,13%. У 2021 році цей показник склав 107991 тис. грн.

Довгострокових фінансових інвестиції не спостерігалось протягом періоду з 2019 по 2021 роки. Серед оборотних активів спочатку зменшилася (2020 рік – 15699 тис. грн.), а потім збільшилася (2021 рік – 21844 тис. грн.) поточна дебіторська заборгованість. Збільшення частки поточної дебіторської заборгованості в майні свідчить про відсутність поліпшення стану розрахунків підприємства з дебіторами.

Гроші та їх еквіваленти, поточні фінансові інвестиції у 2019 році становили – 331 тис. грн., у 2020 році – 11118 тис. грн., та у 2021 році – 8146 тис. грн. Вартість готової продукції і товарів у фінансовій звітності не вказано більш детально.

Аналіз джерел формування капіталу підприємства проводиться за допомогою скороченого аналітичного балансу, що утворюється з вихідного балансу шляхом об'єднання в окремі групи однорідних за складом та економічним змістом статей. Враховуючи структурну побудову пасиву балансу (звіту про фінансовий стан) згідно з НП(С)БО 1, у табл. 2.15. наведено варіант пасиву скороченого аналітичного балансу.

Пасив скороченого аналітичного балансу

№ з/п	Вид пасивів (джерел формування капіталу)	Роки		
		2019	2020	2021
	Джерела формування капіталу – всього	296969	295975	341035
1.	Власний капітал	120567	155386	169381
1.1.	Зареєстрований (пайовий) капітал	63262	63262	63262
2.	Зобов'язання і забезпечення	176402	140589	171654
2.1.	Довгострокові зобов'язання і забезпечення	101939	73108	66814
2.2.	Поточні зобов'язання і забезпечення	74463	67481	104840
2.2.1.	Поточна кредиторська заборгованість	70753	67363	86912
2.3.	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0

Джерело: Складено та розроблено автором на основі фінансової звітності підприємства

Для оцінювання інформації пасиву скороченого аналітичного балансу використовують прийоми горизонтального і вертикального аналізу.

За методикою, наведеною в пасиві скороченого аналітичного балансу (табл. 2.15), проведемо горизонтальний і вертикальний аналіз джерел формування капіталу підприємства (табл. 2.16). Розрахунки виконаємо за інформацію форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» за базовий і звітний роки.

**Горизонтальний і вертикальний аналіз джерел формування
капіталу підприємства (станом з 2019 по 2021 р.)**

Вид пасивів (джерел формування капіталу)	2019		2020		2021		Зміни (+,-) 2020 до 2019			Зміни (+,-) 2021 до 2020		
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у %	Част- ки в. п.	сума, тис. грн	у %	Част- ки в. п.
<i>A</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>	<i>15</i>	<i>16</i>	<i>17</i>
Джерела формування капіталу – всього	296969	100,00	295975	100,00	341035	100,00	-994	-0,33	0,00	45060	15,22	0,00
1. Власний капітал	120567	40,60	155386	52,50	169381	49,67	34819	28,88	11,90	13995	9,01	-2,83
1.1.Зареєстрований (пайовий) капітал	63262	21,30	63262	21,37	63262	18,55	0	0,00	0,07	0	0,00	-2,82
1.2. Резервний капітал	2476	0,83	4003	1,35	5758	1,69	1527	61,67	0,52	1755	43,84	0,34
1.3.Нерозподілений прибуток	54829	18,46	88121	29,77	100361	29,43	33292	60,72	11,31	12240	13,89	-0,34
2. Зобов'язання і забезпечення	176402	59,40	140589	47,50	171654	50,33	-35813	-20,30	-11,90	31065	22,10	2,83
2.1. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	101939	34,33	73108	24,70	66814	19,59	-28831	-28,28	-9,63	-6294	-8,61	-5,11
2.2. Поточні зобов'язання і забезпечення	74463	25,07	67481	22,80	104840	30,74	-6982	-9,38	-2,27	37359	55,36	7,94
2.2.1. Поточна кредиторська заборгованість	70753	23,83	67363	22,76	86912	25,48	-3390	-4,79	-1,07	19549	29,02	2,73

Джерело: Складено та розроблено автором на основі фінансової звітності підприємства

Результати горизонтального і вертикального аналізу джерел формування капіталу (табл. 2.16) свідчать про наявність переважно позитивних ознак і тенденцій у майновому стані підприємства за інформацією пасиву балансу, а саме:

У 2021 році порівняно з 2019 роком вартість джерел формування капіталу збільшилась та становить 341035 тис. грн. При цьому власний капітал зменшився з 120567 тис. грн (2019 рік) до 169381 тис. грн. (2021 рік). Зобов'язання і забезпечення збільшилися на 171654 тис. грн. у 2021 році, порівняно з 2020 роком.

У складі власного капіталу зареєстрований (пайовий) капітал протягом усіх років становив 63262 тис. грн., резервний капітал – 2476 тис. грн. (2019) – 7 58 (2020 року), нерозподілений прибуток – у 2020 році збільшився на 30827 тис. грн (60,72%), а у 2021 році зменшилася на 12240 тис. грн. (0,34%).

З 2019 по 2020 рік зменшилася залежність підприємства від довгострокових і поточних зобов'язань і забезпечень.

Поточна кредиторська заборгованість збільшилася з 67363 тис. грн, у 2020 році до 86912 тис. грн у 2021 році.

Аналіз фінансової стійкості ґрунтується в основному на відносних показниках – фінансово-економічних коефіцієнтах, які розраховуються як співвідношення абсолютних показників активу і пасиву балансу (звіту про фінансовий стан).

За змістом та інформаційним забезпеченням розрахунку відносні показники оцінювання фінансової стійкості об'єднують у три групи.

Економічний зміст, порядок розрахунку за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та нормативні значення (оптимальна динаміка) відносних показників оцінювання фінансової стійкості підприємства наведено в табл. 2.17.

Таблиця 2.17

Відносні показники оцінювання фінансової стійкості підприємства

№ з/п	Показник	2019	2020	2021	Відхилення	
					2020 до 2019	2021 до 2020
Показники структури джерел формування капіталу						
1.1.	Коефіцієнт фінансової автономії	0,41	0,52	0,50	0,12	-0,03
1.2.	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,59	0,48	0,50	-0,12	0,03
1.3.	Коефіцієнт фінансового ризику	1,46	0,90	1,01	-0,56	0,11
1.4.	Коефіцієнт фінансової стабільності	0,68	1,11	0,99	0,42	-0,12
1.5.	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	0,46	0,32	0,28	-0,14	-0,04
1.6.	Коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень	0,58	0,52	0,39	-0,06	-0,13
1.7.	Коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень	0,42	0,48	0,61	0,06	0,13
1.8.	Коефіцієнт страхування бізнесу	0,008	0,014	0,01688	0,01	0,00
1.9.	Коефіцієнт страхування власного капіталу	0,021	0,026	0,03399	0,01	0,01
1.10.	Коефіцієнт страхування зареєстрованого (пайового) капіталу	0,04	0,06	0	0,02	0,03
Показники стану оборотних активів						
2.1.	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,02	0,17	0,25	0,15	0,08
2.2.	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,01	0,16	0,20	0,15	0,04
2.3.	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними коштами	0,04	0,63	0,68	0,59	0,05
2.4.	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,18	0,42	0,20	0,25	-0,23
Показники стану основного капіталу						
3.1.	Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,52	0,51	0,49	-0,01	-0,01
3.2.	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,35	0,37	0,32	0,02	-0,05
3.3.	Коефіцієнт нагромадження амортизації	0,41	-0,42	0,47	-0,82	0,89
3.4.	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	1,50	1,29	1,67	-0,21	0,37

Джерело: Складено та розроблено автором на основі фінансової звітності підприємства

Результати виконаних розрахунків (табл. 2.17). Значення коефіцієнта фінансової автономії у 2021 році становив 0,50. Це на 0,03 менше порівняно з 2020 роком. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу відповідно

зменшився з 0,59 до 0,48, але вже в 2021 році становив 0,50, що свідчить про високий рівень фінансової залежності підприємства від кредиторів.

За коефіцієнтом фінансового ризику в 2019 році на 1 грн власного капіталу припадало 1,46 коп. позикового капіталу, а в 2021 показник збільшився до 1,01 коп.

Відповідно значення коефіцієнта фінансової стабільності показує, що в 2019 році власний капітал становив 0,68, а в 2020 році – 1,11, 2021 року зменшився до 0,99.

Зменшення коефіцієнта довгострокового залучення позикових коштів з 0,46 до 0,32 показує зменшення залежності підприємства від довгострокових зовнішніх джерел фінансування. Значення коефіцієнтів довгострокових та поточних зобов'язань і забезпечень характеризують структуру позикового капіталу, в якій частка довгострокових зобов'язань і забезпечень зменшилася з 0,58 до 0,39.

Коефіцієнт страхування власного капіталу протягом 2019-2021 років значно збільшився з 0,021 до 0,03399. Коефіцієнт страхування зареєстрованого (пайового) капіталу значно зменшився з 0,04 до 0 – упродовж 2019-2021 років.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу становив 0,02 у 2019, зменшився на 0,17 у 2020 році, а у 2021 році становив -0,25.

Коефіцієнтів забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами у 2019 році становив 0,01, а 2021 становив -0,20.

Значення коефіцієнта маневреності власних оборотних у 2019 році було 0,04, у 2020-2021 роках -0,63. Коефіцієнт майна виробничого призначення у 2019 році становив 0,52, а у 2021 році – 0,49. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у 2019 та 2020 роках був 0,35 та 0,37, а у 2021 становив 0,32.

Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів у 2020 році зменшився на 0,82 та становив -0,42 на 1 грн необоротних активів. У 2021 збільшився на 0,89 та становив 0,47. Отже, за переважною більшістю відносних показників підприємство є фінансово стійким із позитивною динамікою.

За допомогою аналізу коефіцієнтів можна виявити сильні та слабкі фінансові характеристики різних підприємств. *Економісти* використовують цю інформацію для контролю за діяльністю підприємства, щоб не допустити його банкрутства. *Кредитори* також уважно стежать за динамікою відносних показників, щоб пересвідчитися, чи підприємство зможе сплатити свої боргові зобов'язання. *Банки* великою мірою будують свою кредитну політику на підставі значень відповідних коефіцієнтів.

Одними з ключових характеристик фінансового стану підприємства є ліквідність і платоспроможність.

Для оцінювання ліквідності та платоспроможності підприємства використовується система відносних показників, які мають назву коефіцієнтів ліквідності (платоспроможності).

Економічний зміст, порядок розрахунку за даними форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та нормативні значення основних і допоміжних показників оцінювання ліквідності та платоспроможності підприємства наведено в табл. 2.18. Основні показники розраховують за принципом: у чисельнику – відповідні групи платіжних засобів, у знаменнику – поточні зобов'язання і забезпечення.

Таблиця 2.18

**Показники оцінювання ліквідності та платоспроможності
підприємства**

Показник	2019	2020	2021	Відхилення 2020 до 2019	Відхилення 2021 до 2020
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,004	0,16	0,08	0,16	-0,09
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,72	1,85	1,45	0,14	-0,40
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,39	2,47	2,03	0,08	-0,44
Коефіцієнт платоспроможності	0,004	0,16	0,08	0,16	-0,09
Коефіцієнт критичної ліквідності	1,01	1,19	1,24	0,18	0,05
Коефіцієнт покриття запасів	3,53	3,99	3,51	0,45	-0,48

Джерело: Складено та розроблено автором на основі фінансової звітності підприємства

За даними табл. 2.18 значення коефіцієнта абсолютної ліквідності збільшилося мало не стабільну динаміку, 2020 показник зріс на 0,16, а 2021

року зменшився на 0,09, це означає, що на даному етапі підприємство не готове негайно погасити частину поточних зобов'язань і забезпечень.

Фактичне значення коефіцієнта швидкої ліквідності також за аналізований період мало не стабільну динаміку, 2020 року збільшилося на 0,14, а у 2021 році зменшилося на 0,40. Така динаміка свідчить про те, що підприємство навіть з урахуванням майбутніх надходжень від дебіторів не зможе погасити частину поточних зобов'язань і забезпечень підприємство може погасити, використавши поряд із високоліквідними оборотними активами середньо-ліквідні активи.

Коефіцієнт загальної ліквідності за період 2019-2021 років знову ж, такий мав не стабільну динаміку, спочатку збільшився на 0,08 у 2020 році, а у 2021 році зменшився на 0,44. За даними показника можна сказати, що підприємство має недостатньо ресурсів оборотних активів для погашення короткострокових зобов'язань.

Коефіцієнт платоспроможності на нашому підприємстві у 2020 році збільшився на 0,16, а у 2021 році зменшився на 0,09. Коефіцієнт критичної ліквідності за аналізовані роки зріс у 2019 році збільшився на 0,18, а 2021 року зріс ще на 0,05 та склав 1,24 значення. Коефіцієнт покриття запасів, за аналізований період 2019-2021 років мав не стабільне значення показника 2020 року збільшився на 0,45, а 2021 зменшився на 0,48.

Фактичні значення допоміжних відносних показників оцінювання ліквідності та платоспроможності станом на кінець базового і звітного років не відповідають нормативним значенням, що підтверджує попередні висновки відносно низького рівня платоспроможності підприємства.

Зниження у динаміці значень більшості основних і допоміжних коефіцієнтів ліквідності вказує на зниження рівня платіжних можливостей підприємства щодо виконання поточних зобов'язань і забезпечень з урахуванням використання відповідних груп платіжних засобів.

2.4. Оцінка ефективності використання основних засобів підприємства

Основні засоби підприємства – це вартісна форма існування засобів праці, які тривалий час (більший за рік або операційний цикл, якщо останній перевищує рік), не змінюючи при цьому своєї натуральної форми, багаторазово приймають участь в процесі виробництва, поступово спрацьовуються і частинами (у вигляді амортизаційних відрахувань) переносять свою вартість на вартість виготовленої продукції.

Динаміка і структура основних засобів підприємства за 2019-2021 роки представлена в таблиці 2.19.

За даними таблиці 2.19, можна побачити, що на підприємстві використовуються основні засоби як виробничого, так і невиробничого призначення. Найбільшу питому вагу у 2019-2021 роках займають машини та обладнання, їх питома вага у 2019 році склала 43,2%, у 2021 році зменшилася 41,9%. Така зміна показника говорить про те, що підприємство за аналізований період зменшило кількість машин та обладнання, які були задіяні у виробництві продукції.

Друге місце у структурі основних засобів за 2019-2021 роки займають будівлі та споруди, їх питома вага у 2019 році складала 18,4%, у 2021 році зменшилася до 16,8%.

Третє місце у структурі основних засобів за аналізований період займають транспортні засоби виробничого призначення. Їх питома вага у 2019 році склала 5,6%, у 2021 році – 5,5%. Це означає, що підприємство скоротило кількість транспорту, що була задіяна при доставці продукції з підприємства до точок збуту.

Земельні ділянки у загальній структурі основних засобів мали незмінне значення протягом аналізованого періоду.

Динаміка структури основних засобів (за залишковою вартістю) на ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки

Групи основних засобів	Значення показника, на кінець періоду						Абсолютне відхилення,		Відносне відхилення, %		Відхилення по	
	2019		2020		2021		тис. грн.				структурі ОЗ	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020
<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>
1. Виробничого призначення:	151655	69,3	162707	68,5	176894	66,0	11052	14187	7,29	8,72	-0,81	-2,47
будівлі та споруди	40355	18,4	42982	18,1	45049	16,8	2627	2067	6,51	4,81	-0,35	-1,28
машини та обладнання	94481	43,2	102005	43,0	112116	41,9	7524	10111	7,96	9,91	-0,23	-1,09
транспортні засоби	12341	5,6	12828	5,4	14791	5,5	487	1963	3,95	15,30	-0,24	0,12
земельні ділянки	2437	1,1	2437	1,0	2437	0,9	0	0	0,00	0,00	-0,09	-0,12
інші	2041	0,9	2455	1,0	2501	0,9	414	46	20,28	1,87	0,10	-0,10
2. Невиробничого призначення:	67120	30,7	74771	31,5	90935	34,0	7651	16164	11,40	21,62	0,81	2,47
будівлі та споруди	14888	6,8	17209	7,2	19619	7,3	2321	2410	15,59	14,00	0,44	0,08
машини та обладнання	42433	19,4	46060	19,4	55027	20,5	3627	8967	8,55	19,47	0,00	1,15
транспортні засоби	5631	2,6	7055	3,0	8511	3,2	1424	1456	25,29	20,64	0,40	0,21
земельні ділянки	0	0,00	0	0,0	0	0,0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
інвестиційна нерухомість	2808	1,3	3070	1,3	6492	2,4	262	3422	9,33	111,47	0,01	1,13
інші	1360	0,6	1377	0,6	1286	0,5	17	-91	1,25	-6,61	-0,04	-0,10
Усього	218775	100	237478	100	267829	100	18703	30351	8,55	12,78	0,00	0,00

Джерело: Складено та розроблено автором на основі регулярної інформації про основні засоби емітента (за залишковою вартістю)

Наочно структура основних засобів підприємства за 2019-2021 роки представлена на рис. 2.10.

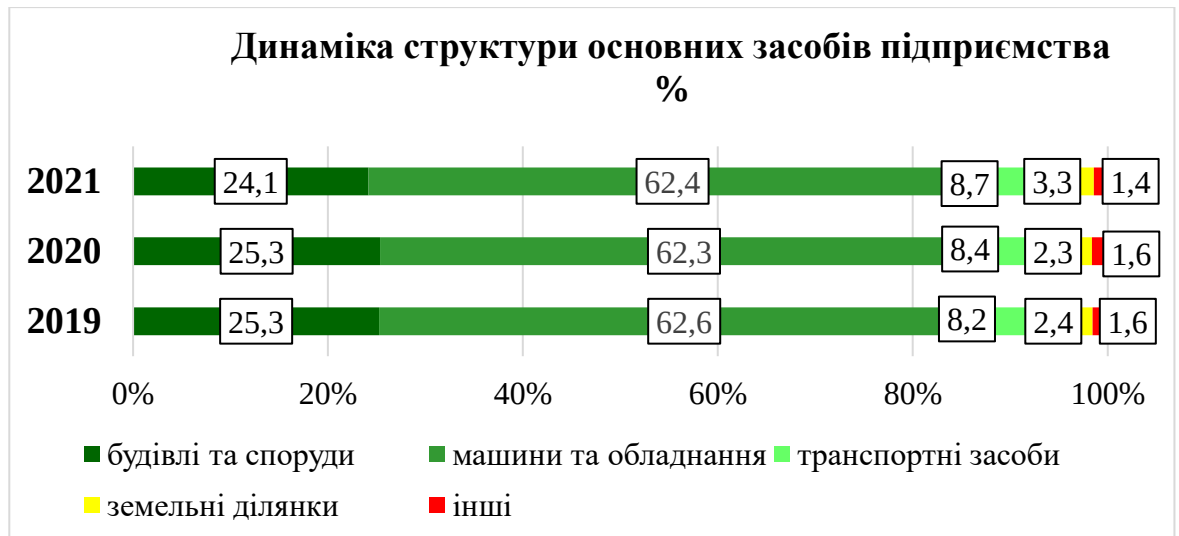

Рис. 2.10. Структура основних засобів ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки

Джерело: Складено автором на основі регулярної інформації про основні засоби емітента (за залишковою вартістю)

Проаналізувавши обсяги, динаміку та структуру основних засобів ПрАТ «Лантманнен Акса» на необхідно також провести оцінку стану та ефективності використання основних засобів на ньому. Для цього в першу чергу потрібно розглянути їх технічний стан та визначити рівень зношеності.

Для оцінки технічного стану основних засобів визначаються коефіцієнти зношеності та придатності (табл. 2.20).

Таблиця 2.20

Показники технічного стану основних засобів ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки

Показник	Нормативне значення	Значення показника			Абсолютне відхилення	
		2019	2020	2021	2020 до 2019	2021 до 2020
1	2	3	4	5	6	7
Коефіцієнт зносу ОЗ	<0,5	0,4	0,4	0,5	0,02	0,05
Коефіцієнт придатності	>0,5	0,6	0,6	0,5	-0,02	-0,05

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Коефіцієнт зносу основних засобів підприємства. За період з 2019 по 2021 рік показник збільшився з 0,4 у 2019 році до 0,5 у 2021 році. Це говорить про те, що підприємство вчасно оновлює свої основні засоби.

Коефіцієнт придатності основних засобів. За період з 2019 по 2021 рік коефіцієнт придатності основних засобів, зменшився з 0,6 до 0,5, що свідчить про те, що певна їх частка стала непридатною до експлуатації.

Співвідношення коефіцієнтів придатності та зносу основних засобів представлено на рис. 2.11.

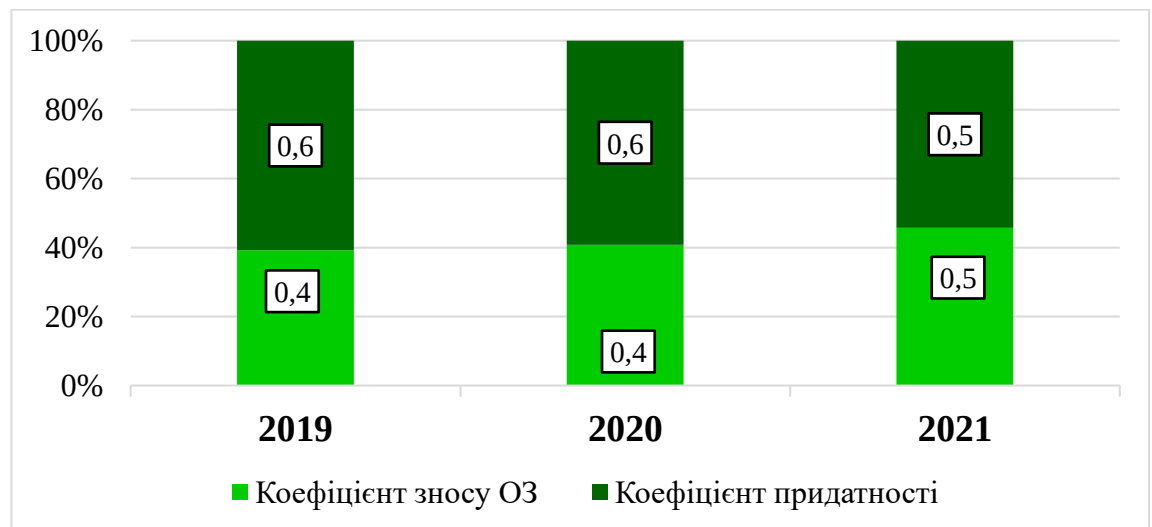

Рис. 2.11. Співвідношення коефіцієнтів придатності та зносу основних засобів ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Визначаючи економічну ефективність використання основних засобів, застосовують систему натуральних і вартісних показників, а також співвідношення темпів зростання випуску продукції і темпів зростання обсягів основних засобів, озброєності праці та ін. (табл. 2.21).

Таблиця 2.21

Показники ефективності використання основних засобів ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки

Показники	Од. вим.	Значення показника			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення,	
		2019	2020	2021	2020 до 2019	2021 до 2020	2020 до 2019	2021 до 2020

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Чистий дохід від реалізації	тис. грн	552655	574979	582360	22324	7381	4,0	1,3
Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн	78635	106183,5	108161,5	27549	1978	35,0	1,9
Середньоблікова чисельність	осіб	260	258	245	-2	-13	-0,8	-5,0
Чистий прибуток	тис. грн	30383	35103	14234	4720	-20869	15,5	-59,5
Віддача основних засобів	тис. грн	7,03	5,41	5,38	-2	-0,03	-23,0	-0,6
Місткість основних засобів	тис. грн	0,14	0,18	0,19	0,04	0,001	29,8	0,6
Озброєність праці основних засобів	тис. грн/ос.	302,4	411,6	441,5	109	30	36,1	7,3
Рентабельність основних засобів	%	2,6	3,0	7,6	0	5	16,9	51,2

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Показники ефективності основних засобів зображені графічно на рис. 2.12.

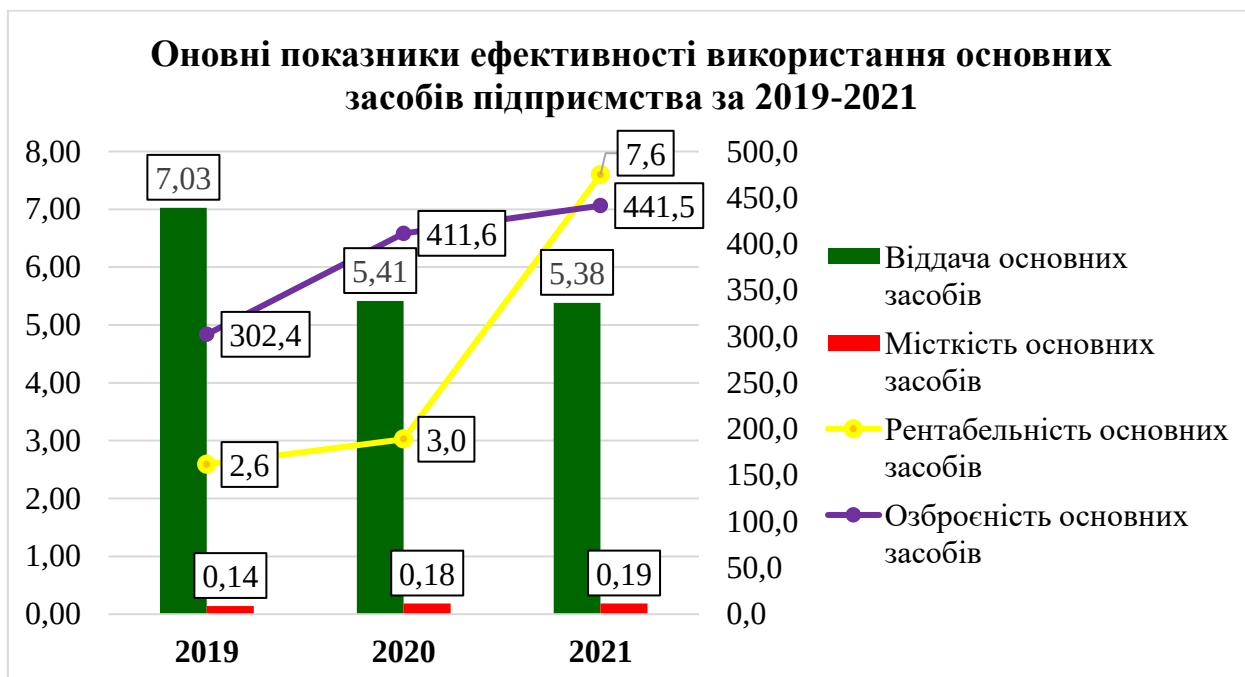

Рис. 2.12. Показники ефективності основних засобів ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки

Джерело: Складено автором на основі річної фінансової звітності підприємства

Віддача основних засобів за аналізований період мала тенденцію до зменшення у 2020 році на 2 грн./грн. або на 23% порівняно з 2019 роком, у

2021 році показник зазнав незначних змін, тобто зменшився на 0,03 грн./грн. або на 0,6%. Це означає, що зменшилася кількість виробленої продукції вкладеної в основні засоби, що свідчить про покращення використання основних засобів.

Місткість основних засобів за 2019-2021 роки збільшився з 0,14 грн./грн. до 0,19 грн./грн., тобто підприємству потрібно буде вкладати в основні виробничі засоби більше, для того щоб отримати необхідний обсяг продукції.

Показник озброєність праці основними засобами за аналізовані роки зростав з 3 тис. грн/особу у 2019 році до 4,4 тис. грн/особу у 2021 році. Збільшення озброєності основних засобів свідчить про те, що обсяг основних засобів на одного працівника збільшується, що є позитивною тенденцією.

Рентабельність основних засобів за 2019-2021 роки збільшилася у 2020 на 16,9 в. п., а у 2021 році на 51,2 в. п. це означає, що збільшилась частка прибутку від вартості основних засобів.

За вище проведеною оцінкою можемо сказати, що ефективність використання основних засобів на ПрАТ «Лантманнен Акса» є не досить стабільною. Показники зносу та придатності показують, що основні засоби не зношені, проте певна їх частина вже не є придатними до експлуатації.

Показники ефективності використання основних засобів мають позитивну динаміку, але з розглянутої структури поділу основних засобів ми бачимо, що підприємство значно скоротило їх кількість на підприємстві.

2.5. Правове регулювання діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса»

Кожне підприємство реалізує свою діяльність на підставі чинного законодавства. Право на підприємницьку діяльність громадян закріплене в Конституції України. Основні ознаки підприємницької діяльності крім Господарського Кодексу та Цивільного Кодексу, закріплюються в Законі України «Про господарські товариства»[42] та інших чинних законах. Серед цих ознак названа і основна мета підприємницької діяльності – виробництво і реалізація матеріальних благ. Слід зауважити, що суб'єкти підприємницької

діяльності мають право без обмежень прийняти рішення і здійснювати самостійно будь-яку діяльність, що не суперечить чинному законодавству. Проте, в деяких випадках діяльність у зв'язку з підвищеними вимогами до безпеки робіт та необхідністю централізації функцій управління підприємництва застосовуватися не може. Перелік таких видів діяльності встановлює Верховна Рада України за поданням Кабінету Міністрів України.

Проаналізувавши організаційну форму ПрАТ «Лантманнен Акса» – приватне акціонерне товариство, слід зазначити, що засновники несуть ризик збитків лише в тій мірі, в якій вони вносять свій внесок у статутний капітал, який вони можуть втратити та не покрити власні активи у разі банкрутства. Ця форма організації має такі переваги: зростання фінансової спроможності підприємства за рахунок об'єднання капіталу кількох інвесторів; більша лояльність фінансових установ при наданні кредитів; спрощена система оподаткування (податок на доходи кожного учасника є доходом фізичних осіб).

Слабкі сторони цієї форми організації представлені можливою різницею в інтересах засновників і, отже, втратою гнучкості в управлінні підприємством. Організаційна структура Лантманнен є лінійно-функціональною. В основу створення покладено так званий «мій» принцип побудови та спеціалізації процесу управління відповідно до функціональних підсистем організації (маркетинг, виробництво, фінанси, кадри, розробки та дослідження). Стиль управління авторитарний. На вершині підприємства знаходиться генеральний директор, який дає накази своїм підлеглим, які потім переміщують їх на нижчі рівні.

Перевагами такої конструкції є: ясність і простота відносин завдяки невеликому розміру підприємства, що полегшує потік інформації всередині нього і полегшує контроль та оперативність у прийнятті управлінських рішень. При такій організаційній структурі для нормального функціонування важливо мати чіткий план внутрішніх процесів.

Проблеми, які виникають при лінійній (ієрархічній) структурі, пов'язані з перевантаженням інформацією з боку начальства, що може призвести до

зниження рівня мотивації та продуктивності керівників. Ця слабкість характерна для даної організаційної структури, тому її вплив на організацію очевидний.

15 травня 2018 року Верховною Радою був прийнятий законопроект №3871 «Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони використання пальмової олії у виробництві харчових продуктів». Використання пальмової олії наразі заборонене в Україні [43]. На упаковках вівсяних виробів виробництва «АХА» такі жири стоять на початку списку [44], що свідчить про їх значну частку в продукції. Відказ від олії можна розглядати як інвестицію в еко-імідж компанії. Це – позитивний фактор для підприємства.

Ще одним негативним фактором для діяльності підприємства стало подорожчання електроенергії для промислових підприємств на 14% у 2021 році. [45] «Середньозважена ціна на електроенергію для промисловості в лютому зросла до 1636 грн/ МВт-год в порівнянні з 1438 грн/ МВт-год у січні» – за даними ДП «Оператор ринку».

Зростання цін було пов'язане з необхідністю використовувати природний газ на енергоблоках ТЕС замість дешевшого вугілля, запаси якого виявилися наполовину меншими критичного мінімуму. Спираючись на це, можемо стверджувати, що такий фактор може справити великий вплив на діяльність підприємства.

В якості наступного фактора пропонуємо розглянути підвищення мінімальної заробітної плати в 2021 році. Мінімальна заробітна плата становила 5000 грн. Її підвищення для компанії, з одного боку, сприяє залученню висококваліфікованих кадрів, що зможе підвищити ефективність роботи компанії

«Лантманнен Акса». З іншого боку, для підприємців таке підвищення заробітної плати означає зростання операційних витрат. Якщо працівник виконав місячну норму праці, роботодавець зобов'язаний нарахувати зарплату не менше 6000 грн. Якщо ж зарплату нараховано в меншому розмірі (у т. ч. через періодичність виплат), потрібно здійснити доплату до 6000 грн. [46].

Отже, щорічні мінімальні витрати на оплату праці для 260 працівників ПрАТ «Лантманнен Акса» підвищились на 3 120 000 грн., якщо рахувати за умов 1 працівник = 72 000 грн./рік. Але такий фактор може і позитивно вплинути на динаміку трудових ресурсів підприємства, як гарного роботодавця на ринку праці.

У березні 2021 року представництво ПрАТ «Лантманнен Акса» пройшло наглядний аудит, проведений Ernst & Young Auditing Services Ltd. Було проведено аудит відповідно до умов ISA щодо фінансового стану на 31 грудня 2019 року. Програма сертифікації FSSC 22000_v.4.1. Він схвалений Міжнародною ініціативою з безпеки харчових продуктів (GFSI) і користується високою популярністю у світових роздрібних мережах. Підприємство отримало сертифікат за стандартом FSSC (Food Safety and Security). Це комплекс міжнародних заходів, які підтверджують, що продукція виробництва «Lantmannen Аха» безпечна для споживання людиною.

Одним із ключових елементів забезпечення якості є можливість відстежувати кожну партію готової продукції навіть на етапі виробництва сировини. Проект отримання цього сертифікату тривав більше трьох років. Близько 1 мільйона євро було інвестовано в доповнення та зміну виробничих процесів, зберігання сировини та матеріалів, логістику, зберігання транспортних контейнерів та процеси обробки.

Також тісно пов'язані з гігієнічними та мікробіологічними питаннями самого виробництва, умовами зберігання готової продукції та доставки покупцеві.

З екологічної точки зору виробнича діяльність підприємства є досить екологічно чистою. Викиди від стаціонарних джерел забруднення менші. Лантманнен є платником екологічного податку. За 2019 рік враховано екологічний податок у сумі 5,3 тис. грн., а до бюджету перераховано 4,9 тис. грн.

Кожне підприємство у своїй діяльності керується, крім чинного законодавства, також і власним статутом. Здійснюючи підприємницьку діяльність, підприємець зобов'язаний не завдавати шкоди навколишньому середовищу, не порушувати законні права й інтереси громадян, юридичних

осіб держави. За завдану шкоду і збитки підприємець несе майнову й іншу передбачену законом відповідальність.

Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 [47] встановлено екологічні нормативи – гранично допустимі викиди та скиди у навколишнє природне середовище забруднюючих хімічних речовин, рівні допустимого шкідливого впливу на нього фізичних та біологічних факторів. Нормативи гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин у навколишньому природному середовищі та рівні шкідливих фізичних та біологічних впливів на нього є єдиними для всієї території України. Екологічні нормативи розробляються і вводяться в дію центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, та іншими уповноваженими на те державними органами відповідно до законодавства України.

Лантманнен Акса прагне зробити свій внесок у створенні суспільства, де кожному буде добре жити. Суспільство, яке відповідально ставитиметься до використання ресурсів нашої землі, яка дає нам їжу і тепло; з аграрною культурою, що приносить користь не лише сучасному, але й майбутнім поколінням. Тож концепція діяльності виражається простими за формою, але глибокими за суттю словами: «ми несемо відповідальність за якість нашої продукції від землі до столу». Це означає, що від початку виробничого циклу – посіву зернових культур – і до кінцевої обробки та виробництва, від сировини до продукту у супермаркеті ми контролюємо якість продуктів та забезпечуємо виключно високий їх рівень [35].

Така концепція зумовлює й інший бік діяльності концерну - соціальний. Lantmannen є учасником багатьох екологічних ініціатив, серед яких перехід на природні джерела енергії, розвиток агрокультури майбутнього, виробництво нових видів здорової їжі. Окрім цього, підприємство несе повну відповідальність за землю, на якій працює, намагаючись залишити її майбутнім поколінням не просто у не гіршому, але навіть у кращому стані, ніж вона була до нас.

Саме ці принципи допомагають підприємству брати найкраще від довкілля і створювати корисні, здорові та екологічно чисті продукти. І все це задля того, щоб допомагати людям жити повноцінним життям, не жертвуючи ані задоволенням від їжі, ані її якістю.

Lantmännen – це сільськогосподарський кооператив, який знаходиться у власності шведських фермерів і є одним з лідерів сільськогосподарської, машинобудівної, біоенергетичної і харчової галузей Північної Європи. Етична і соціальна відповідальність, а також турбота про навколишнє середовище є невід'ємною частиною довгострокової стратегії розвитку бізнесу. З метою забезпечення відповідальної поведінки був підготовлений Кодекс ділової етики для постачальників, в якому зведені воедино вимоги групи Lantmännen до постачальників. Дані вимоги підготовлені відповідно до принципів Глобального договору ООН і Керівними принципами ОЕСР для багатонаціональних підприємств, а також конвенціями МОП і Організації Об'єднаних Націй.

ПрАТ «Лантманнен Акса» завжди дотримується всіх чинних законів і правил у країнах, в яких компанія веде свою діяльність, включаючи положення шведського законодавства щодо протидії хабарництву у главі 10 Кримінального кодексу Швеції, Закон США про корупційну діяльність за кордоном і Закон Великобританії про хабарництво 2010 р. Lantmannen є членом Глобального договору ООН і дотримується антикорупційних принципів і правил, визначені промисловими асоціаціями, в які входить підприємство (якщо вони не суперечать цій Політиці).

Слід зазначити, що Lantmannen встановлює і дотримується найвищих стандартів етики та ділової поведінки і віддана боротьбі з усіма формами корупції.

Прийнята підприємством політика нульової терпимості до хабарництва і корупції один з фундаментальних принципів, визначених у нашому Кодексі поведінки ділової етики. Хабарництво і корупція спотворюють конкуренцію, збільшують вартість товарів і послуг та знижують рівень довіри до компаній та економіки в цілому. Підозри в хабарництві можуть призвести до

розслідувань щодо Lantmannen і її співробітників, негативно позначатися на репутації і бренді підприємства і тягнути за собою кримінальні санкції щодо компанії і відповідних осіб. Особам, визнаним винними у хабарництві, загрожує позбавлення волі і штрафи, а також відшкодування збитків і заборону на торгівлю. Крім того, в деяких країнах Lantmannen може бути відсторонена від участі в державних поставках/закупівлях.

Lantmannen дотримується загально-прийнятих принципів бухгалтерського обліку. Щорічна звітність і бухгалтерські книги завжди проходять обов'язковий аудит. Ризик корупції знижується, коли бухгалтерська звітність після проходження регулярного та незалежного аудиту. Всі бухгалтерські записи повинні точно відображати операції, списання та інші дії. Всі співробітники повинні дотримуватися внутрішні правила щодо бухгалтерської і фінансової звітності.

Суворо забороняється прямо чи побічно давати, пропонувати або обіцяти будь-якому державному чиновнику переваги в будь-якій формі для надання неправомірного впливу на роботу органу державної влади, при державних закупівлях, для збереження будь-яких інших форм бізнесу або ділових операцій або отримання інших неправомірних переваг. Термін «державний чиновник» включає будь-якого керівника або співробітника будь-якого загальнонаціонального або місцевого уряду, департаменту, агентства або відомства будь-якого такого уряду чи міждержавної організації, а також особа, що діє на офіційній посаді за таку особу або від його імені, будь-якого партійного чиновника і будь-якого кандидата на заняття державної посади.

Важливо відзначити, що термін «державний чиновник» дуже широкий і включає керівників і співробітників керованої або контрольованої державою організації, наприклад, компанії, якою уряд володіє або управляє (тобто має право приймати важливі рішення відносно неї).

Податкове та інше українське законодавство й нормативні акти, що регулюють сферу оподаткування та інші аспекти діяльності компаній, включаючи валютний контроль і митне законодавство, продовжують

змінюватися. Положення законів і нормативних документів зазвичай є нечіткими, і трактуються по-різному місцевими, регіональними й державними органами, а також іншими урядовими установами. Випадки розбіжностей у трактуванні законодавства є непоодинокими. Керівництво вважає, що інтерпретація ним положень законодавства, що регулюють діяльність підприємства, є правильною і «Лантманнен Акса» дотрималась всіх нормативних положень, а всі передбачені законодавством податки були сплачені або нараховані.

У податковому законодавстві України передбачені деякі обмеження щодо трансфертного ціноутворення, а також деякі інші обмеження при проведенні подібних торгових операцій з пов'язаними сторонами. Історичні торгові операції підприємства підпадають під дію цих правил трансфертного ціноутворення. Порядок ціноутворення навіть між сторонами, які не є пов'язаними, може також підпадати під дію положень з трансферного ціноутворення. Діюче українське законодавство з податку на прибуток підприємств не передбачає жодних виключень, якщо ціна продажу суттєво відрізняється від ціни, що визначається на звичайних комерційних умовах.

Крім цього, наразі нема розробленої надійної методології кількісної оцінки обмежень у сфері трансфертного ціноутворення. Однак, якщо податкові органи виявлять факт недотримання цих правил, вони можуть вимагати провести коригування трансфертного ціноутворення для цілей оподаткування. Підтвердження та застосування суттєвих коригувань трансфертного ціноутворення відповідними податковими органами в судовому порядку може мати негативний вплив на звіт про сукупний дохід підприємства.

Водночас існує ризик того, що операції та правильність інтерпретацій, які не були оскаржені регулятивними органами в минулому, будуть поставлені під сумнів в майбутньому. Однак цей ризик значно зменшується з плином часу. Визначення сум та ймовірності негативних наслідків можливих незаявлених позовів не є доцільним. Керівництво вважає, що діяльність Лантманнен здійснюється у повній відповідності до законодавства, що

регулює її діяльність, і що підприємство нарахувало й сплатило усі необхідні податки. У випадках, коли порядок нарахування податкових зобов'язань був недостатньо чітким, підприємство нараховувало податкові зобов'язання на основі оцінок керівництва [41, ст. 44].

У грудні 2020 року представники ПрАТ «ДТЕК «Київські регіональні електромережі» провели планову перевірку електроустановок Компанії, за результатами якої було складено Акт про порушення Правил роздрібного ринку електричної енергії, перераховано обсяг спожитої електроенергії за 2020 рік, а її вартість збільшено на 1 094 тис. грн. Лантманнен не погодився з результатами даної перевірки та не нарахувала відповідні додаткові витрати на електроенергію. В 2021 році підприємство подало позов проти ПрАТ «ДТЕК «Київські регіональні електромережі» про визнання акту недійсним та скасування рішення комісії. Сума позову складає 1 094 тис. грн. Станом на дату затвердження цієї фінансової звітності провадження у судовій справі зупинене на час проведення електротехнічної експертизи призначеної ухвалою суду у листопаді 2021 року. Обґрунтована оцінка очікуваного потенційного впливу цієї справи на фінансову звітність підприємства становить – «можливий, коли ймовірність настання обставин становить 5-50% включно», тому в цій фінансовій звітності не було створено відповідних забезпечень. Лантманнен вважає, що існують суттєві підстави для скасування відповідного рішення комісії ПрАТ «ДТЕК «Київські регіональні електромережі» по розгляду акту про порушення по накладеній оперативно-господарської санкції, оскільки оскаржуване рішення є незаконним, безпідставним та таким, що не відповідає нормативно-правовим актам, що регулюють функціонування ринку електричної енергії та порушують ПРРЕЕ.

У 2021 році Публічне акціонерне товариство «МТБ БАНК» подав два судові позови проти ПрАТ «Лантманнен Акса» на загальну суму 4 473 тис. грн., що стосуються неоплачених рахунків за поставлені товари ТОВ «Шевченківський завод продтоварів» у 2020 році. Між ПАТ «МТБ БАНК» та постачальником підприємства ТОВ «Шевченківський завод продтоварів» було

укладено договір про надання факторингового обслуговування, за яким відбулось відступлення Фактору (ПАТ «МТБ БАНК») прав грошової вимоги щодо платежів за відвантажену продукцію за Договором поставки №3543 від 24.10.2019 року. Лантманнен впевнене, що не має заборгованості перед постачальником ТОВ «Шевченківський завод продтоварів» станом на 31.12.2020 року та збирається захищати свої права в суді. Станом на дату затвердження цієї фінансової звітності провадження у судовій справі зупинене на час проведення почеркознавчої та технічної експертизи призначеної ухвалою суду у листопаді 2021 року. Підприємство вважає, що документи, покладені в основу позовних вимог, не є автентичними, тому оцінює ймовірність вирішення справи на користь Лантманнен як більше 50% «ймовірно», тому в цій фінансовій звітності не було створено відповідних забезпечень.

Узагальнюючи правове регулювання підприємства, можемо сказати, що ПрАТ «Лантманнен Акса» як приватне акціонерне товариство за період свого функціонування турбується про свою господарську діяльність як на зовнішньому рівні так і на внутрішньому, тому здійснює свою діяльність згідно чинним законодавством. Проаналізувавши за останні три роки судові справи ПрАТ «Лантманнен Акса», слід зазначити, що підприємство приділяє значну увагу якості, екологічності та прозорому механізму діяльності відповідно до вимог законодавства України.

Висновки до розділу 2

Провівши аналіз господарської діяльності та оцінивши ефективність використання основних засобів ПрАТ «Лантманнен Акса», можна зробити наступні висновки:

Підприємство ПрАТ «Лантманнен Акса», входить до скандинавського промислово-харчового концерну Lantmannen. Їх символом не випадково є паросток, один із найдавніших символів життя, оскільки вони беруть

найкорисніше від землі та створюємо умови для повноцінної життєдіяльності людей, виготовляючи безпечні та високоякісні продукти харчування.

Основними видами продукції, що виробляє підприємство є сухі сніданки ТМ «START», ТМ «АХА» та каші миттєвого приготування ТМ «АХА». При виробництві харчових продуктів головними принципами роботи Lantmannen є висока якість та натуральність сировини, виробництво без штучних добавок та консервантів.

Підприємство поставляє продукцію на експорт - до Данії, Естонії, Латвії, Чехії, Молдови, Казахстану, Узбекистану, Киргизії, Грузії, Азербайджану, Білорусії, Armenії, Турції, Китаю, ОАЕ, Гамбії, Йорданії, Тайваню (Гонконгу).

Основним ринком збуту продукції підприємства є Україна. Збут продукції здійснюється через великі торгові мережі та мережу дистриб'юторів. Основними покупцями продукції підприємства в Україні є ТОВ «АТБ-Маркет», ТОВ «АШАН Україна Гіпермаркет », «Білла-Україна ПП», ТОВ «НОВУС Україна» та інші.

У 2019-2021 роках найбільшу питому вагу у загальній структурі оборотних коштів займають запаси, їх частка у 2019 році складала 28,30%, у 2021 році зросла до 28,51%. Друге місце у структурі оборотних коштів підприємства у 2019-2021 роках займає дебіторська заборгованість за розрахунками. Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (у тому числі з податку на прибуток) у 2020-2021 роках збільшилась до 7,08% порівняно з 2019 роком 2,48%. Грошові кошти та їх еквіваленти не мали стабільної динаміки протягом аналізованого періоду. Вони займають третє місце у структурі оборотних коштів, їх частка у 2019 році складала 0,19%, у 2020 році зросла до 6,66%, 2021 року знизилася до 3,82%.

Оборотні кошти протягом 2019-2021 років збільшились, але збільшення відбулося за рахунок зростання запасів та дебіторської заборгованості, що призводить до нестабільності фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів у 2020 році оборотні кошти зробили 3,44 оборотів за рік і краще використовувались, ніж у 2019 році. Зниження оборотності веде до зростання потреби у фінансових ресурсах.

Тривалість одного обороту оборотних коштів за аналізований період тривалість одного обороту не мала стабільної динаміки. У 2020 році вона зменшилась з 116,1 днів (2019 рік) до 104,3 днів (2020 рік), тобто оборотні кошти стали гірше використовуватись. У 2021 році тривалість обороту оборотних коштів зросла на 27,3 днів або 26,8% і становила 131,8 днів.

Рентабельність оборотних коштів протягом досліджуваного періоду знизилася. Якщо в 2019 р. ПрАТ «Лантманнен Акса» отримував 0,17 копійок чистого прибутку на кожную вкладену гривню активів, у в 2020 р. – 0,21 копійок, а у 2021 році вже – 0,07 копійок.

Коефіцієнт закріплення оборотних коштів протягом досліджуваних років показник мав не стабільну динаміку у 2020 році він зменшився з 0,32 грн 2019 року до 0,29 грн, 2021 року показник становив 0,37 грн, для виготовлення продукції вартістю в 1 грн.

Проаналізувавши показники оборотних коштів «Лантманнен Акса», можемо сказати, що підприємство повинно переглянути свою політику, щодо оборотних коштів, адже інакше матиме велику кількість заборгованості та низькі коефіцієнти прибутковості.

Зробивши аналіз трудових ресурсів можемо сказати, що його показники мали такі значення:

Коефіцієнт обороту з прийому має найбільше значення показника у 2021 році, оскільки було більше прийнятих на роботу працівників. Коефіцієнт обороту зі звільнення у 2019-2021 роках становив 0,23-0,21, що свідчить про те, що працівники звільнялися, але у невеликій кількості. Коефіцієнт загального обороту кадрів на нашому підприємстві становив 0,43%, що свідчить про те, що працівники звільнялися, але на їх місце одразу приймали нових робітників. Коефіцієнт співвідношення прийнятих і звільнених працівників на нашому підприємстві мав динаміку до збільшення, у 2020 році даний показник був на рівні 0,82, а у 2021 році 1,04. Коефіцієнт плинності кадрів за аналізований період мав динаміку до зменшення. У 2020 році даний показник становив 0,22, а у 2021 році зменшився на 3,9% і становив 0,21. Це є позитивною динамікою.

Продуктивність праці (виробіток) за аналізований період має не стабільну динаміку, адже у 202 році показник зменшився на 1,52%, а у 2021 році зріс на 21,63%. Така динаміка свідчить про збільшення кількості продукції, виробленої одним працівником за одиницю робочого часу, за рахунок збільшення обсягу виробництва продукції.

Трудомісткість мала тенденцію до зменшення, тобто зменшились витрати праці на виготовлення одиниці продукції та зменшилася кількість працівників. У 2019-2020 роках даний показник становив 0,0007, а 2021 року склав 0,0006.

За 2019-2021 роки загальна сума всіх витрат підприємства мала тенденцію до збільшення. У 2020 році вони збільшились на 2108 тис. грн або на 0,4% порівняно з 2019 роком, у 2021 році на 27313 тис. грн або на 5,1%.

Найбільшу питому вагу у структурі операційних витрат займають витрати на збут, тобто витрати на рекламу, доставку продукції, тощо. Другу позицію займають інші адміністративні витрати, характеризується збільшенням витрати на утримання управлінського персоналу, витрати на їх відрядження, на утримання основних засобів що перебувають в загальному користуванні та інших матеріальних не обігових активів загального призначення (амортизація, ремонт, комунальні послуги). Третю позицію займають фінансові витрати, збільшення яких пов'язано зі збільшенням процентів пов'язаних з отриманням позик за векселями, облігаціями, а також іншими короткостроковими та довгостроковими зобов'язаннями, на які нараховуються проценти.

Загальний обсяг операційних витрат на ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки зростав. У 2021 році порівняно з 2020 роком зріс на 45621 тис. грн або на 9,5% за рахунок: збільшення матеріальних затрат у 2021 році на 36351 або на 12,4%; зменшення витрат на оплату праці у 2021 році на -4412 тис. грн або на 5,2%, та інших операційних витрат у 2021 році збільшення на 10654 тис. грн або на 16,4%.

Проаналізувавши основні показники фінансових результатів діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса», можна зробити наступні висновки:

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг за аналізований період мала тенденцію до збільшення 2020 року зросла на 4,04%, а 2021 на 1,28%, така динаміка свідчить про, те, що підприємство збільшило обсяги реалізованої продукції, що в свою чергу вплинуло на чистий дохід від реалізації продукції.

Валовий прибуток не мав стабільної динаміки за аналізований період. У 2020 році він зріс на 32417 тис. грн або 19,9%, це відбулося за рахунок збільшення чистого доходу на 4% і при цьому зменшення собівартості реалізованої продукції на 2,6%, а у 2021 році зменшився на 33227 тис. грн або на 17,01% за рахунок зростання собівартості вищими темпами (10,7%) порівняно зі зростанням чистого доходу від реалізації продукції (1,28%).

Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток від операційної діяльності за 2019-2021 роки мав динаміку до збільшення 2020 року на 89,11%, а потім зменшився 2021 року на 62,60%.

Фінансовий результат до оподаткування мав не стабільну динаміку та спочатку зріс на 16,28%, але 2021 року зменшився на 58,10% у порівнянні до 2020 року.

Чистий прибуток на нашому підприємстві за аналізований період мав також не стабільну динаміку та спочатку зріс 2019 року на 15,54%, та 2021 року зменшився на 59,45%. Так зміна показника зумовлена збільшенням певних видів витрат.

На підприємстві використовуються основні засоби як виробничого, так і невиробничого призначення. Найбільшу питому вагу у 2019-2021 роках займають машини та обладнання, їх питома вага у 2019 році склала 43,2%, у 2021 році зменшилася 41,9%. Друге місце у структурі основних засобів за 2019-2021 роки займають будівлі та споруди, їх питома вага у 2019 році склала 18,4%, у 2021 році зменшилася до 16,8%. Третє місце у структурі основних засобів за аналізований період займають транспортні засоби виробничого призначення. Їх питома вага у 2019 році склала 5,6%, у 2021 році – 5,5%. Земельні ділянки у загальній структурі основних засобів мали незмінне значення протягом аналізованого періоду.

Коефіцієнт зносу основних засобів підприємства. За період з 2019 по 2021 рік показник збільшився з 0,4 у 2019 році до 0,5 у 2021 році. Це говорить про те, що підприємство вчасно оновлює свої основні засоби. Коефіцієнт придатності основних засобів За період з 2019 по 2021 рік коефіцієнт придатності основних засобів, зменшився з 0,6 до 0,5, що свідчить про те, що певна їх частка стала непридатною до експлуатації.

Віддача основних засобів за аналізований період мала тенденцію до зменшення у 2020 році на 2 грн./грн. або на 23% порівняно з 2019 роком, у 2021 році показник зазнав незначних змін, тобто зменшився на 0,03 грн./грн. або на 0,6% Місткість основних засобів за 2019-2021 роки збільшився з 0,14 грн./грн. до 0,19 грн./грн.

Показник озброєність праці основними засобами за аналізовані роки зростав з 3 тис. грн/особу у 2019 році до 4,4 тис. грн/особу у 2021 році. Рентабельність основних засобів за 2019-2021 роки збільшилася у 2020 на 16,9 в. п., а у 2021 році на 51,2 в. п. це означає, що збільшилась частка прибутку від вартості основних засобів.

За вище проведеною оцінкою можемо сказати, що ефективність використання основних засобів на ПрАТ «Лантманнен Акса» є не досить стабільною. Показники зносу та придатності показують, що основні засоби не зношені, проте певна їх частина вже не є придатними до експлуатації. Самі показники ефективності використання основних засобів мають позитивну динаміку, але з розглянутої структури поділу основних засобів ми бачимо, що підприємство значно скоротило їх кількість на підприємстві.

Щодо правового регулювання підприємства, можемо сказати, що ПрАТ «Лантманнен Акса» як приватне акціонерне товариство за період свого функціонування турбується про свою господарську діяльність як на зовнішньому рівні так і на внутрішньому, тому здійснює свою діяльність згідно чинним законодавством. Проаналізувавши за останні три роки судові справи ПрАТ «Лантманнен Акса», слід зазначити, що підприємство приділяє значну увагу якості, екологічності та прозорому механізму діяльності відповідно до вимог законодавства України.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ТА НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПрАТ «ЛАНТМАННЕН АКСА»

3.1. Напрямки підвищення ефективності використання основних засобів підприємства

Будь-який виробничий процес може здійснюватися лише за допомогою певних машин, обладнання, які розташовуються в певних приміщеннях. Матеріальною основою цього процесу виступають, насамперед, засоби праці, які характеризують технічний та економічний рівень розвитку суспільства й виступають необхідним елементом виробництва, обігу та надання послуг. На підприємствах сукупність застосовуваних засобів праці набуває економічної форми основних виробничих засобів.

Економічна ефективність використання засобів праці характеризується часткою амортизації у вартості продукції. Але, аналізуючи цей показник, треба мати на увазі особливості його формування. З удосконаленням техніки сума щорічної амортизації зростає, збільшується її частка в собівартості продукції. Оскільки збільшується випуск продукції, виготовленої на більш продуктивному устаткуванні, то сума амортизації у вартості одиниці виробу зазвичай зменшується. Економія на амортизації особливо відчутна при перевиконанні планів випуску продукції за постійної величини основних виробничих засобів. У період бурхливого технічного прогресу частка амортизації в собівартості продукції зростає, але це зростання відбувається при зниженні собівартості в цілому, тобто економічний ефект від упровадження нової техніки виявляється через інші елементи витрат на виробництво, переважно через витрати праці [48].

Для оцінювання резервів підвищення ефективності основних засобів необхідно, насамперед, знати реальний рівень використання основних засобів й

конкретні можливості його підвищення. Поліпшення використання основних засобів може бути забезпечене двома шляхами: інтенсивним та екстенсивним.

Інтенсивний шлях характеризується підвищенням завантаження устаткування та збільшенням рівня використання їхньої потужності. Основними напрямками підвищення інтенсивного завантаження устаткування є рис. 3.1:

Рис. 3.1. Основні напрямки підвищення інтенсивного завантаження устаткування

Джерело: Наведено автором на основі літературного джерела

Значний вплив на продуктивність устаткування справляє якість його виготовлення.

Для характеристики використання основних виробничих засобів застосовують різні показники, які умовно можна поділити на дві групи: 1) узагальнюючі (віддача й рентабельність) – застосовуються для характеристики використання основних засобів на всіх рівнях народного господарства; 2) окремі показники (наприклад натуральні) – найчастіше застосовуються для характеристики використання основних засобів на підприємствах або в їхніх підрозділах.

Екстенсивний шлях полягає у збільшенні тривалості роботи, скороченні цілозмісних і внутрішньозмісних втрат робочого часу, підвищенні коефіцієнта змінності. Основними шляхами поліпшення екстенсивного використання устаткування в машинобудуванні є: – безперебійне постачання

підприємствам сировини, матеріалів, палива, електроенергії; – своєчасне усунення намічених диспропорцій у галузі й на підприємствах, усередині окремих цехів, що дасть змогу запобігти перервам у роботі підприємства; – усунення причин нерівномірної роботи підприємства, що призводить до невикористання устаткування в цілому, й у часі, тобто до його простоїв [49].

У більшості випадків окремі показники, до яких належать екстенсивне й інтенсивне використання устаткування, не можуть бути застосовані (вони показують лише міру використання окремих елементів основних засобів), тому для визначення використання всієї маси основних засобів на підприємстві слід застосовувати узагальнюючі показники.

Найбільш важливим з узагальнюючих показників є віддача основних засобів, яка показує загальну віддачу від використання кожної гривні, витраченої на основні виробничі засоби, тобто ефективність цього вкладення коштів, її зростання дає змогу знижувати обсяг нагромадження й відповідно збільшувати частку фонду споживання.

Не менш важливим фактором поліпшення використання основних виробничих засобів є місткість – це величина, обернена до віддачі. У звичайних умовах господарювання віддача повинна мати тенденцію до збільшення, а місткості – до зменшення.

Віддача основних засобів характеризує необхідну величину основних засобів для виробництва продукції заданої величини, або скільки основних засобів закладено в кожній гривні виробленої продукції. Якщо обсяг товарної продукції на майбутній період не змінюється, то немає необхідності збільшувати основні засоби – треба їх тільки вдосконалювати, замінити застаріле обладнання прогресивною технікою. Одним з найважливіших узагальнюючих показників, що характеризує економічну ефективність роботи промислових підприємств, є рентабельність.

У промисловості рівень рентабельності зазвичай визначається відношенням прибутку до середньорічної вартості основних виробничих засобів. Розрахований таким чином показник рентабельності зацікавлює

організації в найкращому використанні виділених у її розпорядження основних виробничих засобів.

Підвищення рівня рентабельності потребує мобілізації внутрішніх резервів виробництва, послідовного проведення всіх видів робіт, спрямованих на поліпшення всіх видів ресурсів, збільшення маси прибутку [50].

У кожній галузі промисловості варто сформулювати програми, спрямовані на підвищення рівня рентабельності. Необхідно передбачити конкретні заходи щодо скорочення витрат на виробництво, впровадження ресурсозаощаджуючої техніки й технології виконання робіт, поліпшення організації виробництва й праці, більш продуктивного використання транспорту й механізмів, підвищення змінності роботи найбільш продуктивної техніки, економного витрачання матеріалів.

Для того, щоб устаткування було в робочому стані, ремонтний цех має проводити щотижневу перевірку стану устаткування, вчасно виявляти поломки, визначати потреби поточного й капітального ремонту, здійснювати своєчасні замовлення на купівлю запасних частин для виключення простоїв устаткування.

Не менш важливою умовою для виявлення резервів ефективності основних засобів є використання власних та позичених коштів.

За результатами вищесказаного можна зробити висновок, що підвищення інтенсивності роботи основних засобів (поліпшення їх використання) – це збільшення кількості виробленої за одиницю часу продукції в розрахунку на одиницю основних засобів.

Для розробки організаційно-технічних заходів щодо поліпшення виробничих потужностей треба провести аналіз з виявлення відповідних резервів виробництва рис. 3.2. При цьому визначають:

Рис. 3.2. Поліпшення виробничих потужностей підприємства

Джерело: Наведено автором на основі літературного джерела

Щоб домогтися всього переліченого, підприємству необхідно шукати й використовувати різноманітні шляхи (резерви) підвищення ефективності роботи основних засобів. Найважливішим показником підвищення рівня ефективності використання основних засобів підприємства є зростання обсягів виробленої ним продукції (виконаних робіт, наданих послуг). Одним із головних факторів підвищення ефективності основних засобів є їх оновлення та технічне вдосконалення. Впровадження досягнень науково-технічного прогресу дає змогу підвищити рівень механізації та автоматизації виробництва, продуктивності праці робітників, сприяє економії матеріальних витрат, підвищує культуру та безпеку виробництва [51].

Значні резерви підвищення ефективності використання основних засобів містяться у збільшенні тривалості роботи машин та механізмів. У цілому сукупність резервів покращення використання основних засобів підприємства може бути поділена на три великих групи табл. 3.1:

Таблиця 3.1

Групи	Напрямки
Технічне вдосконалення засобів праці	– технічне переозброєння на базі комплексної автоматизації та впровадження гнучких виробничих систем; – заміну застарілої техніки, модернізацію обладнання; – ліквідацію вузьких місць і диспропорцій у виробничих потужностях підприємства; – механізацію допоміжних та обслуговуючих виробництв; – розвиток винахідництва та раціоналізаторства.

Продовження табл. 3.1

Збільшення тривалості роботи машин та обладнання	– ліквідація незадіяного обладнання (здавання його в оренду, лізинг, реалізація тощо); – скорочення строків ремонту обладнання; – зниження простоїв: цілозмісних та всередині змін.
Покращення організації та управління виробництвом	– прискорення досягнення проектної продуктивності введених в експлуатацію основних засобів; – впровадження наукової організації праці та виробництва; – покращення забезпечення матеріально-технічними ресурсами; – вдосконалення управління виробництвом на базі сучасної комп'ютерної техніки; – розвиток матеріальної зацікавленості працівників, що сприяє підвищенню ефективності виробництва.

Джерело: Складено автором на основі власних досліджень

Застосування на практиці розроблених заходів (економічний ефект) у цілому по підприємству дасть змогу збільшити обсяг випуску товарної продукції, підвищити показник віддачі основних засобів, а також збільшити прибуток від реалізації й балансовий прибуток, а отже, і рентабельність виробничих засобів підприємства.

3.2. Економічне обґрунтування заміни лінії по виробництву зернових фітнес батончиків

Приватне акціонерне товариство «Лантманнен Акса» є одним з найбільших серед підприємств виробництва сухих сніданків в Україні. З метою реалізації програми ефективного використання основних засобів підприємства ПрАТ «Лантманнен Акса» в кваліфікаційній роботі пропонуємо запропонувати проект з заміною застарілого устаткування на нову автоматизовану лінію з виробництва зернових фітнес батончиків в зв'язку з великим терміном експлуатації, що негативно впливає на показники ефективності діяльності.

Автоматизована лінія з виробництва зернових фітнес батончиків (рис. 3.3) призначений для виготовлення таких видів батончиків як: зернові, фруктові і фруктові-горіхові батончики, батончики мюслі, м'який грильяж, вагою 25 г [52].

Завдяки цій лінії можна збільшити виготовлення батончиків та пришвидшити час його приготування, використавши мінімальну кількість витрат. Автоматизація починається від секції прийому насіння та горішків подріблення, пресування, (глазурування), охолодження та управління і контроль камер зберігання готової продукції.

Рис. 3.3. Автоматизована лінія з виробництва зернових фітнес батончиків

Джерело: Наведено автором на основі літературного джерела

Основні характеристики лінії виробництва наведені в таб. 3.2.

Таблиця 3.2

Основні характеристики	
Види продукції	Зернові батончики
Продуктивність лінії	200 кг батончиків за годину
Потужність,	5,2 кВт
Електроживлення	220/50 В / Гц
Межі дозування	50-70 кг

Джерело: Складено автором на основі власних розрахунків

Вартість нового обладнання становить 736 тис. грн., відповідно за цією сумою обладнання ставиться на баланс. З цієї суми починається нарахування амортизації. Перейдемо до розрахунків вкладених інвестицій, які необхідні нам для встановлення та реалізації нової лінії виробництва на нашому підприємстві табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Загальні інвестиції проекту

№ з/п	Потреби в грошових коштах	Вартість, тис. грн
1	Придбання обладнання	736
2	Доставка на підприємство, 5%	37
3	Монтаж і налагодження, 7%	52
4	Всього інвестицій	825

Джерело: Складено автором на основі власних розрахунків

З даних табл. 3.2 ціна придбання обладнання визначається на основі прейскурантів і становить 736 тис. грн.

Витрати на доставку визначаються виходячи з відстані і тарифу, відповідно ціна становить 37 тис. грн.

Витрати на монтаж і встановлення становлять 52 тис. грн. Загальна сума інвестицій на встановлення автоматизована лінія з виробництва фітнес батончиків становить 825 тис. грн.

Збільшення виробничих потужностей підприємства та збільшення обсягів виробництва за рахунок придбання та введення в експлуатацію автоматизовану лінію по виробництву батончиків. Планується придбання виробничої автоматизованої лінії з виробництва зернових батончиків з максимальною виробничою потужністю 350 кг/год.

Основні цілі реалізації проекту: збільшення виробничих потужностей підприємства; збільшення обсягів виробництва та реалізації нових видів батончиків; збільшення доходів від реалізації продукції.

Основні етапи проекту: проектно-конструкторські роботи; придбання та транспортування обладнання; монтажні роботи; пусконаладжувальні роботи; навчання персоналу та інструктаж осіб, відповідальних за експлуатацію обладнання; виробництво пробної партії сиру; організація та планування масового виробництва.

Учасниками проекту є:

1. Замовник ПрАТ «Лантманнен Акса», який є і інвестором даного проекту.
2. Постачальник «Papa Machinery Equipment Co., LTD», який також розробляє проектно-кошторисну документацію, тобто є і проектувальником (спеціалізована проектна організація).

3. Менеджером проекту є один з працюючих інженерів на підприємстві, він має та виконує повноваження щодо управління роботами за проектом: планування, контроль, координацію роботи учасників проекту.

4. Команда проекту – складається з групи осіб, яку обрали для реалізації даного проекту. На чолі команди стоїть менеджер проекту, а також в команді присутні другий інженер, маркетолог, економіст, підрядчик та людина з власної лабораторії для перевірки якості продукції.

Фази життєвого циклу проекту:

1. Вибір проекту – проектом ПрАТ «Лантманнен Акса» є збільшення виробничих потужностей підприємства, збільшення обсягів виробництва та заміна старого обладнання на нове, за рахунок придбання та введення в експлуатацію нової лінії по виробництву зернових фітнес батончиків.

2. Планування проекту – аналіз ринку; аналіз та розроблення стратегії знаходження, поставки та використання сировини, матеріалів та комплектуючих виробів; аналіз місцезнаходження та навколишнього середовища; остаточний вибір пункту розміщення та оцінка витрат; вибір технологій, підбір устаткування.

3. Реалізація і контроль – організація та управління об'єктом; розрахунки загальних витрат; календарний графік реалізації проекту; будівельно-монтажні роботи.

4. Завершення – фінансовий та економічний аналіз, оцінка ефективності інвестування проекту.

Підприємство розраховує отримати віддачу від власних вкладених фінансових ресурсів в розмірі 10% (керівництво підприємства розглядає цей інвестиційний проект стосовно зміцнення конкурентних позицій на ринку).

Відповідно до практики прийняття рішень, що склалася в галузі інвестиційної політики, керівництво підприємства не вважає за доцільне брати участь у проектах з терміном окупності більше 10 років. Тривалість проекту становить 7 років включно. Суми, отримані від ліквідації майна інвестиційного проекту, покривають витрати демонтажу обладнання тощо.

Максимальна виробнича потужність нового проекту на «Лантманнен Акса» по введенню в дію лінії по виробництву зернових фітнес батончиків при повному завантаженні потужностей може виготовити 6000 шт. продукції. Ціна реалізації виготовленої продукції 15 грн. за 1 шт. Вага готового виробу складає 32 г.

Пропонує оцінити ефективність запропонованого проекту за таких вихідних умов в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Основні дані по проекту

Показники	Дані
Обсяг інвестування, тис. грн.	825
Період експлуатації проекту, років	7
Прийнята дисконтна ставка, %	18
Прибуток за роками експлуатації, тис. грн	
1-й рік	1000
2-й рік	1200
3-й рік	1500
4-й рік	1700
5-й рік	1900
6-й рік	2000
7-й рік	2100
Річна сума амортизації, тис. грн.	75

Джерело: Складено автором на основі власних розрахунків

Розрахунок ефективності інвестиційних проекту подано в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Розрахунок ефективності інвестиційних проектів

Показник	Дані
Грошовий потік	11925
Теперішня вартість грошового потоку в результаті дисконтування	6015,43
Чистий приведений дохід	5190,43
Індекс дохідності	7,29
Період окупності	1,1 років

Джерело: Складено автором на основі власних розрахунків

На основі виконаних розрахунків можна визначити наступне:

1. Загальна сума грошового потоку складає 11925 тис. грн., при цьому термін повернення капіталу у вигляді грошового потоку складає 1,1 року.

2. Чистий приведений дохід становить 5190,43 тис. грн., що показує високий рівень прибутку через довготривалий термін експлуатації нового засобу.

3. За індексом доходності 7,29 проект є досить успішним.

4. Аналізуючи період окупності затрат, приходимо до висновку, що проект окупить себе через 1,1 роки.

Розрахунки показали, що проект є вигідний та ефективний як за розміром чистого приведенного доходу й індексом доходності, так і за періодом окупності.

3.3. Вплив запропонованого заходу на основні показники діяльності підприємства

Тепер перейдемо до розрахунків впливу запропонованої заміни обладнання на основні показники діяльності підприємства.

Таблиця 3.6

Показники ефективності заміни устаткування

№ з/п	Показник	До впровадження	Після впровадження	Відхилення	
				Абсол., +/-	Відн, %
1	Дохід від реалізації продукції, тис. грн	582360	605654	23294	4
2	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	420241	438000	17759	4,2
3	Валовий прибуток	162119	167654	5535	3,4
4	Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	18434	19393	959	5,2
5	Чистий прибуток, тис. грн	14234	15136	902	6,3
6	Рентабельність продажу, %	3,39	3,46	0,07	2,0
7	Середньорічна вартість основних засобів	108162	115186	7024	6,5

Джерело: Складено автором на основі фінансової звітності підприємства та власних розрахунків

Наочно структура показників заміни обладнання на підприємстві ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки представлена на рис. 3.4.

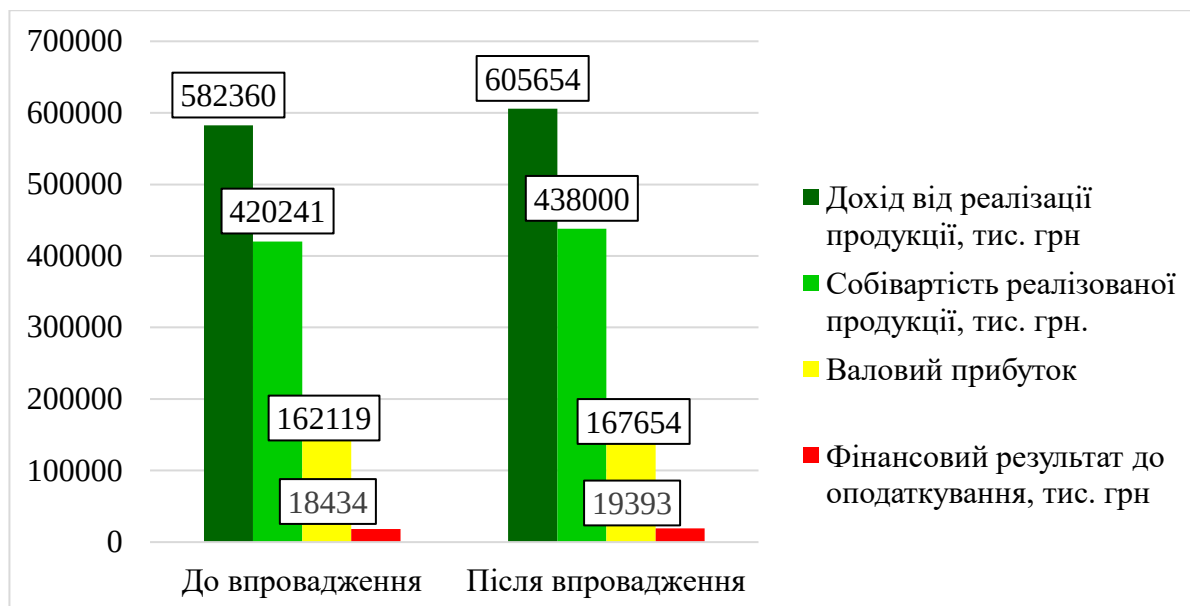

Рис. 3.4. Показники ефективності заміни обладнання до впровадження та після впровадження

Джерело: Складено автором на основі власних розрахунків

Відповідно до розрахунків, що наведені вище, можемо сказати, що в перший рік впровадження нової лінії по виробництву зернових фітнес батончиків показники зростуть.

Собівартість реалізованої продукції зросте на 4,2% у порівнянні зі звітним роком. Таке збільшення відбудеться за рахунок збільшення витрат на сировину, пакувальні матеріали та закладену в собівартість вартість нового обладнання.

Фінансовий результат до оподаткування зросте на 5,2%, а дохід від реалізації продукції збільшиться на 4%, за рахунок збільшення обсягів готової продукції.

Середньорічна вартість основних засобів зросте на 6,5%, які характеризуються, як витрати на придбання, перевезення та монтаж нового обладнання.

Чистий прибуток зросте на 6,3%. Такий ріст прибутку відбудеться за рахунок збільшення доходу від реалізації продукції.

Також зросте і рентабельність продажу на 2%, що показує доцільність та прибутковість такого проекту.

Оскільки головними показниками діяльності підприємства є показники ефективності використання основних засобів діяльності підприємства, тому необхідно проаналізувати як вплине нове устаткування на ці показники, табл. 3.7.

**Показники діяльності підприємства ПрАТ «Лантманнен Акса»
після встановлення нової лінії**

Показник	Звітний рік	Проект	Відхилення	
			Абсол., тис. грн.	Відн., %
Чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг), тис. грн.	582360	605654	23294	4,0
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	108162	115186	7024	6,5
Чистий прибуток, тис. грн.	14234	15136	902	6,3
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	245	258	13	5,3
Віддача основних засобів, грн.	5,38	5,26	-0,13	-2,3
Місткість основних засобів, грн.	0,186	0,190	0,004	2,4
Озброєність праці основними засобами, тис. грн/особу	441,5	446,5	5	1,1
Рентабельність основних засобів, %	7,6	7,6	0,01	0,1
Продуктивність праці, тис. грн/особу	1637	1656,6	20	1,2
Середньорічна вартість оборотних коштів	213250	219648	6398	3,0
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,73	2,76	0,03	1,0
Тривалість одного обороту оборотних активів	131,8	130,6	-1	-1,0

Джерело: Складено автором на основі фінансової звітності підприємства та власних розрахунків

Нижче наведена структура показників ефективності використання основних засобів підприємства представлена на рис. 3.4.

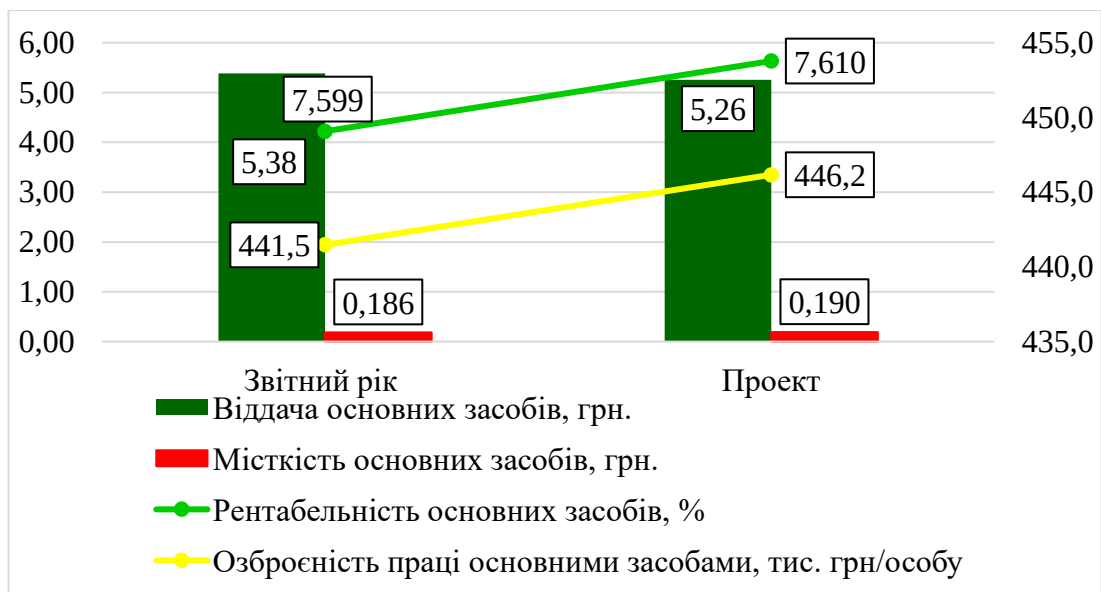

Рис. 3.4. Показники ефективності використання основних засобів після заміни обладнання

Джерело: Складено автором на основі власних розрахунків

Відповідно до даних показників які розраховані в таблиці 3.7 можна сказати, що ефективність використання основних засобів покращиться, адже більшість показників основних засобів мають зростаючу динаміку.

Віддача основних засобів зменшиться на 2,3%, тобто зменшилась кількість виробленої продукції вкладеної в основні засоби, що свідчить про покращення використання основних засобів.

Місткість основних засобів навпаки зросла на 2,4%, що означає, підприємство повинно ще вкласти кошти, задля більш ефективного використання основних засобів після впровадження проекту.

Озброєність праці основними засобами збільшиться до 446,5 тис. грн/особу або на 1,1%. Такий ріст показнику, свідчить про те, що обсяг основних засобів на одного працівника збільшується, це є позитивною тенденцією.

Рентабельність основних засобів після впровадження проекту збільшиться з 7,60 в. п. до 7,61 в. п. в порівнянні зі звітним роком, це означає, що збільшилась частка прибутку від вартості основних засобів.

Узагальнюючи вище наведені дослідження можемо зробити висновок, що після заміни старого обладнання на нову лінію по виробництву зернових фітнес батончиків прибутковість підприємства зросте за рахунок збільшення обсягів виробленої продукції. Показники ефективності використання основних засобів підприємства також мають позитивну динаміку. Що свідчить про те, що стан та використання основних засобів покращиться. Тому ми вважаємо за доцільне запровадити даний проект.

Висновки до розділу 3

Проведене дослідження напрямків та шляхів підвищення ефективності використання основних засобів підприємства показало, що основні засоби характеризуються інтенсивними та екстенсивними факторами. Вони в свою чергу є основними напрямками підвищення ефективності використання основних засобів.

Підвищення ефективності використання основних засобів, значною мірою пов'язано з проведенням оцінки та удосконалення структури основних засобів. Завдання підвищення ефективності використання основних засобів полягає насамперед у вдосконаленні повного використання підприємством основних засобів та в підвищенні їхньої цілісності, яка проявляється у тісному взаємозв'язку з фінансовою звітністю підприємства.

З метою покращення використання основних засобів підприємства ПрАТ «Лантманнен Акса» пропонується замінити застаріле обладнання чи устаткування на нову автоматизовану лінію з виробництва зернових фітнес батончиків. Для більш ефективного виробництва продукції та підвищення прибутку підприємства.

За проведеними розрахунками було визначено, що показники на підприємстві зростуть. Ефективність використання основних засобів також зросте. Підвищаться показники місткості основних засобів, рентабельності основних засобів, знизиться показник віддачі основних засобів.

Собівартість реалізованої продукції зросте на 4,2% у порівнянні зі звітним роком. Середньорічна вартість основних засобів також матиме тенденцію росту на 6,5%. Чистий прибуток зросте на 6,3%. Такий ріст прибутку відбудеться за рахунок збільшення доходу від реалізації продукції.

Також зросте і рентабельність продажу на 2%, що показує доцільність та прибутковість такого проекту.

За результатами показників після впровадження нового обладнання, а саме нової автоматизованої лінії з виробництва зернових фітнес батончиків прибуток на підприємстві ПрАТ «Лантманнен Акса» зросте, а стан основних засобів покращиться.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У першому розділі дослідивши теоретико-методичних засади основних засобів підприємства встановлено, що на сьогодні не існують розбіжності щодо єдиного визначення поняття основні засоби підприємства.

Пропонуємо власне визначення «основних засобів» підприємства – це матеріальні активи, які підприємство зберігає з метою використання у процесі виробництва товарів та надання послуг, строк корисного використання яких перевищує один рік (або операційний цикл, якщо він довший року), вартість яких зменшується у процесі використання та переноситься частинами на вироблений продукт.

Наведено класифікацію основних засобів підприємства, поділяються за ознаками та за групами. Нормативно-правові акти використовують класифікацію за групами. Але частіше використовується класифікація за ознаками.

Основні засоби є основною частиною матеріально-технічної бази підприємства, та від їх утворення, формування та функціонування залежить фінансовий стан підприємства, а ефективності використання формується під впливом численних факторів, зовнішніх та внутрішніх чинників. Частіше всього використовують внутрішні, адже вони безпосередньо пов'язані з фінансовою звітністю підприємства.

Одним з важливих показників основних засобів вважається їх амортизація.

За допомогою амортизації підприємство повертає вкладені кошти на основні засоби. Розрізняють п'ять методів амортизації основних засобів: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискорене зменшення залишкової вартості, виробничий та кумулятивний. Найпростішим з них вважають прямолінійний метод, але більш точним є метод зменшення залишкової вартості.

Оцінювання ефективності використання основних засобів підприємства можна розглядати з використанням таких показників, як: місткість, рентабельність, віддача, озброєність та коефіцієнти зносу та придатності. Для

кращого розуміння стану основних засобів використовують також коефіцієнти оновлення, вибуття та приросту.

При оцінці ефективності використання основних засобів необхідно враховувати особливості господарської діяльності, форму власності та стратегічну ціль підприємства. Ефективне відтворення основних засобів на підприємствах у сучасних умовах вважається одним із суперечливих та трудомістких процесів. Тому важливим завданням для підприємств є пошук шляхів прискорення відтворювальних процесів та можливості більш економічного та ефективного залучення інвестиційних ресурсів.

Основні засоби підприємства також, мають нормативно-правове закріплення у законодавстві. Існує певний перелік нормативних актів які регулюють їх питання. До таких актів належать: Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО7), Державний класифікатор України, Наказ «Про затвердження Рекомендацій щодо методики обліку основних засобів», а також, Податковий та Господарський Кодекси України.

У другому розділі провівши аналіз господарської діяльності та оцінивши ефективність використання основних засобів ПрАТ «Лантманнен Акса», можна зробити наступні висновки:

Підприємство ПрАТ «Лантманнен Акса», входить до скандинавського промислово-харчового концерну Lantmannen. Їх символом не випадково є паросток, один із найдавніших символів життя, оскільки вони беруть найкорисніше від землі та створюємо умови для повноцінного життєдіяльності людей, виготовляючи безпечні та високоякісні продукти харчування.

Основними видами продукції, що виробляє підприємство є сухі сніданки ТМ «START», ТМ «АХА» та каші миттєвого приготування ТМ «АХА». При виробництві харчових продуктів головними принципами роботи Lantmannen є висока якість та натуральність сировини, виробництво без штучних добавок та консервантів.

Підприємство поставляє продукцію на експорт – до Данії, Естонії, Латвії, Чехії, Молдови, Казахстану, Узбекистану, Киргизії, Грузії,

Азербайджану, Білорусії, Armenії, Терції, Китаю, ОАЕ, Гамбії, Йорданії, Тайваню (Гонконгу).

Основним ринком збуту продукції підприємства є Україна. Збут готової продукції здійснюється через великі торгові мережі та мережу дистриб'юторів. Основними покупцями продукції підприємства в Україні є ТОВ «АТБ-Маркет», ТОВ «АШАН Україна Гіпермаркет », «Білла-Україна ПП», ТОВ «НОВУС Україна» та інші.

У 2019-2021 роках найбільшу питому вагу у загальній структурі оборотних коштів займають запаси, їх частка у 2019 році складала 28,30%, у 2021 році зросла до 28,51%. Друге місце у структурі оборотних коштів підприємства у 2019-2021 роках займає дебіторська заборгованість за розрахунками. Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (у тому числі з податку на прибуток) у 2020-2021 роках збільшилась до 7,08% порівняно з 2019 роком 2,48%. Грошові кошти та їх еквіваленти не мали стабільної динаміки протягом аналізованого періоду. Вони займають третє місце у структурі оборотних коштів, їх частка у 2019 році складала 0,19%, у 2020 році зросла до 6,66%, 2021 року знизилася до 3,82%.

Оборотні кошти протягом 2019-2021 років збільшились, але збільшення відбулося за рахунок зростання запасів та дебіторської заборгованості, що призводить до нестабільності фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт оборотності оборотних коштів у 2020 році оборотні кошти зробили 3,44 оборотів за рік і краще використовувались, ніж у 2019 році. Зниження оборотності веде до зростання потреби у фінансових ресурсах.

Тривалість одного обороту оборотних коштів за аналізований період тривалість одного обороту не мала стабільної динаміки. У 2020 році вона зменшилась з 116,1 днів (2019 рік) до 104,3 днів (2020 рік), тобто оборотні кошти стали гірше використовуватись. У 2021 році тривалість обороту оборотних коштів зросла на 27,3 днів або 26,8% і становила 131,8 днів.

Рентабельність оборотних коштів протягом досліджуваного періоду знизилася. Якщо в 2019 р. ПрАТ «Лантманнен Акса» отримував 0,17 копійок

чистого прибутку на кожную вкладену гривню активів, у в 2020 р. – 0,21 копійок, а у 2021 році вже – 0,07 копійок.

Коефіцієнт закріплення оборотних коштів протягом досліджуваних років показник мав не стабільну динаміку у 2020 році він зменшився з 0,32 грн 2019 року до 0,29 грн, 2021 року показник становив 0,37 грн, для виготовлення продукції вартістю в 1 грн.

Проаналізувавши показники оборотних коштів «Лантманнен Акса», можемо сказати, що підприємство повинно переглянути свою політику, щодо оборотних коштів, адже інакше матиме велику кількість заборгованості та низькі коефіцієнти прибутковості.

Зробивши аналіз трудових ресурсів можемо сказати, що його показники мали такі значення:

Коефіцієнт обороту з прийому має найбільше значення показника у 2021 році, оскільки було більше прийнятих на роботу працівників. Коефіцієнт обороту зі звільнення у 2019-2021 роках становив 0,23-0,21, що свідчить про те, що працівники звільнялися, але у невеликій кількості. Коефіцієнт загального обороту кадрів на нашому підприємстві становив 0,43%, що свідчить про те, що працівники звільнялися, але на їх місце одразу приймали нових робітників. Коефіцієнт співвідношення прийнятих і звільнених працівників на нашому підприємстві мав динаміку до збільшення, у 2020 році даний показник був на рівні 0,82, а у 2021 році 1,04. Коефіцієнт плинності кадрів за аналізований період мав динаміку до зменшення. У 2020 році даний показник становив 0,22, а у 2021 році зменшився на 3,9% і становив 0,21. Це є позитивною динамікою.

Продуктивність праці (виробіток) за аналізований період має не стабільну динаміку, адже у 202 році показник зменшився на 1,52%, а у 2021 році зріс на 21,63%. Така динаміка свідчить про збільшення кількості продукції, виробленої одним працівником за одиницю робочого часу, за рахунок збільшення обсягу виробництва продукції.

Трудомісткість мала тенденцію до зменшення, тобто зменшились витрати праці на виготовлення одиниці продукції та зменшилася кількість працівників. У 2019-2020 роках даний показник становив 0,0007, а 2021 року склав 0,0006.

За 2019-2021 роки загальна сума всіх витрат підприємства мала тенденцію до збільшення. У 2020 році вони збільшились на 2108 тис. грн або на 0,4% порівняно з 2019 роком, у 2021 році на 27313 тис. грн або на 5,1%.

Найбільшу питому вагу у структурі операційних витрат займають витрати на збут, тобто витрати на рекламу, доставку продукції, тощо. Другу позицію займають інші адміністративні витрати, характеризується збільшенням витрати на утримання управлінського персоналу, витрати на їх відрядження, на утримання основних засобів що перебувають в загальному користуванні та інших матеріальних не обігових активів загального призначення (амортизація, ремонт, комунальні послуги). Третю позицію займають фінансові витрати, збільшення яких пов'язано зі збільшенням процентів пов'язаних з отриманням позик за векселями, облігаціями, а також іншими короткостроковими та довгостроковими зобов'язаннями, на які нараховуються проценти.

Загальний обсяг операційних витрат на ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019-2021 роки зростав. У 2021 році порівняно з 2020 роком зріс на 45621 тис. грн або на 9,5% за рахунок: збільшення матеріальних затрат у 2021 році на 36351 або на 12,4%; зменшення витрат на оплату праці у 2021 році на -4412 тис. грн або на 5,2%, та інших операційних витрат у 2021 році збільшення на 10654 тис. грн або на 16,4%.

Проаналізувавши основні показники фінансових результатів діяльності ПрАТ «Лантманнен Акса», можна зробити наступні висновки:

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг за аналізований період мала тенденцію до збільшення 2020 року зросла на 4,04%, а 2021 на 1,28%, така динаміка свідчить про, те, що підприємство збільшило обсяги реалізованої продукції, що в свою чергу вплинуло на чистий дохід від реалізації продукції.

Валовий прибуток не мав стабільної динаміки за аналізований період. У 2020 році він зріс на 32417 тис. грн або 19,9%, це відбулося за рахунок збільшення чистого доходу на 4% і при цьому зменшення собівартості реалізованої продукції на 2,6%, а у 2021 році зменшився на 33227 тис. грн або на 17,01% за рахунок зростання собівартості вищими темпами (10,7%) порівняно зі зростанням чистого доходу від реалізації продукції (1,28%).

Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток від операційної діяльності за 2019-2021 роки мав динаміку до збільшення 2020 року на 89,11%, а потім зменшився 2021 року на 62,60%.

Фінансовий результат до оподаткування мав не стабільну динаміку та спочатку зріс на 16,28%, але 2021 року зменшився на 58,10% у порівнянні до 2020 року.

Чистий прибуток на нашому підприємстві за аналізований період мав також не стабільну динаміку та спочатку зріс 2019 року на 15,54%, та 2021 року зменшився на 59,45%. Так зміна показника зумовлена збільшенням певних видів витрат.

На підприємстві використовуються основні засоби як виробничого, так і невиробничого призначення. Найбільшу питому вагу у 2019-2021 роках займають машини та обладнання, їх питома вага у 2019 році склала 43,2%, у 2021 році зменшилася 41,9%. Друге місце у структурі основних засобів за 2019-2021 роки займають будівлі та споруди, їх питома вага у 2019 році склала 18,4%, у 2021 році зменшилася до 16,8%. Третє місце у структурі основних засобів за аналізований період займають транспортні засоби виробничого призначення. Їх питома вага у 2019 році склала 5,6%, у 2021 році – 5,5%. Земельні ділянки у загальній структурі основних засобів мали незмінне значення протягом аналізованого періоду.

Коефіцієнт зносу основних засобів підприємства. За період з 2019 по 2021 рік показник збільшився з 0,4 у 2019 році до 0,5 у 2021 році. Це говорить про те, що підприємство вчасно оновлює свої основні засоби. Коефіцієнт придатності основних засобів За період з 2019 по 2021 рік коефіцієнт

придатності основних засобів, зменшився з 0,6 до 0,5, що свідчить про те, що певна їх частка стала непридатною до експлуатації.

Віддача основних засобів за аналізований період мала тенденцію до зменшення у 2020 році на 2 грн./грн. або на 23% порівняно з 2019 роком, у 2021 році показник зазнав незначних змін, тобто зменшився на 0,03 грн./грн. або на 0,6% Місткість основних засобів за 2019-2021 роки збільшився з 0,14 грн./грн. до 0,19 грн./грн.

Показник озброєність праці основними засобами за аналізовані роки зростав з 3 тис. грн/особу у 2019 році до 4,4 тис. грн/особу у 2021 році. Рентабельність основних засобів за 2019-2021 роки збільшилася у 2020 на 16,9 в. п., а у 2021 році на 51,2 в. п. це означає, що збільшилась частка прибутку від вартості основних засобів.

За вище проведеною оцінкою можемо сказати, що ефективність використання основних засобів на ПрАТ «Лантманнен Акса» є не досить стабільною. Показники зносу та придатності показують, що основні засоби не зношені, проте певна їх частина вже не є придатними до експлуатації. Самі показники ефективності використання основних засобів мають позитивну динаміку, але з розглянутої структури поділу основних засобів ми бачимо, що підприємство значно скоротило їх кількість на підприємстві.

Щодо правового регулювання підприємства, можемо сказати, що ПрАТ «Лантманнен Акса» як приватне акціонерне товариство за період свого функціонування турбується про свою господарську діяльність як на зовнішньому рівні так і на внутрішньому, тому здійснює свою діяльність згідно чинним законодавством. Проаналізувавши за останні три роки судові справи ПрАТ «Лантманнен Акса», слід зазначити, що підприємство приділяє значну увагу якості, екологічності та прозорому механізму діяльності відповідно до вимог законодавства України.

У третьому розділі проведено дослідження напрямків та шляхів підвищення ефективності використання основних засобів підприємства показало, що основні засоби характеризуються інтенсивними та

екстенсивними факторами. Вони в свою чергу є основними напрямками підвищення ефективності використання основних засобів.

Підвищення ефективності використання основних засобів, значною мірою пов'язано з проведенням оцінки та удосконалення структури основних засобів. Завдання підвищення ефективності використання основних засобів полягає насамперед у вдосконаленні повного використання підприємством основних засобів та в підвищенні їхньої цілісності, яка проявляється у тісному взаємозв'язку з фінансовою звітністю підприємства.

З метою покращення використання основних засобів підприємства ПрАТ «Лантманнен Акса» пропонується замінити застаріле обладнання чи устаткування на нову автоматизовану лінію з виробництва зернових фітнес батончиків. Для більш ефективного виробництва продукції та підвищення прибутку підприємства.

За проведеними розрахунками було визначено, що показники на підприємстві зростуть. Ефективність використання основних засобів також зросте. Підвищаться показники місткості основних засобів, рентабельності основних засобів, знизиться показник віддачі основних засобів.

Собівартість реалізованої продукції зросте на 4,2% у порівнянні зі звітним роком. Середньорічна вартість основних засобів також матиме тенденцію росту на 6,5%. Чистий прибуток зросте на 6,3%. Такий ріст прибутку відбудеться за рахунок збільшення доходу від реалізації продукції.

Також зросте і рентабельність продажу на 2%, що показує доцільність та прибутковість такого проекту.

За результатами показників після впровадження нового обладнання, а саме нової автоматизованої лінії з виробництва зернових фітнес батончиків прибуток на підприємстві ПрАТ «Лантманнен Акса» зросте, а стан основних засобів покращиться.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Завадський Й.С. Економічний словник / Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич. – К. : Кондор, 2006. – 356 с
2. Гречко С.М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування / С.М. Гречко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2011. – № 3(21). – Ч. 2. – С. 23–31.
3. Сук Л.К. Фінансовий облік : [навч. посіб.] / Л.К. Сук, П.Л. Сук ; 2-ге вид., перероб. і доп. – К., 2012. – 647 с.
4. . Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика : [навч.-практ. посіб.] / Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна [та ін.]. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 536 с
5. Бухгалтерський облік в Україні. Від теорії до практики / За ред. А.М. Коваленко. – Дніпропетровськ : Баланс-Клуб, 2006. – 1024 с
6. Агрес О.Г. Економічна ефективність використання основних засобів сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. ... к. е. н. : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / О.Г. Агрес ; Львівський нац. аграр. ун-т. – Львів, 2013. – 20 с.
7. Коваленко О.В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства / О.В. Коваленко, І.В. Громова // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – Вип. 7. – С. 20–27
8. Неміш Ю.В. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях / Ю.В. Неміш // Аграрна економіка. – 2012. – Т. 5. – № 3–4. – С. 181–187.
9. Бабяк Н.Д. Амортизаційні відрахування як фінансове джерело відтворення основних засобів підприємств / Н.Д. Бабяк // Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка». – 2005. – № 10(82). – С. 177–185.
10. Податковий кодекс України від 02. 12. 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс].– Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

11. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27. 04. 2000 р. № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

12. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі» від 12. 10. 2010 р. № 1202. [Електронний ресурс].– Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text>

13. . Постанова Правління Національного банку України «Про затвердження Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банку України» від 20. 12. 2005 р. № 480 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0040-06>.

14. Господарський кодекс України від 16. 01. 2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

15. Костюнік О. В. Економічний зміст та класифікація основних засобів / О. В. Костюнік, А. А. Наконечна // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. – 2016. – Вип. 21(1). – С. 177 – 180.

16. Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки / відп. ред. І.Б. Садовська // матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф. – 2017 – Вип. 11. – Ч. 1 – Луцьк: РВВ//Луцький національний технічний університет, – 296 с.

17. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: навч. посібник / [Є.М. Романів, С.В. Приймак, С.М. Гончарук та інші]. – Львів : ЛНУім. Івана Франка, 2017. – 772 с.

18. Саванчук Т. М. Класифікація основних засобів та їх оцінка при надходженні і вибутті в системі обліку підприємства / Т. М. Саванчук, Ю. Ю. Подгорна: колективна монографія / за заг. ред. І. П. Приходька, О. М. Губарик. – Дніпро : Пороги, 2021. – С.93-103.

19. Карасевич І.В. Проблемні питання обліку та нарахування амортизації основних засобів в сучасних умовах господарювання / І.В. Карасевич, Н.В. Шутюк // Наука й економіка. – 2013. – Вип. 2. – С. 71–74.

20. Хмельовський Н. Н. Шляхи і методи вдосконалення системи амортизації / Н. Н. Хмельовський. // Сб. Проблеми вдосконалення системи амортизації (матеріали наукової конференції). – М. : Думка, 2011. – С. 34–42
21. Серікова Т. М. Бухгалтерський облік для іноземних студентів : навчальний посібник / Т. М. Серікова, В. І. Отенко. – Х. : ІД "ІНЖЕК", 2011. – 249 с.
22. Орлов П., Орлов С. Про використання в Україні різних систем амортизації // Формування ринкових відносин в Україні.-2011.-№12.-с.38-44
23. Домбровська, Н. Р. До питання нарахування амортизації основних засобів // Н. Р. Домбровська // Облік і фінанси АПК. – 2013. – № 4. – С. 45 – 48.
24. Бержанір І.А. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення відтворення основних засобів підприємства. Економічний простір. 2013. № 79. С. 190 –198
25. Астапова Г.В. Не інституціональні підходи щодо відтворення основних фондів підприємств / Г.В. Астапова, С.Т. Пілецька // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2011. – № 1. – С. 113-119.
26. Мажуліна М.О. Ефективність використання основних засобів на підприємстві. Управління розвитком. 2013. № 4. С. 167-169.
27. Бержанір І.А., Кірдан О.П, Станіславчук Н.І. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів підприємства. Економічні горизонти. 2018. № 4(7). С. 48-56.
28. Підвищення ефективності використання персоналу та його розвиток: монографія / за ред. д. е. н. А.Г. Бабенка. – Дніпропетровськ: УМСФ, 2016. – 328 с.
29. Кодацька Н.О. Економічне мислення: гендерний аспект / Н.О. Кодацька // Причорноморські економічні студії. – Одеса. – Вип. 8. – 2018. –С. 28-31.
30. Кузьмін Д.Л. Основні засоби і основні фонди: порівняльний аспект // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. — 2012. — № 2 (23). — С. 148—155.
31. Юрчишена Л. В., Волинець С. М. Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві. Ефективна економіка. 2011. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=668>

32. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» від 23.05.2020 р. № 466. [Електронний ресурс].– Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text>

33. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Рекомендацій щодо методики обліку основних засобів» від 30.09.2003 р. № 561. [Електронний ресурс].– Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#n10>

34. Наказ Держстандарту Щодо затвердження Державного класифікатора України "Класифікація основних фондів" (ДК 013-97) від 19.08.1997 р. № 507 [Електронний ресурс].– Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0507217-97>

35. Офіційний сайт ПрАТ «Лантманнен Акса» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.lantmannen.ua/ua/content/trohy-istoriyi>

36. Мандибура А. О. Стратегія розвитку міжнародних логістичних систем в умовах глобалізації. Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини. Освітня програма «Міжнародні економічні відносини». Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця, 2020. 78 с.

37. Культура Лантманнен Акса [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=uXXWWTPp7u0&list=PLN_aQKwmH6Y88apqBmsfIntfx8Ty7GYaM

38. Інтерв'ю генерального директора ПрАТ «Лантманнен Акса» Ігор Чевак [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ldaily.ua/interviews/the-less-government-will-stand-in-the-way-of-business-and-try-to-control-it-somehow/>

39. Звіт про управління ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2019 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.lantmannen.ua/sites/default/files/2019_lantmannen_axa_financial_statements_management_report_auditors_report_ukr.pdf

40. Звіт про управління ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2020 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.lantmannen.ua/sites/default/files/finansovazvitnist2020.pdf>

41. Звіт про управління ПрАТ «Лантманнен Акса» за 2021 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.lantmannen.ua/sites/default/files/lantmannen_aksa_fin_zvitnist_2021_oprylyudnennya.pdf

42. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 р. № 1576. [Електронний ресурс].– Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>

43. Постанова Верховної Ради України «Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо заборони використання пальмової олії у виробництві харчових продуктів» від 15. 05. 2018 р. № 2420-VIII [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58023

44. Склад вівсяних батончиків «АХА» [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.lantmannen.ua/ua/product/zernovyy-batonchyk-z-shokoladom-fruktamy-ta-gorihamy>

45. 2021 року електроенергія для промислових підприємств подорожчала на 14% [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://lb.ua/economics/2021/03/01/478907_elektroenergiya_promislovosti.html

46. Підвищення мінімальної заробітної плати у 2021 році [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://services.dtki.ua/catalogues/indexes/2>

47. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. № 1264. [Електронний ресурс].– Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>

48. Яшан Ю.В. Напрямки підвищення ефективності відтворення і використання основних засобів. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2012. Вип. 22(2). С. 402–407.

49. Поповиченко І.В., Спірідонова К.О., Загустіна А.Є. Основні напрями підвищення ефективності використання основних фондів в сучасних умовах господарювання. Економічний простір. 2019. № 145. С. 149–159.

50. Мулик Т.О., Цуркан А.О. Інформаційно-організаційні засади аналізу основних засобів в управлінні реальними інвестиціями. Науковий вісник Херсонського державного університету. Вип. 29, ч. 2. 2018. С. 173–177.

51. Коваленко О.В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2014. Вип. 7. С. 20–27.

52. Автоматична лінія з виробництва зернових фітнес батончиків Електронний ресурс [Режим доступу]: <http://ua.papabarmachine.com/cereal-bar-machine/full-automatic-cereal-bar-line.html>

ДОДАТКИ

Додаток А

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2019 року

Підприємство: Приватне акціонерне товариство «Лантманнен Акса»
 Територія: Україна, м. Бориспіль
 Організаційно-правова форма господарювання: Акціонерне товариство
 Вид економічної діяльності: виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості
 Середня кількість працівників: 260
 Адреса: 08304, м. Бориспіль, вул. Привокзальна, буд. 3
 Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знаку

Дата (рік, місяць, число)
 за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

2019 12 31
00378537
3210500000
230
10.61

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2019 року

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	Примітка	На кінець звітного періоду (31 грудня 2019 року)	На початок звітного періоду (31 грудня 2018 року) (перераховано)	1 січня 2018 року (перераховано)
1	2		4	3	
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи	1000	6	1 737	2 146	5 995
первісна вартість	1001		6 915	10 253	11 518
накопичена амортизація	1002		(5 178)	(8 107)	(5 523)
Незавершені капітальні	1005	5, 6	11 616	14 822	-
Основні засоби	1010	5	104 035	53 235	56 596
первісна вартість	1011		171 155	107 732	105 291
знос	1012		(67 120)	(54 497)	(48 695)
Інвестиційна нерухомість	1015		-	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:					
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		-	-	-
інші фінансові інвестиції	1035		-	-	-
Довгострокова дебіторська	1040		-	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	25	1 291	762	-
Інші необоротні активи	1090		-	-	-
Усього за розділом I	1095		118 679	70 965	62 591
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	8	50 462	49 151	41 193
Поточні біологічні активи	1110		-	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи,	1125	9	123 069	105 765	86 105
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
за виданими авансами	1130		2 972	3 902	2 179
з бюджетом	1135		1 428	3 636	2 104
у тому числі з податку на	1136		-	-	183
Дебіторська заборгованість щодо розрахунків за нарахованими доходами	1140	9	-	1	1
Інша поточна дебіторська	1155	9	28	152	101
Поточні фінансові інвестиції	1160		-	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	10	331	18 774	17 063
Витрати майбутніх періодів	1170		-	-	-
Інші оборотні активи	1190		-	9	1
Усього за розділом II	1195		178 290	181 390	148 747
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		-	-	-
Баланс	1300		296 969	252 355	211 338

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

Пасив	Код рядка	Примітка	На кінець звітнього періоду (31 грудня 2019 року)	На початок звітнього періоду (31 грудня 2018 року) (перераховано)	1 січня 2018 року (перераховано)
1	2		4	3	
I. Власний капітал					
Зареєстрований капітал	1400	11	63 262	63 262	63 262
Капітал у дооцінках	1405		-	-	-
Додатковий капітал	1410		-	-	-
Резервний капітал	1415	11	2 476	1 183	159
Нерозподілений прибуток	1420		54 829	25 739	1 118
Неоплачений капітал	1425		-	-	-
Вилучений капітал	1430		-	-	-
Усього за розділом I	1495		120 567	90 184	64 539
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		-	-	-
Довгострокові кредити банків	1510		-	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	7, 12	101 939	101 062	102 445
Довгострокові забезпечення	1520		-	-	-
Цільове фінансування	1525		-	-	-
Усього за розділом II	1595		101 939	101 062	102 445
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	12	3 500	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	7	2 068	-	-
товари, роботи, послуги	1615	15	56 736	52 470	39 784
розрахунками з бюджетом	1620		3 036	1 239	350
у тому числі з податку на прибуток	1621		2 464	990	-
розрахунками зі страхування	1625	15	598	459	360
розрахунками з оплати праці	1630	15	7 138	4 936	3 613
за одержаними авансами	1635		1 177	1 778	61
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645		-	-	-
Поточні забезпечення	1660		-	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665		-	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	15	210	227	186
Усього за розділом III	1695		74 463	61 109	44 354
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		-	-	-
Баланс	1900		296 969	252 355	211 338

Генеральний директор

Червак І.І.

Головний бухгалтер

Мельничук Т.В.

Примітки, що додаються на сторінках 9-54, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

Підприємство: Приватне акціонерне товариство «Лантманнен Акса»

Дата (рік місяць число)
за ЄДРПОУ2019 | 12 | 31
00378537Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року (перераховано)
1	2		3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	16	552 655	468 946
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	17	(389 726)	(324 721)
Валовий:				
прибуток	2090		162 929	144 225
збиток	2095		-	-
Інші операційні доходи	2120	18	8 635	3 162
Адміністративні витрати	2130	21	(27 996)	(21 591)
Витрати на збут	2150	22	(97 227)	(77 817)
Інші операційні витрати	2180	19	(6 600)	(6 528)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190		39 741	41 451
збиток	2195		-	-
Дохід від участі в капіталі	2200		-	-
Інші фінансові доходи	2220	20	14 779	1 472
Інші доходи	2240		7	975
Фінансові витрати	2250	20	(9 777)	(6 252)
Втрати від участі в капіталі	2255		-	-
Інші витрати	2270	23	(6 912)	(5 846)
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	2290		37 838	31 800
збиток	2295		-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	25	7 455	6 117
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		-	-
Чистий фінансовий результат:				
прибуток	2350		30 383	25 683
збиток	2355		-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року (перераховано)
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	30 383	25 683

Примітки, що додаються на сторінках 9-54, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

ІІІ. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року (перераховано)
1	2	3	4
Матеріальні витрати	2500	306 018	266 666
Витрати на оплату праці	2505	74 182	53 556
Відрахування на соціальні заходи	2510	13 122	9 355
Амортизація	2515	14 927	11 491
Інші операційні витрати	2520	80 061	61 574
Разом	2550	488 310	402 642

ІV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року (перераховано)
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток(збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток(збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Генеральний директор

Червак І.І.

Головний бухгалтер

Мельничук Т.В.

Примітки, що додаються на сторінках 9-54, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

Підприємство: Приватне акціонерне товариство «Лантманнен Акса»

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

2019	12	31
00378537		

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2019 рік

Форма № 3

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року (перераховано)
1	2		3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності				
Надходження від:				
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000		638 197	530 446
Повернення податків і зборів	3005		9 068	3 376
у тому числі податку на додану вартість	3006		9 068	3 376
Цільового фінансування	3010		976	670
Надходження авансів від покупців і замовників	3015		50 712	46 633
Надходження від повернення авансів	3020		2 053	1 356
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025		-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035		-	-
Надходження від операційної оренди	3040		-	-
Інші надходження	3095		2 610	3 156
Витрачання на оплату: товарів (робіт, послуг)	3100		(412 353)	(378 085)
Праці	3105		(57 841)	(41 451)
Відрахувань на соціальні заходи	3110		(14 679)	(10 553)
Зобов'язань з податків і зборів	3115		(33 793)	(32 147)
у тому числі:				
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116		(6 510)	(5 706)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117		(11 570)	(14 437)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118		(15 713)	(12 004)
Витрачання на оплату авансів	3135		(139 760)	(93 063)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140		(712)	(54)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145		-	-
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150		-	-
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155		-	-
Інші витрачання	3190		(4 677)	(3 791)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195		39 801	26 493
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності				
Надходження від реалізації:				
необоротних активів	3205		123	455
Надходження від отриманих:				
відсотків	3215		-	-
дивідендів	3220		-	-
Надходження від погашення позик	3230		-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235		-	-
Інші надходження	3250		-	-
Витрачання на придбання:				
необоротних активів	3260		(48 666)	(19 591)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280		-	-
Витрачання на надання позик	3275		-	-
Інші платежі	3290		-	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295		(48 543)	(19 136)

Примітки, що додаються на сторінках 9-54, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року (перераховано)
1	2		3	4
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності				
Надходження від:				
Власного капіталу	3300		-	-
Отримання позик	3305		91 950	3 900
Інші надходження	3340		144	317
Витрачання на:				
Погашення позик	3350		(88 450)	(3 900)
Сплату дивідендів	3355		-	-
Витрачання на сплату відсотків	3360	14	(6 584)	(5 591)
Інші платежі	3390	7	(5 355)	-
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395		(8 295)	(5 274)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400		(17 037)	2 083
Залишок коштів на початок року	3405	10	18 774	17 063
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		(1 406)	(372)
Залишок коштів на кінець року	3415	10	331	18 774

Рядок 3095 «Інші надходження» розділу «Рух коштів у результаті операційної діяльності» включає: надходження від продажу оборотних активів в сумі 2 456 тис. грн. (2018 рік: 2 502 тис. грн.), надходження авансів та інші надходження в сумі 154 тис. грн. (2018 рік: 654 тис. грн., у т. ч. штрафні санкції на суму 122 тис. грн., страхове відшкодування на суму 382 тис. грн.).

Рядок 3190 «Інші витрачання» розділу «Рух коштів у результаті операційної діяльності» включає витрачання на підзвітні в сумі 3 747 тис. грн. (2018 рік: 3 250 тис. грн.), чистий збиток від продажу валюти в сумі 576 тис. грн. (2018 рік: 228 тис. грн.), виплати аліментів та інших утримань по виконавчим листам в сумі 251 тис. грн. (2018 рік: 193 тис. грн.) та інші витрачання в сумі 103 тис. грн. (2018 рік: 120 тис. грн.).

Рядок 3390 «Інші платежі» розділу «Рух коштів у результаті фінансової діяльності» оплата за орендних платежів на суму 5 355 тис. грн. (у 2018 році, до застосування нового МСФО 16 «Оренда», оплата орендних платежів у сумі 1 677 тис. грн. враховувалася у складі руху коштів у результаті операційної діяльності Компанії, у рядку 3100 «Витрачання на оплату: товарів (робіт, послуг)»).

Генеральний директор

Червак І.І.

Головний бухгалтер

Мельничук Т.В.

Примітки, що додаються на сторінках 9-54, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»
Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2020 року

Підприємство: Приватне акціонерне товариство «Лантманнен Акса»
 Територія: Україна, м. Бориспіль.
 Організаційно-правова форма господарювання: Акціонерне товариство
 Вид економічної діяльності: виробництво продуктів борошномельно-
 Середня кількість працівників: 258
 Адреса: 08304, м. Бориспіль, вул. Привокзальна, буд.3
 Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знаку

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

2020 12 31
00378537
UA33040010010093209
230
10.61

Складено (зробити позначку «v» у відповідній клітині):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
 на 31 грудня 2020 року**

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	Примітка	На початок звітнього періоду (31 грудня 2019 року)	На кінець звітнього періоду (31 грудня 2020 року)
1	2		3	4
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	6	1 737	3 427
первісна вартість	1001		6 915	8 959
накопичена амортизація	1002		(5 178)	(5 532)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	5, 6	11 616	16 257
Основні засоби	1010	5	104 035	108 332
первісна вартість	1011		171 155	183 103
знос	1012		(67 120)	(74 771)
Інвестиційна нерухомість	1015		-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		-	-
Інші фінансові інвестиції	1035		-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		-	-
Відстрочені податкові активи	1045	25	1 291	961
Інші необоротні активи	1090		-	-
Усього за розділом I	1095		118 679	128 977
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	8	50 462	41 881
Поточні біологічні активи	1110		-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	9	123 069	107 370
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1130		2 978	3 266
з бюджетом	1135		1 428	3 226
у тому числі з податку на прибуток	1136		-	-
Дебіторська заборгованість щодо розрахунків за нарахованими доходами	1140		-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9	28	136
Поточні фінансові інвестиції	1160		-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	10	331	11 118
Витрати майбутніх періодів	1170		-	-
Інші оборотні активи	1190		-	1
Усього за розділом II	1195		178 296	166 998
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		-	-
Баланс	1300		296 975	295 975

Примітки, що додаються на сторінках 9-46, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

Пасив	Код рядка	Примітка	На початок звітнього періоду (31 грудня 2019 року)	На кінець звітнього періоду (31 грудня 2020 року)
1	2		3	4
I. Власний капітал				
Зареєстрований капітал	1400	11	63 262	63 262
Капітал у дооцінках	1405		-	-
Додатковий капітал	1410		-	-
Резервний капітал	1415	11	2 476	4 003
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		54 545	88 121
Неоплачений капітал	1425		-	-
Вилучений капітал	1430		-	-
Усього за розділом I	1495		120 283	155 386
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		-	-
Довгострокові кредити банків	1510		-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	7, 12	101 939	69 865
Довгострокові забезпечення	1520		-	-
Цільове фінансування	1525		-	-
Усього за розділом II	1595		101 939	69 865
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	12	3 500	-
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями	1610	7	2 068	5 803
товари, роботи, послуги	1615	15	56 764	47 161
розрахунками з бюджетом	1620		3 298	1 213
у тому числі з податку на прибуток	1621		2 725	528
розрахунками зі страхування	1625	15	598	3 217
розрахунками з оплати праці	1630	15	7 138	11 739
за одержаними авансами	1635		1 177	1 473
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645		-	-
Поточні забезпечення	1660		-	-
Доходи майбутніх періодів	1665		-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	15	210	118
Усього за розділом III	1695		74 753	70 724
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		-	-
Баланс	1900		296 975	295 975

Генеральний директор

Червак І.І.

Головний бухгалтер

Мельничук Т.В.

Примітки, що додаються на сторінках 9-46, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

Підприємство: Приватне акціонерне товариство «Лантманнен Акса»

Дата (рік місяць число)
за ЄДРПОУ2020 | 12 | 31
00378537
**Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2020 рік**

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2		3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	16	574 979	552 655
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	17	(379 633)	(389 726)
Валовий:				
прибуток	2090		195 346	162 929
збиток	2095		-	-
Інші операційні доходи	2120	18	9 366	8 635
Адміністративні витрати	2130	21	(30 726)	(28 002)
Витрати на збут	2150	22	(94 635)	(97 236)
Інші операційні витрати	2180	19	(4 197)	(6 601)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190		75 154	39 725
збиток	2195		-	-
Дохід від участі в капіталі	2200		-	-
Інші фінансові доходи	2220	20	-	14 779
Інші доходи	2240		-	7
Фінансові витрати	2250	20	(26 367)	(9 777)
Втрати від участі в капіталі	2255		-	-
Інші витрати	2270	23	(4 788)	(6 912)
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	2290		43 999	37 822
збиток	2295		-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	25	8 896	7 716
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		-	-
Чистий фінансовий результат:				
прибуток	2350		35 103	30 106
збиток	2355		-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	35 103	30 106

Примітки, що додаються на сторінках 9-46, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»
ІІІ. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні витрати	2500	293 298	306 018
Витрати на оплату праці	2505	84 734	74 182
Відрахування на соціальні заходи	2510	17 895	13 122
Амортизація	2515	17 932	14 927
Інші операційні витрати	2520	65 152	80 077
Разом	2550	479 011	488 326

ІV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток(збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток(збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Генеральний директор

Червак І.І.

Головний бухгалтер

Мельничук Т.В.

Примітки, що додаються на сторінках 9-46, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

Підприємство: Приватне акціонерне товариство «Лантманнен Акса»

 Дата (рік, місяць, число)

2020	12	31
------	----	----

за ЄДРПОУ

00378537

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2020 рік**

Форма № 3

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2		3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності				
Надходження від:				
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000		640 753	638 197
Повернення податків і зборів	3005		1 832	9 068
у тому числі податку на додану вартість	3006		1 832	9 068
Цільового фінансування	3010		735	976
Надходження авансів від покупців і замовників	3015		77 396	50 712
Надходження від повернення авансів	3020		974	2 053
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025		-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035		-	-
Надходження від операційної оренди	3040		-	-
Інші надходження	3095		2 897	2 610
Витрачання на оплату: товарів (робіт, послуг)	3100		(440 326)	(412 353)
Праці	3105		(61 732)	(57 841)
Відрахувань на соціальні заходи	3110		(15 964)	(14 679)
Зобов'язань з податків і зборів	3115		(39 563)	(33 793)
у тому числі:				
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116		(10 762)	(6 510)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117		(12 169)	(11 570)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118		(16 632)	(15 713)
Витрачання на оплату авансів	3135		(78 533)	(139 760)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140		(352)	(712)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145		-	-
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150		-	-
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155		-	-
Інші витрачання	3190		(1 303)	(4 677)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195		86 814	39 801
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності				
Надходження від реалізації:				
необоротних активів	3205		447	123
Надходження від отриманих:				
відсотків	3215		-	-
дивідендів	3220		-	-
Надходження від погашення позик	3230		-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235		-	-
Інші надходження	3250		-	-
Витрачання на придбання:				
необоротних активів	3260		(19 409)	(48 666)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої	3280		-	-
Витрачання на надання позик	3275		-	-
Інші платежі	3290		-	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295		(18 962)	(48 543)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності				

Примітки, що додаються на сторінках 9-46, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2		3	4
Надходження від:				
Власного капіталу	3300		-	-
Отримання позик	3305		83 513	91 950
Інші надходження	3340		66	144
Витрачання на:				
Погашення позик	3350		(133 934)	(88 450)
Сплату дивідендів	3355		-	-
Витрачання на сплату відсотків	3360	14	(5 425)	(6 584)
Інші платежі	3390	7	(6 552)	(5 355)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395		(62 332)	(8 295)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400		5 520	(17 037)
Залишок коштів на початок року	3405	10	331	18 774
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		5 267	(1 406)
Залишок коштів на кінець року	3415	10	11 118	331

Рядок 3095 «Інші надходження» розділу «Рух коштів у результаті операційної діяльності» включає: надходження від продажу оборотних активів в сумі 2 323 тис. грн. (2019 рік: 2 456 тис. грн.), надходження авансів та інші надходження в сумі 574 тис. грн. (2019 рік: 154 тис. грн.).

Рядок 3190 «Інші витрачання» розділу «Рух коштів у результаті операційної діяльності» включає витрачання на підзвітні в сумі 530 тис. грн. (2019 рік: 3 747 тис. грн.), чистий збиток від продажу валюти в сумі 411 тис. грн. (2019 рік: 576 тис. грн.), виплати аліментів та інших утримань по виконавчим листам в сумі 306 тис. грн. (2019 рік: 251 тис. грн.) та інші витрачання в сумі 56 тис. грн. (2019 рік: 103 тис. грн.).

Рядок 3390 «Інші платежі» розділу «Рух коштів у результаті фінансової діяльності» включає оплату орендних платежів на суму 6 552 тис. грн. (2019 рік: 5 355 тис. грн.).

Генеральний директор

Червак І.І.

Головний бухгалтер

Мельничук Т.В.

Примітки, що додаються на сторінках 9-46, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

Фінансова звітність за рік, що закінчився 31 грудня 2021 року

Підприємство: Приватне акціонерне товариство «Лантманнен Акса»
 Територія: Україна, м. Бориспіль
 Організаційно-правова форма господарювання: Акціонерне товариство
 Вид економічної діяльності: виробництво продуктів борошномельно-
 Середня кількість працівників: 245
 Адреса: 08304, м. Бориспіль, вул. Привокзальна, буд.3
 Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знаку

Дата (рік, місяць, число)

за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

2021 12 31
00378537
UA12040010010093209
230
10.61

Складено (зробити позначку «у» у відповідній клітинці):
 за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
 за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 року

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	Примітка	На початок звітного періоду (31 грудня 2020 року)	На кінець звітного періоду (31 грудня 2021 року)
1	2		3	4
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	6	3 427	5 673
первісна вартість	1001		8 959	14 759
накопичена амортизація	1002		(5 532)	(9 086)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	5, 6	16 257	10 539
Основні засоби	1010	5	108 332	107 991
первісна вартість	1011		183 103	198 926
знос	1012		(74 771)	(90 935)
Інвестиційна нерухомість	1015		-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		-	-
інші фінансові інвестиції	1035		-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		-	-
Відстрочені податкові активи	1045	25	961	3 582
Інші необоротні активи	1090		-	-
Усього за розділом I	1095		128 977	127 785
II. Оборотні активи				
Зпаси	1100	8	41 881	60 789
Поточні біологічні активи	1110		-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	9	107 358	129 214
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
за виданими авансами	1130		3 266	9 719
з бюджетом	1135		3 226	5 243
у тому числі з податку на прибуток	1136		-	-
Дебіторська заборгованість щодо розрахунків за нарахованими доходами	1140		-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9	136	139
Поточні фінансові інвестиції	1160		-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	10	11 118	8 146
Витрати майбутніх періодів	1170		-	-
Інші оборотні активи	1190		1	-
Усього за розділом II	1195		166 986	213 250
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		-	-
Баланс	1300		295 963	341 035

Примітки, що додаються на сторінках 9-45, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

Пасив	Код рядка	Примітка	На початок звітного періоду (31 грудня 2020 року)	На кінець звітного періоду (31 грудня 2021 року)
1	2		3	4
I. Власний капітал				
Зареєстрований капітал	1400	11	63 262	63 262
Капітал у дооцінках	1405		-	-
Додатковий капітал	1410		-	-
Резервний капітал	1415	11	4 003	5 758
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		87 882	100 361
Неоплачений капітал	1425		-	-
Вилучений капітал	1430		-	-
Усього за розділом I	1495		155 147	169 381
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		-	-
Довгострокові кредити банків	1510		-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	7, 12	73 108	69 896
Довгострокові забезпечення	1520		-	-
Цільове фінансування	1525		-	-
Усього за розділом II	1595		73 108	69 896
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	12	-	17 450
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями	1610	7	2 560	2 941
товари, роботи, послуги	1615	15	47 202	70 670
розрахунками з бюджетом	1620		1 399	1 771
у тому числі з податку на прибуток	1621		714	1 159
розрахунками зі страхування	1625	15	3 217	1 572
розрахунками з оплати праці	1630	15	11 739	5 867
за одержаними авансами	1635		1 473	1 009
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645		-	-
Поточні забезпечення	1660		-	-
Доходи майбутніх періодів	1665		-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	15	118	478
Усього за розділом III	1695		67 708	101 758
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		-	-
Баланс	1900		295 963	341 035

Генеральний директор

Червак І.І.

Головний бухгалтер

Мельничук Т.В.

Примітки, що додаються на сторінках 9-45, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

Підприємство: Приватне акціонерне товариство «Лантманнен Акса»

 Дата (рік місяць число)
за ЄДРПОУ

 2021 | 12 | 31
00378537

**Звіт про фінансові результати
(Звіт про сукупний дохід)
за 2021 рік**

Форма № 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2		3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	16	582 360	574 979
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	17	(420 211)	(379 633)
Валовий:				
прибуток	2090		162 119	195 346
збиток	2095		-	-
Інші операційні доходи	2120	18	1 602	9 366
Адміністративні витрати	2130	21	(36 700)	(30 726)
Витрати на збут	2150	22	(94 030)	(94 635)
Інші операційні витрати	2180	19	(4 882)	(4 197)
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190		28 109	75 154
збиток	2195		-	-
Дохід від участі в капіталі	2200		-	-
Інші фінансові доходи	2220	20	2 001	-
Інші доходи	2240		130	-
Фінансові витрати	2250	20	(6 682)	(26 367)
Втрати від участі в капіталі	2255		-	-
Інші витрати	2270	23	(5 124)	(4 788)
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	2290		18 434	43 999
збиток	2295		-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	25	(4 200)	(8 896)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		-	-
Чистий фінансовий результат:				
прибуток	2350		14 234	35 103
збиток	2355		-	-

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	14 234	35 103

Примітки, що додаються на сторінках 9-45, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні витрати	2500	329 649	293 298
Витрати на оплату праці	2505	80 322	84 734
Відрахування на соціальні заходи	2510	17 153	17 895
Амортизація	2515	21 702	17 932
Інші операційні витрати	2520	75 806	65 152
Разом	2550	524 632	479 011

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток(збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток(збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Генеральний директор

Червак І.І.

Головний бухгалтер

Мельничук Т.В.

Примітки, що додаються на сторінках 9-45, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

Підприємство: Приватне акціонерне товариство «Лантманнен Акса»

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ2021 12 31
00378537Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2021 рік

Форма № 3

Код за ДКУД

1801004

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2		3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності				
Надходження від:				
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000		631 697	640 753
Повернення податків і зборів	3005		6 495	1 832
у тому числі податку на додану вартість	3006		6 495	1 832
Цільового фінансування	3010		1 517	735
Надходження авансів від покупців і замовників	3015		69 371	77 396
Надходження від повернення авансів	3020		372	974
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025		-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035		-	-
Надходження від операційної оренди	3040		-	-
Інші надходження	3095		2 490	2 897
Витрачання на оплату: товарів (робіт, послуг)	3100		(477 874)	(440 326)
Праці	3105		(70 065)	(61 732)
Відрахувань на соціальні заходи	3110		(17 996)	(15 964)
Зобов'язань з податків і зборів	3115		(33 933)	(39 563)
у тому числі:				
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116		(6 378)	(10 762)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117		(9 374)	(12 169)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118		(18 181)	(16 632)
Витрачання на оплату авансів	3135		(102 794)	(78 533)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140		-	(352)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145		-	-
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150		-	-
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155		-	-
Інші витрачання	3190		(1 659)	(1 303)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195		7 621	86 814
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності				
Надходження від реалізації:				
необоротних активів	3205		477	447
Надходження від отриманих:				
відсотків	3215		-	-
дивідендів	3220		-	-
Надходження від погашення позик	3230		-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235		-	-
Інші надходження	3250		-	-
Витрачання на придбання:				
необоротних активів	3260		(16 866)	(19 409)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої	3280		-	-
Витрачання на надання позик	3275		-	-
Інші платежі	3290		-	-
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295		(16 389)	(18 962)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності				

Примітки, що додаються на сторінках 9-45, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності

Приватне акціонерне товариство «ЛАНТМАННЕН АКСА»

Стаття	Код рядка	Примітка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2		3	4
Надходження від:				
Власного капіталу	3300		-	-
Отримання позик	3305		111 705	83 513
Інші надходження	3340		40	66
Витрачання на:				
Погашення позик	3350		(95 655)	(133 934)
Сплату дивідендів	3355		-	-
Витрачання на сплату відсотків	3360	14	(2 887)	(5 425)
Інші платежі	3390	7	(6 803)	(6 552)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395		6 400	(62 332)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400		(2 368)	5 520
Залишок коштів на початок року	3405	10	11 118	331
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		(604)	5 267
Залишок коштів на кінець року	3415	10	8 146	11 118

Рядок 3095 «Інші надходження» розділу «Рух коштів у результаті операційної діяльності» включає: надходження від продажу оборотних активів в сумі 2 128 тис. грн. (2020 рік: 2 323 тис. грн.), надходження авансів та інші надходження в сумі 362 тис. грн. (2020 рік: 574 тис. грн.).

Рядок 3190 «Інші витрачання» розділу «Рух коштів у результаті операційної діяльності» включає витрачання на підзвітні в сумі 653 тис. грн. (2020 рік: 530 тис. грн.), чистий збиток від продажу валюти в сумі 560 тис. грн. (2020 рік: 411 тис. грн.), виплати аліментів та інших утримань по виконавчим листам в сумі 412 тис. грн. (2020 рік: 306 тис. грн.) та інші витрачання в сумі 34 тис. грн. (2020 рік: 56 тис. грн.).

Рядок 3390 «Інші платежі» розділу «Рух коштів у результаті фінансової діяльності» включає оплату орендних платежів на суму 6 530 тис. грн. в тому числі ПДВ 1 088 тис. грн. (2020 рік: 6 044 тис. грн. в тому числі ПДВ 1 007 тис. грн.) та банківських комісій за одержані кредити на суму 273 тис. грн. (2020 рік: 508 тис. грн.).

Генеральний директор

Червак І.І.

Головний бухгалтер

Мельничук Т.В.

Примітки, що додаються на сторінках 9-45, є невід'ємною частиною цієї фінансової звітності